

Møte fredag den 7. desember 2007 kl. 10

President: **T h o r b j ø r n J a g l a n d**

D a g s o r d e n (nr. 29):

1. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008 vedkommende Olje- og energidepartementet og Miljøverndepartementet (rammeområde 12 og 13) (Budsjett-innst. S. nr. 9 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008))
2. Interpellasjon fra representanten Ketil Solvik-Olsen til olje- og energiministeren:

«Da Stortinget enstemmig vedtok CO₂-teknologiprojektet på Mongstad, anmodet en samlet energi- og miljøkomite Regjeringen om å legge vekt på norsk teknologiutvikling. Norske selskap som Aker Kværner og Sargas har flere ganger bekreftet at de ønsker å delta med teknologiutvikling, men Regjeringens prosjektplan ser ikke ut til å gjøre dette mulig. Både på Kårstø og på Mongstad er det nå utenlandske selskap som drar fordelene av å få testet ut sin teknologi, finansiert av norske skattebetalere. Dette vil i så fall være en konkurransemessig ulempe for norske teknologier. Den store månelandingen ligger an til å bli med utenlandsk romskip og mannskap. Noen justeringer av prosjektene, slik at man blant annet kan bygge pilotanlegg på Kårstø fremfor kun å se på fullskala anlegg, kan sikre norske selskaper i hovedsetet.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at komiteens anmodning følges opp, og derved sikre at norsk teknologi blir sentral i prosjektene?»
3. Interpellasjon fra representanten Ketil Solvik-Olsen til miljøvern- og utviklingsministeren:

«Klimavoteloven, vedtatt 19. juni 2007, stiller norsk næringsliv overfor noen svært strenge og særnorske krav. Det tildeles ikke vederlagsfrie kvoter til industri etablert/utvidet etter 2001. Daværende miljøvernminister Bjørnøy anslo industriens årlige ekstrakostnad til 565 mill. kr. Fra rød-grønn side ble det understreket at det særnorske regelverket skulle oppveies ved at industrien kunne kjøpe billige kvoter gjennom de prosjektbaserte mekanismene, felles gjennomføring og Den grønne utviklingsmekanismen. I etterkant ble denne muligheten kraftig innnevret av EU. En viktig forutsetning for rammevilkårene for ny norsk industri er dermed ikke realisert. Konsekvensene av loven er dermed langt verre for ny norsk industri enn forutsatt av Stortinget i juni.

Vil statsråden sikre en ny gjennomgang av klimavotelovens prinsipp om ikke å tildele gratis kvoter til ny virksomhet, med sikte på å likebehandle norsk industri?»
4. Referat

Presidenten: Representanten Jan-Henrik *Fredriksen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra representanten Heikki *Holmås* foreligger søknad om permisjon i tiden fra og med 7. desember til og med 12. desember for å delta i møter i NATOs parlamentariske forsamling i Washington.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Ingunn *Gjerstad*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Ingunn Gjerstad er til stede og vil ta sete.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet om nødvendig fortsetter utover den reglementsmessige tid, kl. 16, til dagens kart er ferdigbehandlet.

– Det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008 vedkommende Olje- og energidepartementet og Miljøverndepartementet (rammeområde 12 og 13) (Budsjett-innst. S. nr. 9 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 5 minutter, og at taletiden fordeles slik på gruppe-

Arbeiderpartiet 45 minutter, Fremskrittspartiet 25 minutter, Høyre 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter og Venstre 10 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Gunnar Kvasheim (V) [10:02:55] (komiteen leder): La meg starte med å rette opp en mindre feil i innstillingen. Det gjelder II på side 88, kapittel 1427. Der skal det stå «post 21», ikke «post 1» slik det er referert i innstillingen.

Jeg tar med dette også opp de forslagene der Venstre er medforslagsstiller.

Dagens regjering har lovet at Norge skal være et foregangsland innenfor miljøarbeidet, og vi skal være et foregangsland i forhold til å møte klimautfordringene. Denne ambisjonen er ikke møtt verken i klimameldingen som Regjeringen la fram i sommer, eller i det budsjettet som vi har til behandling i dag. Det er ingen ny kurs, ikke ett krafttak som er tilpasset de utfordringene en står overfor. Tvert imot har vi et svakt miljøbudsjett

hvor Miljøverndepartementet nok en gang er budsjetta-per. Dette har Regjeringen forsøkt å pynte på ved å lage en samlet oversikt hvor alle departement er inkludert, og hvor en viser tiltak som angivelig skal ha miljøeffekt. Samlet kommer en da opp i budsjettposter på 24 milliarder kr. Det er påfallende at i dette regnestykket er en tredjedel av Landbruksdepartements budsjett, 4,6 milliarder kr, tatt med. Det får dermed mye mer vektning enn Miljøverndepartementets budsjett på 3,1 milliarder kr. Det er derfor god grunn til å revidere måten en prøver å synliggjøre miljøinnsatsen til Regjeringen på tvers av departementene. Den framstillingen som er gitt i årets budsjett, er ingen god framstilling.

Det er for øvrig ikke bare Venstre som er misfornøyd med Regjeringens arbeid med klima- og miljøspørsmål. 70 pst. av velgerne har svart at de heller ikke synes at Regjeringen gjør nok i forbindelse med klimatrusselen. Det er et stort ønske og en stor forventning om politisk lederskap på disse viktige områdene som velgerne så langt ikke opplever at Regjeringen har ivaretatt. Jeg håper at det presset som det nå er på politisk lederskap, skal føre fram til at det blir politisk enighet om et klimaforlik. Det er helt nødvendig, og det må bygge på et mye mer ambisiøst opplegg enn det som ligger i klimameldingen.

Bakteppet for Norge når en går til Bali-forhandlingene, er nemlig at en på hjemmebane går inn i 2008 med rekordhøye klimagassutslipp. To nye store utslippskilder, gasskraftverket på Kårstø, som ikke renses, og Melkøya-anlegget i Finnmark, bidrar til å gjøre en belastende situasjon enda verre. Begge disse prosjektene, både Kårstø og Melkøya-prosjektet, er mer enn noe drevet fram av Arbeiderpartiet og statsminister Jens Stoltenberg. Det var han som gjorde det til sitt politiske svenestykke å felle sentrumsregjeringen, fordi han insisterte på at gasskraftverket på Kårstø skulle bygges uten rensing. Da forventer jeg at Regjeringen, ledet av den samme statsministeren, bidrar til å få et klimaforlik som kan få ned klimagassutslippene i Norge, slik at en ikke står med store ambisjoner i det internasjonale arbeidet og ingen vilje nasjonalt til å være et foregangsland.

I dette bildet er det også helt uforståelig at det i budsjettet satses så lite på miljøforskning og klimaforskning som det legges opp til. Det er helt uforståelig når en står overfor de utfordringene som vi har, at en også på dette området har et hvileskjær.

Det har lenge vært varslet fra Regjeringen at en har store ambisjoner når det gjelder fornybar energi. Det faktiske forhold er at en pr. dags dato står med et av de dårligste støttesystemene i Europa. Det betyr at vi i tillegg til å eksportere fossile energikilder eksporterer gode fornybare energiprojekter. Det er en helt uholdbar situasjon, og her er det behov for å gjøre noe drastisk. Det er bakgrunnen for at opposisjonen ved gjentatte anledninger har tatt til orde for at en skulle ta opp igjen forhandlinger med Sverige om grønne sertifikater, for vi er helt overbevist om at grønt sertifikat-markedet er mye bedre egnet til å utløse et stort potensial med hensyn til fornybar energiproduksjon enn det støtteopplegget som Regjeringen har lagt på bordet.

For få minutter siden ble vi informert fra statsråd Haga om at Regjeringen nå har tatt opp igjen forhandlingene med Sverige om en grønt sertifikat-ordning. Det er positivt. Det er et resultat av at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har dette som et av sine krav i den punktlisten som er overlevert til Regjeringen. At endringen har skjedd i de siste dagene, er helt åpenbart, for av den innstillingen som ligger til behandling i dag, framgår det at regjeringspartiene har stemt mot forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre om å gjenoppta forhandlingene med Sverige. Men det er positivt at dette skjer nå. En må bare håpe at Regjeringen, som ikke lyktes da den forhandlet med en sosialdemokratisk regjering, vil lykkes når en, presset av den borgerlige opposisjonen på Stortinget, skal forhandle med en borgerlig regjering i Sverige. Men det gjenstår altså å se, og det gjenstår å se om Regjeringen vil prioritere annerledes nå enn da de vendte tomme ned for et grønt sertifikat-marked for noen år tilbake.

I sitt alternative statsbudsjett har Venstre styrket miljø-satsingen med 1,8 milliarder kr. I tillegg kom et kraftfullt skattesifte fra rød til grønn skatt, hvor en stimulerer miljøriktig atferd og øker belastningen ved ressursløsning. Dette skattesiftet tror vi er en viktig del av en offensiv på miljøområdet, og vi håper at vi i tur og orden vil få støtte fra andre partier til denne måten å tilnærme seg miljøpolitikken på.

Når det gjelder Miljøverndepartementets budsjett, øker Venstre dette med 317 mill. kr. En hovedkomponent er tilskudd til klimakommuner på 200 mill. kr, fordi vi ønsker å ha noen kommuner som kan framstå som foregangskommuner, hvor innbyggerne i samarbeid med næringslivet satses radikalt på å få ned klimagassutslippene og framstå miljøvennlig. I tillegg satses vi mer enn Regjeringen på skogvern, på gyrobekjempelse og på friluftstiltak, og vi legger også inn mer midler både til kulturminner via Riksantikvarens budsjett og til styrking av Kulturminnefondet.

Det er også viktig å ha mer ressurser til giftoppyrdding i fjorder og innsjøer. Her er det et stort misforhold mellom det behovet som finnes, og de midler som stilles til rådighet av Regjeringen. Dette er også noe av bakgrunnen for at opposisjonen har et forslag hvor en ber om en plan for det arbeidet som må gjøres på dette området.

Vår miljø-satsing reflekteres også på forskningsbudsjettet, innenfor oljevernberedskap og på samferdselsbudsjettet, hvor vi samlet bruker 850 mill. kr mer til kollektivtrafikk enn det Regjeringen legger opp til.

Da vi hadde forvaltningsplanen for nordområdene til behandling i Stortinget, lovet Regjeringen at det skulle satses systematisk på miljøkartlegging i nordområdene. Det vi nå opplever, er at en satses vesentlig mer ressurser på seismiske undersøkelser enn på miljøundersøkelser. Det innebærer at det er et misforhold som kan gjøre at en når en skal revidere forvaltningsplanen i 2010, ikke har lyktes med å gjøre den miljøkartleggingsjobben som er nødvendig. På denne bakgrunn setter Venstre av mer penger i sitt alternative budsjett til miljøovervåking og miljøkartlegging i nordområdene.

Det er påfallende i en tid hvor en sier at en vil satse mer på fornybar energi, at Regjeringen legger opp til skjerpet beskatning av småkraftverk. Reaksjonene har vært entydige fra alle de deler av landet hvor dette er en stor mulighet. Jeg er uforstående til at en har fått Senterpartiet med seg på dette. Dette er dårlig distriktspolitikk, det er dårlig energipolitikk, og det svekker næringsgrunnlaget for mange av dem som kunne hatt inntekter fra småkraftproduksjon.

I sitt alternative statsbudsjett legger Venstre også opp til at en skulle kunne bruke mer penger til pilotprosjekter innenfor umodne områder for fornybar energiproduksjon, så som havmøller, som jeg tror har et stort potensial.

Klimapolitikken har vist at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er mer ambisiøse enn Regjeringen. Det avtegner seg også når det gjelder budsjettarbeidet. Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har et annet trykk på fornybar energi. Vi ønsker pilotprosjekt for rensing på Kårstø. Vi fremmer forslag om en avskrivningsordning som vil stimulere til miljøvennlige innkjøp, og vi har ønsket en handlingsplan for fjordoppdydding. I dette bildet hører det også med at av de partiene som er mer offensive enn Regjeringen, så er Venstre det parti som i sitt budsjett avsetter mest midler til miljø, både direkte via Miljøverndepartementets budsjett og indirekte via andre budsjetter.

Presidenten: Representanten Gunnar Kvasheim har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tore Nordtun (A) [10:13:21]: Jeg synes det er et flott og prisverdig engasjement representanten Kvasheim legger for dagen også i miljø- og energispørsmål.

Jeg synes kanskje det kan være greit å filosofere litt framover. Vi kjenner alle Fremskrittspartiets miljøbudsjett – eller mangel på sådant. Hvis man ser framover til valget i 2009, er det vel slik at alternativet til den sittende regjering er en borgerlig regjering hvor Fremskrittspartiet er med. Vil Gunnar Kvasheim føle det mer bekvemt å ha Siv Jensen med på laget i 2009 i miljøpolitikken enn dagens regjering?

Gunnar Kvasheim (V) [10:14:12]: Svaret på det spørsmålet er at det i klimaspørsmål og miljøspørsmål er stor avstand mellom Venstre og Fremskrittspartiet. Det er en av grunnene til at vi har gjort det klart at vi ikke ser for oss at vi skal kunne sitte sammen i regjering, og det er en av grunnene til at når det nå forhandles om klimaspørsmål på Stortinget, så er ikke Fremskrittspartiet med.

Da Venstre satt i regjering med Kristelig Folkeparti og Høyre, fikk vi til en ambisiøs miljøpolitikk som resulterte i at det vernede arealet i Norge er utvidet med 50 pst. Vi fikk vernet 50 nye vassdrag, og vi tok viktige grep innenfor klimapolitikken. Det gjorde vi ved å søke støtte f.eks. hos SV i Stortinget, og i noen spørsmål hos Arbeiderpartiet. Men vi opplevde ofte at både Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet var vanskelige å ha med å gjøre i miljøspørsmål, slik at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre måtte finne flertall sammen med SV. Det samme vil også

en mindretallsregjering i framtiden måtte gjøre: En må søke allianse hos dem som står en nærmest i aktuelle spørsmål.

Erling Sande (Sp) [10:15:26]: Få parti, om noko, har gått frå å vere så defensive i den politikken ein fører på klima i regjering, til å vera så offensiv i klimaretorikken som partiet Venstre. Representanten Kvasheim sitt parti sat altså i ei regjering som i motsetnad til dagens regjering ikkje gjekk inn for handtering av CO₂ på Kårstø og Mongstad, som ikkje lyfta ein finger for ei mein miljøvenleg CO₂-handtering på Melkøya. Derfor har Venstre òg eit stor medansvar for det som no skjer der.

Eg har to spørsmål: Vil den miljøretorikken som Venstre no fører, gje seg utslag i politiske løysingar der- som Venstre igjen kjem i regjering?

Så dristar eg meg til å spørje: Kva for klimatiltak er det representanten Kvasheim er mest stolt av at Venstre fekk gjennomslag for i den regjeringa dei sat i i førre periode?

Gunnar Kvasheim (V) [10:16:24]: Når det gjelder innsatsen i forrige periode, er den godt beskrevet i vår regjeringens oppsummerende dokument, og det går på et bredt spekter. Det ble gjort klimatiltak, bl.a. avtaler med industrien, som reduserte utslippene betydelig. De tiltakene som ble satt i verk, resulterte i at utslippene ble 10 pst. mindre enn de ellers ville ha vært. Innenfor kollektivpolitikken fikk vi en helt ny driv når det gjaldt kollektivpolitikk i storbyområdene, med en incentivåpning for kollektivtransport. Vi var den første regjering som satte av midler på et stort fond – det er snakk om milliardbeløp – for å forske og utvikle CO₂-renseanlegg. Det var også arbeid i gang i forhold til Kårstø-anlegget.

Når det gjelder ansvaret for Kårstø-anlegget, er det nå engang slik at Senterpartiet og Venstre satt sammen i en mindretallsregjering som ble kastet på Kårstø-saken, fordi vi ikke ønsket å bygge gasskraftverk uten rensing. Vi var i den forrige regjeringen i gang med å forberede samarbeid med industrien med sikte på å få til en renseløsning ved det anlegget.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:17:32]: Jeg registrerer en historiebeskrivelse som jeg ikke helt kjenner meg igjen i. Representanten Kvasheim nevner en rekke gode miljø- og energiforslag som også Fremskrittspartiet har vært med på, men som i hans oppramsing Fremskrittspartiet tilfeldigvis utelates fra.

Når man snakker om at Fremskrittspartiet gjorde det umulig for Venstre å føre en god miljøpolitikk i regjering, tenker jeg tilbake på 2002 da det forrige klimaforliket ble inngått. Dette er jo ikke første gang man forhandler om klimaforlik. Det skjedde også i mai 2002. Da var altså Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og SV, de fire partiene som ser på seg selv som de mest offensive på området, enige om en klimaavtale. Når jeg ser på det som da ble vedtatt, kjenner jeg ikke igjen noe av det i den retorikken som nå pågår. Det er ingen henvisninger til hvor flink en var i 2002 når en nå skal vise at en i 2007 skal være de

beste. Kan representanten Kvasheim minne meg på noen av høydepunktene fra forrige klimaforlik?

Gunnar Kvasheim (V) [10:18:45]: Når vi skal lage et klimaforlik – hvis vi lykkes med det – for de kommende årene, hører ikke en historiebeskrivelse fra 2002 med der. Men jeg kan godt repetere litt av det jeg sa til representanten Sande om hva den forrige regjeringen gjorde når det gjaldt klimapolitiske grep.

En fikk bl.a. en avtale med industrien som har ført til betydelige reduksjoner. En gjorde forberedende arbeid når det gjaldt kvotesystem, for å få det opp å gå. En gjorde en massiv satsing på kollektivtransport, osv. Summen av de tiltakene som ble gjort, er at utslippene er vesentlig lavere enn hva de ellers ville ha vært.

Det ble også satt i gang et massivt arbeid med sikte på å utvikle CO₂-rensing via fondsavsetning i milliardklassen. Det arbeidet vedkjenner jeg meg definitivt. Men det er også mulig å lage en lang liste, bl.a. over vernespørsmål, hvor avstanden mellom Fremskrittspartiet og Venstre er stor når det gjelder vern både av vassdrag og av areal. En av grunnene til at vi ikke kan ha et samarbeid i regjering, er at det spriker for mye i miljøpolitikken.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Tore Nordtun (A) [10:20:21]: Vår tids største utfordring er knyttet til de globale klimaendringene. Alle land må bidra med reduksjoner i utslippene for å begrense de menneskeskapte klimaendringene.

Vi er et av verdens rikeste land, og vi er en formidabel produsent og eksportør av fossile brennstoff. Dette forplikter langt utover det normale.

Miljøverndepartementets budsjett er ikke av de største i seg selv, men klima- og miljøprofilen er gjennomgående på alle budsjettområder som vi behandler nå i høst. Dette gjør at den totale miljøprofilen er god.

- Vi må tenke miljø i absolutt alt vi gjør,
- derfor fortsetter vi omleggingen av skattene fra røde til grønne
- derfor satser vi mange penger på utvikling av teknologi for karbonfangst
- derfor satser vi store summer på ny fornybar energi
- derfor bygger vi ut kollektivtilbudet i stor skala
- derfor innfører vi klimakvoteloven
- derfor har vi en regjering som prioriterer miljø

Vil vil også satse på gasskraftverk med CO₂-håndtering. Mongstad og Kårstø ligger i løypa her.

Vi setter nå til sammen av over 1 milliard kr til CO₂-håndtering og miljøvennlig gassteknologi. Dette er en historisk satsing, et markert linjeskifte i norsk politikk med denne regjeringen. Disse pengene skal i hovedsak benyttes til fullskalarensing av gasskraftverkene på Mongstad og Kårstø. På Kårstø legger vi opp til å bruke 165 mill. kr neste år, og på Mongstad 400 mill. kr. Vi kjenner nå også til den framdriftsplanen som er lagt for Kårstø, og vi skal ha det på plass i 2011–2012.

Vår målsetting skal være at vi skal være verdensledende i utviklingen av fremtidig lønnsom teknologi i karbon-

fangst. Dette er et kappløp som er verdensomspennende. Vi må ikke la oss skremme av det. Vi må være med på dette kappløpet – det trenger miljøet. Vi satser også på fornybar energi, og det er derfor vi nå også går så tungt inn i Enova – med opp mot 1 1/2 milliard kr – en formidabel økning fra foregående år.

Nå er det også varslet at vi gjenopptar forhandlingene med Sverige om de grønne sertifikatene. Alt dette gjør vi for å nå vår målsetting om 12 TWh ny fornybar energi i 2010, og den videre målsetting framover.

Skal vi lykkes med å forene klima- og energipolitikk, må vi styrke vår felles kunnskap på begge områdene. Miljøpolitikken må bygge på god og oppdatert kunnskap. Dette er viktig både av hensyn til miljøovervåkingen og av hensyn til den konkrete politikutformingen.

I budsjettforslaget legges det opp til totalt å bruke i overkant av 1,5 milliarder kr til forskning og utvikling innenfor Olje- og energidepartementets budsjettområde. Disse pengene fordeler seg på ulike områder, som å utvikle CO₂-håndteringsteknologi, transport, lagring osv. Vi kommer ikke forbi at kunnskaps- og teknologiutvikling går hånd i hånd. Vi må være en ledende kunnskapsnasjon, og vi har mye å høste erfaring fra når det gjelder offshore-industrien vår.

En naturlig forlenging av vår kunnskap innenfor offshore er Regjeringens varslede satsing på havgående vindmøller. Enova har gått inn via StatoilHydro med 59 mill. kr til utvikling av bl.a. deres offshore vindkraftprosjekt Hywind, som nå skal etableres utenfor Karmøy i Rogaland. Vi ser også i den siste meldingen fra Statkraft at de også satser på havvindmøller der norsk forskning legges til grunn.

Framtidsperspektivene innenfor dette området er spennende og løfterike, og det vil bety mye for norsk industri og norsk samfunnslivs utvikling hvis vi griper sjansen nå, slik Regjeringen nå legger opp til.

Vi følger også opp fusjonen mellom Statoil og oljegassdivisjonen til Hydro. Da vi behandlet denne sammenslåingen, var vi alle enige om at her måtte tilsynsorganene bl.a. styrkes. Det gjør vi nå ved å gå inn med en høyere satsing innenfor Olje- og energidepartementet, Oljedirektoratet og Petoro, med over 50 mill. kr. Det vil også styrke SFT, slik at de vedtakene vi gjorde ved den store sammenslåingen, blir fulgt opp. Det vil gagne norsk miljø og norsk industri.

Nordområdene er og blir et sentralt område for vår framtidige politikk, både når det gjelder miljø- og klimapolitikken samt vår framtidige petroleumsstrategi. Vi har tatt mål av oss til å bli verdens fremste når det gjelder miljøvennlig teknologi, miljøovervåking og oljevernberedskap i disse sensitive områdene i nord.

Vi har de siste dagene merket oss de store utslippene som kommer fra anlegget på Melkøya. Dette er meget bekymringsfullt, og her må selskapet ordne opp så snart som mulig, skal vår klimautslippspolitikken stå til troende.

Anleggene i disse områdene må være i fremste rekke både teknologisk og miljømessig. Vi tåler ikke eksperimenter i disse sensitive områdene. Vi må vite hva vi gjør, og vi må ha sikkerhet for det vi gjør!

Vi må også delta i utviklingen av petroleumsvirksomheten i nordområdene i samarbeid med Russland. Norge har mye å tilføre i et framtidig samarbeid med våre russiske naboer, ikke minst på områder som gjelder miljø og sikkerhet. Vi må være premissleverandør i utviklingen av nordområdene, slik at all aktivitet i området går for seg innenfor trygge og miljømessig forsvarlige rammer. Av den grunn er det viktig å sikre et langsiktig samarbeid mellom oss og de russiske myndighetene.

Vår regjering legger og opp til å doble satsingen på geologisk kartlegging og kunnskapsinnhenting i Nordland VII og Troms II innenfor Olje- og energidepartementets budsjett. Dette er en oppfølging av forvaltningsplanen. Denne kunnskapsinnhenting er helt sentral sett i forhold til den rulleringen av planen som skal foretas i 2010.

Til slutt vil jeg understreke Regjeringens arbeid for å sikre det brede offentlige eierskapet til vannkraftressursene. Produksjon og distribusjon av energi fra vannkraft skal i størst mulig grad være offentlig eid.

Den provisoriske anordningen fra august i år er basert på at Regjeringen bl.a. ønsker å utrede videre en modell for regulering av eierskapet til vannkraftressursene som går under navnet konsolideringsmodellen. Vår regjering har fulgt opp sine valgløfter. Vi har sikret fellesskapet eierskapet til våre vannkraftressurser. Dette er vi stolte av!

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:27:56]: Det er nesten litt rørende å høre alt selvsкрыtet fra representanten Nordtun.

Før denne debatten satte jeg meg ned og leste debatten fra forrige budsjettbehandling. Da hørte vi akkurat de samme ordene, at denne Regjeringen hadde en historisk satsing på CO₂-rensing på Kårstø. De viste til at det ble bevilget 720 mill. kr. Det representanten Nordtun *ikke* sa, var at stort sett alle pengene ble trukket tilbake i revidert nasjonalbudsjett.

I forrige runde lovet Nordtun at CO₂-renseanlegget på Kårstø skulle stå ferdig i 2009. Nå er det 2011–2012, men det er fortsatt en historisk satsing. Egentlig er det en historisk tilbaketrekning.

Det som likevel er et interessant synspunkt fra Arbeiderpartiets side, gjelder kraftsituasjonen i Midt-Norge. LO-lederen sa i går på desemberkonferansen at bare en utbygging av gasskraftverk i Midt-Norge kan redde kraftsituasjonen. Vil Arbeiderpartiet akseptere at det bygges gasskraftverk i Midt-Norge uten CO₂-rensing fra dag én, fordi det er den eneste måten å få det på plass på i løpet av de neste fem årene?

Tore Nordtun (A) [10:29:03]: Jeg er en smule forundret over representanten Ketil Solvik-Olsen når han harselerer med historisk satsing. Da mistenker jeg Solvik-Olsen for at han leser det han vil lese. Jeg vil be Solvik-Olsen dokumentere hvilket budsjett som ligger bak oss som har vist de samme tallene innenfor CO₂-håndtering og satsing på fanging av CO₂. Det er ingen andre budsjet-

ter som har hatt slik satsing! At vi måtte returnere litt i revidert nasjonalbudsjett siste år, ja, det var fordi vi ikke var på plass med all teknikken, som vi fortsatt ikke er, men vi satser maksimalt for at vi skal nå våre mål på dette området.

Så til kraftsituasjonen i Midt-Norge. Jeg deler Ketil Solvik-Olsens bekymring for den. Men Regjeringen har tatt dette særdeles alvorlig, og opposisjonen har vært med på det. Vi skal prøve å tilrettelegge for ny produksjon i dette området. Vi skal også føre kraft inn i området. Det er ikke bare å snu på en bryter, så er det på plass (presidenten klubber). Det krever strategier. De strategiske takene har vi tatt, og vi skal ikke – jeg ser nå at tiden er ute, president, så jeg skal roe meg ned.

Presidenten: Tiden er for lengst ute.

Ivar Kristiansen (H) [10:30:34]: Arbeiderpartiets energi- og miljøpolitiske talsmann var gjennomgående tilfreds i sitt innlegg, og viste til behovet for å satse enda mer på såkalte grønne skatter. Det klarte jo faktisk regjeringenspartiene å fleske til med for to år siden, da man påførte aktørene innenfor norsk næringsliv, innenfor transport, fiskeri, kystfart, 1,8 milliarder kr i NO_x-avgift, samtidig som Regjeringen lovet partene at her skulle man få på plass en dialog, slik at de innsamlede pengene kunne gå tilbake til et miljøfond til utvikling av ny teknologi som kunne løse miljøutfordringen på NO_x-området.

Er representanten Nordtun like tilfreds med at Regjeringen på tross av disse løftene ennå ikke har sørget for å få på plass robuste løsninger som gjør at man kan bidra til å satse på å få på plass et NO_x-miljøfond?

Tore Nordtun (A) [10:31:40]: Omleggingen av skatene til grønne skatter er meget viktig. Jeg skal ikke nå referere til alle områdene som vi har tatt fatt på, f.eks. bilavgiften m.fl. Jeg vil minne representanten Kristiansen på at Høyre bl.a. har vært med på å underskrive Gøteborgprotokollen, som tar fatt på andre utslipp enn CO₂. Der ligger bl.a. NO_x inne.

Det pågår nå et arbeid for å få på plass hvordan vi skal håndtere NO_x i forbindelse med fiskeflåten og kystfarten. Vi ser at det er store utfordringer for denne flåten, og vi må få til et opplegg her som er til å leve med for denne industrien, for å bruke den betegnelsen. Det har tatt tid, og vi burde hatt det i havn nå, men det arbeides hardt med det.

Gunnar Kvassheim (V) [10:32:52]: Representanten Nordtun snakket en hel del om djerne mål i miljøpolitikken, og det har Regjeringen hatt på noen områder. Dette kjennetegnes gjennomgående ved at man ikke har nådd de målene man har satt seg, eksempelvis på Kårstø, hvor man lovet rensing i 2009. Nå vet vi at det blir det ingenting av, og slik dukker det opp på område etter område.

Et av de siste områdene er å redusere støyplagene. Det står i Soria Moria-erklæringen at man skal redusere støyplagene med 25 pst. innen 2010. Nå står det i budsjettet at Regjeringen legger opp til å redusere støyplagene med

10 pst. innen 2020, og de sier endog at Stortinget har vedtatt dette, hvilket er feil. Det er Regjeringens ambisjon som er endret.

Mitt spørsmål er: Er det kvalitetssikringen av miljøløftene på Soria Moria som er for dårlig, eller prioriteres dette for lavt? Eller er det en kombinasjon av begge deler?

Tore Nordtun (A) [10:33:56]: Jeg synes det er riktig å ha djerpe mål når det gjelder miljøpolitikken. Jeg skjønnes ikke over det. Men det skal også være realisme i målene våre. Det er jeg helt enig med representanten Kvassheim i. Men når vi ser på de globale perspektivene vi står overfor, og de utfordringene vi har på miljøsidene, hadde jeg håpet at alle nasjoner hadde like djerpe mål som Norge og den sittende regjering har.

Så til spørsmålet om støy, og hva som er gjort på dette området. Det er klart at det har oppstått en del nye industriableringer, og det har oppstått en ny samfunnsstruktur på mange måter, slik at vi her er nødt til å korrigere hva som er realismen i støymålsettingene våre. Men hvis vi nå ser på hvordan vi legger opp infrastrukturen, bl.a. gjennom det bebudede lovverket – bl.a. gjennom plan- og bygningsloven – er det nettopp på områder hvor vi skal inkorporere miljø, og støy er en del av det, at vi må få fasett dette inn på en bedre måte, slik at folk kan leve side om side uten å ta skade av det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:35:40]: Regjeringens olje-, energi- og miljøpolitikk preges av logiske brister og konflikter. Komiteen har vært vitne til mange festtaler – vi fikk den siste nå nylig – men det har vært lite konkret oppfølging. Det er dessverre fortsatt tilfellet.

Budsjettmessig er det lite spennende alt i alt. Fremskrittspartiet gjør derimot en del viktige endringer for å stake ut en tydeligere og mer offensiv kurs. Vi satser på petroleums- og energiforskning i mye større grad enn Regjeringen, og vi ønsker å opprette et forskningsfond. Vi ønsker å øremerke forskning rundt thorium for å finne langsiktige energiløsninger. Vi ønsker økt bruk av norsk naturgass innenlands og avklarte rammebetingelser. Vi ønsker satsing på fornybar energi ved å jobbe fram grønne sertifikater, der heldigvis Regjeringen nå begynner å ta etter opposisjonen. Vi ønsker videre å forbedre den midlertidige støtteordningen Regjeringen har framlagt. Vi ønsker realistiske og fornuftige tiltak for å redusere CO₂-utslipp framfor store ambisjoner og symboltiltak. Vi ønsker å kjempe for tiltak for å bedre forholdene for villaksen. Og vi ønsker store forbedringer i ordningen for vrakpant. Jeg vil minne representanten Nordtun om at budsjettet på miljøsidene for Fremskrittspartiet er, pluss/minus et par hundre tusen kroner, like stort som Arbeiderpartiets. Så hvis det er 200 000 kr eller en liten million som er forskjellen, er det ikke mye før Arbeiderpartiet også går i felles.

I dette innlegget vil jeg ta for meg noen av de viktigste områdene innenfor petroleum, energi og klima, for jeg vil minne om at komiteen jobber med alle de tre områdene,

og ikke bare med klimasaken akkurat nå. Mye av miljøpolitikken til Fremskrittspartiet vil bli levert i innlegget fra Tord Lien, og satsingen på energisiden i innlegget fra Torbjørn Andersen.

Men vel så viktig, før jeg går inn på kroner og øre, er de systemvalg og prinsipper som ligger til grunn i politikken. Det er beklagelig at Regjeringen ikke evner å stake ut en tydeligere retning. På veldig mange områder er det fortsatt flere spørsmål enn svar. Regjeringens politikk er mildt sagt mobil, akkurat som gasskraftverkene de bestiller. Det ser vi også med de grønne sertifikatene i dag, der man for bare et par uker siden nektet for at det noen gang hadde vært forhandlinger med svenskene, og viste til at Regjeringens politikk ville ligge fast.

Jeg utfordrer derfor statsrådene til i dagens debatt å komme med oppklaringer som gir forutsigbarhet for norsk næringsliv og for norske forbrukere. Hva er gjeldende rammevilkår for gasskraftverk? Vil Industrikraft Møre få konsesjon og utslippstillatelse for sitt prosjekt? Vil Hammerfest Energi få konsesjon og utslippstillatelse for sitt CO₂-frie gassprosjekt? Hva er kriteriene for tildeling av CO₂-kvoter til gasskraftverk? Det kunne være greit for utbyggerne i Skogn å vite. Hva er egentlig status i hjemfallssaken? Det gis inntrykk av at dette er ordnet opp i. Det er ikke det inntrykket industrien sitter med. Når kommer egentlig industrikraftregimet? Næringsministeren sa i spørretimen den 16. mai i år at han anså løftet om et industrikraftregime som innfridd. Statsministeren sa derimot i uken etterpå at han aldri hadde lovet billig kraft til norsk industri. Vi vet at det ennå ikke er noe industrikraftregime.

Hva er egentlig Regjeringens plan for fornybarsatsing? Er det en firesiders stortingsmelding, som endres stadig vekk? Er det et støttenivå som skal revideres, mens alt står på vent? Eller er det grønne sertifikater?

Hva er egentlig Regjeringens klimapolitikk? Det ble framlagt et omfattende dokument før sommeren, men det har jo – nær sagt – blitt revidert ukentlig av ulike statsråder og rød-grønne politikere, ikke minst med rop om hjelp fra opposisjonen. Hva er egentlig kriteriene for tildelingen av CO₂-kvoter til industrien? Framlegges det en helhetlig plan, eller blir dette en sak der man tar en og en bedrift etter hvert som det blir omtalt i media, jf. Yaras ammoniakfabrikk i Porsgrunn.

Petroleumsindustrien er svært viktig for Norge. De siste ti års velstand og verdiskaping har vært sterkt avhengig av god petroleumsindustri. Vi må legge til rette for den i framtiden, ikke minst for å redusere den politiske usikkerheten som har oppstått. Utviklingen innen industrien gir grunn til uro. Det er en avtagende virksomhet på olje, skjønt rimelig bra på gass, men det er få nye funn av betydning. Det tegner for lavere aktivitet i framtiden.

Kartlegging av nordområdene viser at ordene som kommer, er offensive, men gjennomføringen er dårlig. Man har så langt finansiert halvparten av den kartleggingen man lovte, til tross for at de rød-grønne partiene sier at man burde ha gjennomført denne kartlegging før man var godt halvveis i prosessen. Nå er vi halvveis til 2010. Jeg ønsker at statsråden bekrefter at revideringen av for-

valtningssplanen ikke blir forsinket, selv om Regjeringen har underfinansiert det arbeidet som pågår.

Når det gjelder forskning innen petroleumsnæringen, er det også grunn til bekymring. I forhold til de midlene som staten tar ut av industrien og næringen, burde man lagt mye mer vekt på å bidra til forskning. Når man hele veien snakker om å øke utvinningsgraden, må også staten ta sitt ansvar for at man får finansiert dette.

StatoilHydro-fusjonen og norsk oljepolitikk burde egentlig vært gjenstand for lange drøftelser i denne debatten, spesielt i lys av olje- og energiministerens standpunkt rundt Troll Utvikling. Jeg vil la det temaet ligge for denne gang, fordi det vil komme som en interpellasjon på nyåret fra undertegnede.

Så til energisituasjonen i Norge. Vi har alle forutsetninger for å lykkes som energinasjon. Vi produserer ca. ti ganger mer energi enn vi selv bruker. Det eneste som mangler, er en god nasjonal politikk. Man ser seg blind på langsiktige visjoner, men glemmer at dagens utfordringer må løses med dagens teknologi. Kraftbalansen har dermed blitt gradvis svekket. Det er gjort lite for å avklare rammebetingelser bransjen har å forholde seg til, men desto mer for å komme med de store visjonene som kraftbransjen kan glede seg til.

Kraftkrisen i Midt-Norge illustrerer egentlig alt som er galt med norsk energipolitikk, og for så vidt den manglende virkelighetsforståelse i norsk politikk. Alle er enige om at det haster å gjøre noe. Det bekreftet senest representanten Nordtun i sitt innlegg. Like fullt er det ikke kommet noen nye tiltak fra denne regjeringen. Det gjøres en del tiltak på nettsiden, men ingen av dem har blitt iverksatt etter regjeringsskiftet. Statnett kan bekrefte at samtlige prosjekter som de nå gjennomfører, var på tegnebrettet under Bondevik-regjeringen og ville uansett hatt den framdriften de har i dag. Det eneste originale rød-grønne tiltaket man kan vise til, er kjøp av mobile gasskraftverk. Det var ikke planlagt da Bondevik-regjeringen gikk av. Så vet vi at Industrikraft Møre har hatt en konsesjonssøknad inne i lang tid. Den har ikke blitt ferdigbehandlet. Tjeldbergodden har konsesjon for gasskraftverk, men har ikke fått utslippstillatelse. Skogn har konsesjon og utslippstillatelse, men da klimavotet ble behandlet i juni, ble det betydelig usikkerhet om de ville få gratis kvoter. Det nektet daværende miljøvernminister Bjørnøy å avklare. Det burde Regjeringen ha tatt alvorlig og gjort noe med.

Fornybarpolitikken er verdt et innlegg i seg selv. Det vil representanten Torbjørn Andersen ta opp. Sjelden har Regjeringen vist større forskjell på retorikk og praktisk politikk enn på akkurat dette området.

Når det gjelder satsing på naturgass, har alle vært enige om at det er noe man skal satse på. Med en knapp kraftbalanse vil bruk av gass bidra til bedre forsyning. Hver gang vi selger gass til utlandet, er det noe vi er stolte av. Statsministeren reiser både til Tyskland og til England og promoterer gassleveranser, ja, sågar reiste kongen til Tyskland og åpnet gasskraftverk. Men når olje- og energiministeren blir spurt om hun ønsker tilsvarende gasskraftverk i Norge, er svaret nei. Det kom veldig tydelig fram

på konferansen til Oljeindustriens Landsforening. Jeg frydet meg riktignok da jeg hørte næringsminister Andersen under åpningen av Kårstø gasskraftverk den 1. november. Han sa at dette var et nytt kapittel i norsk industrihistorie, og at det moderne gasskraftverket på Kårstø var et skritt i riktig miljøvennlig retning, fordi alternativet til gasskraft er kullkraft, som forurenses mer. Den logikken har jeg flere ganger forsøkt å få olje- og energiminister Haga til å bekrefte. Det har jeg ikke klart. Det forklarer jo hvorfor Regjeringen ikke får til gode rammebetingelser for gasskraftverk.

Når det gjelder gasskraft, vil jeg nok en gang gi ros til Regjeringens håndtering av Mongstad. Jeg hadde ærlig talt ikke trodd at Regjeringen så tydelig skulle snu på prinsippene sine og tillate gasskraft uten rensing fra dag én. Dermed sikret de at stortingsflertallets – Høyre, Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet – riktige mening ble gjennomført. Men det er spesielt morsomt i ettertid å registrere at spesielt SV-ere forsøker å omskrive historien og si at Regjeringen aldri krevde CO₂-rensing fra dag én. Det er bare å se i en del aviser fra september 2006, så ser man mange bekræftelser på at det gjorde man. Det er derimot trist å høre at den nye olje- og energiministeren, Haga, nå likevel igjen krever at det skal være CO₂-rensing fra oppstart for alle andre nye konsesjoner, inkludert i Midt-Norge. Da posisjonerer Regjeringen seg i realiteten for nok en intern kamp og nok en runde med retrett fra skanse til skanse, fordi man til slutt må ordne kraftsituasjonen i Midt-Norge. Jeg minner om hva LO-leder Roar Flåthen sa på Desemberkonferansen i Midt-Norge denne uken:

«Bare en utbygging av gasskraftverk i Fræna, Tjeldbergodden og Skogn kan gi Midt-Norge mulighet til å bli selvforsynt med energi.»

LO er altså Regjeringens største samarbeidspartner.

På CO₂-håndteringssiden regner jeg med at Fremskrittspartiet får kritikk for at vi ikke ønsker å bevilge penger til Kårstø. Jeg minner da om at Fremskrittspartiet støtter gode CO₂-renseprosjekter. Vi støtter Mongstad. Men vi støtter ikke dårlige prosjekter. Kårstø er ikke et prosjekt der man utvikler ny teknologi. Jeg minner om hva daværende statsråd Enoksen sa på Stortinget den 18. oktober 2006:

«(...) på Kårstø tar Regjeringen det hele og fulle ansvaret basert på dagens teknologi, som er kostbar, og som er en teknologi som kun vil være anvendbar i svært få tilfelle.»

Derfor kutter vi bevilgningen til Kårstø og bruker heller pengene til å utvikle nye energiformer som er bra, deriblant thorium. Jeg oppfordrer alle til å være med og finansiere en forskning på thorium, og jeg ser fram til thoriumutvalgets innstilling når den kommer.

Herved tar jeg opp de forslag som Fremskrittspartiet er med på.

Presidenten: De forslagene som representanten Ketil Solvik-Olsen refererte til, er tatt opp.

Det blir replikkordskifte.

Asmund Kristoffersen (A) [10:45:57]: Det er interessant, men meget krevende å følge med i Fremskrittspartiets miljø- og klimapolitikk.

I forbindelse med behandlingen av klimakvoteloven i Stortinget i sommer kom det fram at Fremskrittspartiet ikke var enig med resten av Stortinget i at den globale oppvarmingen er vår tids største miljøproblem. I det innlegget som Solvik-Olsen holdt i dag, var det lite som ble klargjort når det gjelder Fremskrittspartiets miljøpolitikk. Jeg vil derfor be Fremskrittspartiets hovedtalsperson redegjøre for hvilket globalt miljøproblem som er en større utfordring enn klimaproblemet. Eller har Fremskrittspartiet nå endret oppfatning?

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:46:55]: Spørreperioden vi hadde i fjor, gikk på om klimaproblemene var den største utfordringen verden hadde. Jeg sa da, som jeg sier nå, at jeg ikke vil rangere problemene. Når man tenker på sultkatastrofer, når man tenker på vannmangel og ørken-spredning, når man tenker på aidsepidemi, så vil ikke jeg si at det ene er verre enn det andre, for alle problemene må håndteres.

Fremskrittspartiet har gjennom sitt forslag som ble fremmet på Stortinget i slutten av mai/begynnelsen av juni i år, om hvordan vi ønsker å redusere CO₂-utslippene, vist at vi tar problemet på alvor. Spørsmålet er: Hva må vi si for at Arbeiderpartiet til slutt skal forstå at Fremskrittspartiet har fremmet et forslag der vi har omfattende tiltak både nasjonalt og internasjonalt for å redusere CO₂-utslipp, for å satse på forskning og for å jobbe fram en ny internasjonal avtale? Det at vi ikke deltar i skrikekoret, som en del andre partier gjør for liksom å prøve å framheve seg selv som de som er mest bekymret, er jo ikke relevant for om man har de gode løsningene for faktisk å gjøre noe med utfordringene. De løsningene har Fremskrittspartiet.

Erling Sande (Sp) [10:48:08]: Det har vore ein revolusjon i KrF – unnskyld, FrP – si haldning til klimaspørsmål. I staden for å harselere med FN sitt klimapanel og snakke om klimahysteri held ein seg no til dei omgrepa og den verkelegheita som dei andre partia har i klimapolitikken.

Eg finn grunn til å spørje, berre for oppklaringa sin del: Er det no sånn at Framstegspartiet har tillit til den forskinga som FNs klimapanel står for, og som viser at menneskeleg aktivitet og utslepp har følgjer som påverkar klimaet vårt? Og, viss ja på det spørsmålet: Er Framstegspartiet einig i at det er viktig med reduksjon i CO₂-utsleppa, og at det er riktig at Noreg tek sin del av det ansvaret ein har globalt?

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:49:06]: Det er mulig jeg ser prektig ut, men ikke alle prektige trenger å være KrF-ere.

Jeg er glad for at vi har fått et friskt pust inn i komiteen, en som klarer å se hva partiene faktisk sier, og hva de faktisk står for, slik som representanten Sande her gjør, istedenfor, som vi ser fra Arbeiderpartiet og SV, å holde fast

ved gamle fordommer som de selv har bygd opp om Fremskrittspartiet.

Ja, Fremskrittspartiet leser og følger grundig med på den forskningen som gjøres i FNs klimapanel. Det er mange dyktige forskere som er med der. Men det er også mange dyktige forskere som ikke nødvendigvis er helt enig, og som også gjerne har andre teorier om hva som er årsaken til de – skal vi si – snodige værphenomenene vi nå opplever.

Vi skal ta de advarslene som kommer fra FNs klimapanel på alvor, og Fremskrittspartiet har her lagt en politikk der vi sier at vi skal være føre var, vi skal være med og bidra til betydelige CO₂-reduksjoner. Men vi skal gjøre det på en fornuftig måte, der man sikrer norsk næringsliv og sikrer at pengene brukes best, på de store prosjektene, at man bruker dem der man får mest nytte. Men vi kommer også til å våge å stille spørsmål i framtiden: Er alt som sies, nødvendigvis korrekt? Er alle andre teorier automatisk feil, bare fordi FNs klimapanel ikke støtter dem?

Ann-Kristin Engstad (A) [10:50:23]: I Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett er det kuttet i overføringene til Energifondet, til CO₂-håndtering og til Norges forskningsråd med dramatiske 889 mill. kr. Fremskrittspartiet viser til at de i stedet ønsker et fond på 10 milliarder kr, der avkastningen skal brukes på disse formålene. Det reiser en del problemstillinger. For det første: Avkastningen av et slikt fond vil ikke komme før i 2009, så dermed vil de også rammes fullt ut fra 2008. Dermed vil avkastningen av et slikt fond kun være på om lag 450 mill. kr. Dermed snakker vi om et kutt på ca. en halv milliard kr.

Mitt spørsmål er derfor: Kan representanten fra Fremskrittspartiet bekrefte at partiet i sitt alternative statsbudsjett kutter i de postene med til sammen 889 mill. kr for 2008, og hva skyldes disse lave ambisjonsnivåene når det gjelder satsing på ny fornybar energi, CO₂-håndtering og forskning og utvikling innen petroleumssektoren?

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:51:32]: Her synes jeg vi ser et eksempel på arbeiderpartipolitikere som leser det de vil lese, og ikke ser helheten.

Det er riktig at vi kutter i det som representanten sier, men vi kutter mindre i petroleumsforskningsbevilgninger enn det avkastningen fra fondet ville vært – ergo er det på sikt en styrking av betydning av petroleumsforskning.

Når det gjelder Energifondet, så kutter vi 200 mill. kr, rett og slett fordi vi ser at det ikke vil være prosjekter som trenger de pengene, og da kan vi bruke dem andre steder. Samtlige vindkraftprosjekter er jo blitt lagt på is, og småkraftprosjekter legges på is på grunn av skatteregler. Med vår politikk vil det være 400 mill. kr mer allerede i 2009, som man ikke får med Regjeringens politikk.

Når det gjelder Kårstø, så er det et nettokutt, rett og slett fordi vi ikke ser nytten av dette. Kårstø krever en finansiering på 17,5 milliarder kr hvis det er i drift i 25 år. Og 17,5 milliarder kr – hvis man bruker det på andre miljø- og klimatiltak, får man mye større nytte både nasjonalt og internasjonalt enn det Regjeringen legger opp til. Dette

har rett og slett med god ressursbruk å gjøre fra Fremskrittspartiets side.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Ivar Kristiansen (H) [10:52:55]: La meg starte med å ta opp det forslag som Høyre har fremmet i innstillingen.

I realiteten er det ikke, i hvert fall ikke når vi ser på tallkolonnene, den store uenighet når det gjelder bevilgnings-spørsmålene. Jeg tror at denne debatten mer bærer preg av at der regjeringspartiene så tydelig er gjennomført tilfreds med situasjonen, vil vi finne den vinkling på opposisjonen at vi er langt mer utålmodige enn regjeringspartiene er etter å få på bordet resultater. Det er mulig at det er sånn det skal være, men tiden er i hvert fall inne til at man nå må komme i en fase, når dagens regjering er i regjeringssår tre av fire, hvor man beveger seg videre fra målsetting til handling. For det haster på område etter område på vårt politiske ansvarsfelt med å komme over i en handlingsfase. Det er der jeg tror vi har de største felles utfordringene.

La meg også bare få lov å si at jeg er svært glad for at vi har fått det klimafokus som vi har i dagens debatt. Det tror jeg kler debatten ganske godt. Et par dager før Nobels fredspris skal utdeles i Oslo, og midt i Bali-forhandlingene, skulle det bare mangle at en nasjon som har satt seg som mål å fortelle andre hvordan man skal løse utfordringene, ikke skulle ha dette som en rød tråd i dagens budsjettdebatt.

Men jeg er nødt til bare å peke på noen forhold mens vi har klima som den røde tråd i debatten. Heller ikke på hjemmebane har vi vært i stand til å løse utfordringene. Norge kan gjerne smykke seg med at vi har gode, robuste planer, men vi er dog i en situasjon hvor verdens klimautfordring aldri har vært større, heller ikke behovet for internasjonal samhandling. Det fins ikke et tema, det fins ikke et politisk område hvor det er mer viktig at vi klarer å finne sammen og operere felles enn nettopp innenfor klimautfordringene, og det i en periode hvor de globale klimautslippene øker. CO₂, eksempelvis, har økt tre ganger raskere etter år 2000 enn på 1990-tallet. Det samme er faktisk tilfellet i Norge, hvor vi har en utslippssituasjon som er – jeg skal ikke si ukontrollert, men det krever handling skal vi klare å snu kurven også innenlands. Det er ikke noen tvil om at Norge, hvis vi ser de totale utslippene som har hjemstedsadresse i Norge, faktisk er en av klimaverstingene i hele verden. Det må vi ta inn over oss. Det er ingen tvil om at det meste av utslippene eksporterer vi ut over grensen, og det blir andre nasjoners bord å håndtere dette. Men det illustrerer bare også at vi må være djerve i disse spørsmålene, vi må være i stand til å utmeisle teknologi og løsninger der vi kan gjøre verden en tjeneste.

Da er det i hvert fall ikke Høyres hovedpoeng at vi skal sitte med regnestaven når vi diskuterer Kårstø eller Mongstad. Vi skal selvfølgelig bidra til å få på plass de løsningene som må på plass. ESA-notifisering bidrar til å bringe både Kårstø og Mongstad på plass – man får legalitet til å kanalisere økonomiske midler på plass til disse

anleggene, sånn at vi i hvert fall på det området som går på CO₂-fangst og -lagring, kanskje kan gjøre verden en stor, stor tjeneste.

Så til der vi er utålmodige. Jeg registrerte da vi hadde den samme budsjettdebatten for to år siden, at representanter fra regjeringspartiene og de daværende statsrådene, som nå er skiftet ut, postulerte at jo, den nye regjeringen skulle gjøre alt den forrige regjering ikke gjorde. Det var hovedbudskapet. Vi skal utvikle biogass i Norge, vi skal utvikle miljøvennlig teknologi for gass og vannbåren varme – ja, de skulle rett og slett gjøre alt det den forrige regjering ikke gjorde. Vi skal bygge rene gasskraftverk, var budskapet. Vi skal etablere et grønt sertifikatmarked. Vi skal få på plass mer vindkraft, mer vannkraft, mer bio, mer vannbåren varme – ja, rett og slett langt mer fornybar energi enn hva den forrige regjering var i stand til å levere. Og vi skal få på plass et industrikraftregime som gjør at norsk kraftkrevende industri kan se lysere på fremtiden enn den hadde grunn til å gjøre under den forrige regjering.

Sånn er det ikke blitt. Derfor er det også på dette området viktig at man nå kommer seg bort fra en målsettingsfase og over i en handlingsfase. For det er faktisk bedrøvelige resultater på de nevnte områdene dagens regjering har å vise til, smykket i all sin tilfredshet. Sånn kan det ikke være i de to år som denne regjering sannsynligvis har igjen av sin regjeringssperiode.

I dette bildet er vi nødt til, samtidig som det i dag er presentert nyheten om at man er i gang igjen med nye forhandlinger med Sverige om å få på plass en grønn sertifikatordning, å sørge for at vi parallelt med dette jobber med å få vilkår for produksjon av ny fornybar energi som ikke er blant de dårligste i hele Europa, som kan forhindre utflytting av de beste krefter, de med best teknologi og mest pågangsmot. Vi må tilby dem vilkår i Norge som er minst like bra som dem de velger å søke til i utlandet. Det gjelder eksempelvis også det rene statlige selskapet Statkraft, som finner vilkårene utenfor landets grenser så mye bedre og så mye mer attraktive at de velger å satse ganske betydelig energi, økonomi og kraft utenfor landets grenser. Vi ser rett og slett at de beste krefter vi har, finner utlandet mer attraktivt enn hjemme. Skal vi klare å bygge bro mellom det fossile og det fornybare samfunn, må vi lykkes på hjemmebane i disse spørsmålene før vi tar veien ut i den store verden og forteller hvordan andre skal lykkes. Vi har rett og slett vært altfor dårlige på disse områdene.

Vi ser at verdens energietterspørsel øker enda mer enn tidligere estimert, og vi vet at fossilt brensel vil stå for ca. 80 pst. av den økte etterspørselen etter energi for fremtiden. Vi har en befolkningssammensetning som øker ganske kraftig, og det er kryssende kurver hittil, som ikke lar seg forene, mellom det fossile samfunn og det fornybare samfunn, som gjør at vi også på hjemmebane må bli mye bedre på disse spørsmålene. Derfor har vi fortsatt en lang vei å gå, vi må bli bedre og stimulere ny fornybar energi i Norge. Vi kan ikke drive med antistimuleringspolitikk, som dagens regjering gjør, der de laveste fruktene henger, jf. satsing på mikro-, mini- eller småkraftverk, som man

(Kristiansen)

nå sørger for å skatte over til ulønnsomhet. Vi har rett og slett på dette området, rundt løftene om å skape bedre ordninger og å få det på plass, fått to tapte år i Norge.

Den nye miljøvernministeren kan ikke lenger sitte og være tilskuer til at NO_x-forhandlingene mellom næringslivet og staten igjen bryter sammen. Hva slags tillit skal de som skal utøve jobben og bidra til å få på plass ny fornybar energi, ha til norske myndigheter, når man gang på gang gjennom media blir fortalt at nå har vi snart en løsning på plass – og forleden valgte altså aktørene på nytt å gå fra hverandre, og problemet er uløst. Den norske statskassen vil fortsatt ta inn 1,8 milliarder kr i år i NO_x-avgift. Det blir dårligere lønnsomhet blant aktørene, og miljøet er den store taperen. Man må nå sørge for å levere resultater på disse områdene på en annen måte enn det man hittil har vært i stand til å gjøre. Lykkes vi ikke med det, kan vi heller ikke reise land og strand rundt og fortelle andre at de må følge det norske eksemplet.

Presidenten: Representanten Ivar Kristiansen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [11:03:06]: Med tanke på hva Høyre fikk til i forrige periode, er representanten Kristiansen ikke akkurat en person som jeg kan omtale som beskjeden på egne vegne. Jeg har lyst til å være litt konkret og forholde meg til det Høyre har kommunisert i budsjettinnstillingen, for det er noe jeg er litt undrende til. Høyre vil ha ny kraftproduksjon uten nye kraftlinjer, de vil bl.a. ha et gasskraftverk på Tjeldbergodden, og det skal være en løsning uten nye kraftlinjer. Samtidig vil de ha økt utbygging av overføringsnettet. Både innenlands- og utenlandsforbindelsene skal styrkes. I tillegg til dette vil de øke investeringene i nettet, samtidig som strømkundene i Norge skal få lavere nettleie. Jeg lurer på om Kristiansen kan oppklare Høyres dobbeltkommunikasjon, og vil gjerne vite om den er av populær karakter, eller om det er slik at Høyres to representanter i komiteen faktisk ikke har blitt enige med hverandre.

Ivar Kristiansen (H) [11:04:11]: Dette var en av de merkeligste former for historiebeskrivelse jeg har hørt hitil i både energidebatten og miljødebatten. Da Høyre kom i regjering 2001, var det første vi gjorde, å sende klimameldingen til den daværende Stoltenberg-regjeringen i retur, fordi den var for upresis, den var for slapp, den var ikke djerv nok. Vi fikk på plass en ny melding, med Arbeiderpartiets durabelige motstand, dog gjennom samarbeid med SV, som gjorde at vi fikk nasjonale planer som førte til at norsk industri gjennom frivillige avtaler bidro med løsninger som gjorde at vi i dag er langt mer forbedret på Kyoto-avtalen, som trer i kraft 1. januar neste år, enn vi ellers ville ha vært. Vi bidro faktisk i forrige regjeringssperiode til at klimautslippene i Norge gikk ned, CO₂-utslippene gikk ned.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:05:27]: Til det siste vil jeg si: Med litt hjelp fra bl.a. SV førte det til at vi fikk ned en del av utslippene. Men Høyre har nå en langt mer offensiv holdning når det gjelder klima enn tidligere, og jeg må si at det kler et konservativt parti. Denne snuoperasjonen bejubler vi selvfølgelig i SV – vi syns rett og slett det står respekt av mye av det som Høyre nå står for. For historien er mørk, ikke minst når det gjelder spørsmålet om gasskraft.

Jeg vil ta tak i det som også ble tatt tak i fra representanten Nordtun i forhold til representanten Kvassheim, for det er åpenbart at Venstre vil holde seg så hardt de kan for nesa hvis de blir tvunget inn i et samarbeid med Fremskrittspartiet. Men hva vil Høyre? Høyre er klimakamerat nå, men en grell historie kan vi se tilbake på. Jeg lurer på, siden Høyre står sammen med Fremskrittspartiet i flere merknader i denne innstillinga, om oljeleting og gasskraft bl.a., om Høyre kan garantere at de, hvis de inngår et samarbeid med Fremskrittspartiet, vil sikre at det blir brukt penger på rensing.

Ivar Kristiansen (H) [11:06:33]: De som tar seg bryderiet med å lese komiteinnstillingen, vil jo se at også SV står sammen med Høyre og sågar også Fremskrittspartiet om veldig mange felles merknader som går på fremtidig forskning og utvikling på norsk sokkel. Det synes jeg er veldig kjekt. Jeg tror også det er greit å ha klart for seg at vi som en stor produsent av gass og en verdensstormakt innenfor energi ikke sjenerer oss for å eksportere gass eller råolje ut av landet. Jeg går ut fra at også representanten Thorkildsen kjenner til fordelene ved å anvende gass istedenfor alternativer som er mye, mye verre. Jeg er veldig glad for at vi fikk på plass et nært og godt samarbeid med SV i forrige periode. Det illustrerer jo kanskje i denne sammenheng, som i andre sammenhenger, at SV faktisk er best i opposisjon.

Erling Sande (Sp) [11:07:44]: Vi merkar eit utolmod frå opposisjonen, eit utolmod etter å realisere Soria Moria-erklæringa frå Regjeringa og særleg på spørsmål som går på energi, miljø og klima. Det er bra.

Mitt spørsmål til Høgre er, og det blir som oppfølgingsspørsmål til det representanten Thorkildsen spurde om: I etterkant av det representanten frå Høgre seier om klimapolitikken, er det slik no at vi ser eit linjeskifte i Høgre sin politikk, og vil Høgre i framtida setje som føresetnad for eventuelle framtidige gasskraftverk i Noreg at det skal vere ei CO₂-handtering på dei gasskraftverka?

Ivar Kristiansen (H) [11:08:27]: Jeg tror vi skal være veldig forsiktige med å foregripe begivenhetenes gang. Vi har vært pådrivere for i det hele tatt å få på plass gasskraftverk i Norge, fordi vi har et sterkt behov for å få på plass energiløsninger både i den regionen representanten Sande kommer fra, og i andre områder hvor vi har en ganske brutal underdekning. Det er ikke noe linjeskifte, men Høyre er ikke noe statisk parti. Vi er et dynamisk parti som de fleste andre parti her i denne salen, som tar hensyn til utviklingen, og utviklingen har med en overvelden-

de dokumentasjon vist at når det gjelder klimaspørsmålet, som Sande tar opp her, har vi valgt på mange måter å være – om ikke i førersetet, så skal vi i hvert fall sitte i fremsetet i disse spørsmål. Det tror jeg vår historikk, jf. hva tidligere miljøvernminister Brende tok initiativ til for fem–seks år tilbake i tid, har vist at vi er skjefftet til å være med og utvikle også dette politiske området.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:09:57]: At vi mennesker har stilt oss slik at et mindretall av verdens befolkning ikke bare forbruker det aller meste av jordas ressurser, men også har satt selve livsgrunnlaget i fare – spesielt i den delen av verden som ikke har bidratt noe særlig til problemene – er ikke bare dypt urettferdig, men også umoralsk. Dette er bakgrunnen for at jeg engasjerer meg i SV, og dette er bakgrunnen for at vi i SV kjemper hver eneste dag for å flytte norsk og internasjonal politikk i mer solidarisk, rettferdig og miljøvennlig retning.

Jeg får sikkert etterpå spørsmålet om jeg syns at Regjeringa har gjort nok på klima- og miljøområdet. Til det vil jeg svare nei. Ingen regjeringer noe sted i verden har gjort nok. Men vi har fått til viktige gjennombrudd, og vi bidrar kraftig til å flytte Norge i miljøvennlig retning. Jeg vil likevel understreke at de store endringene først og fremst skjer i et fellesskap mellom regjeringer og folkevalgte som vil, en opposisjon som presser på, og ikke minst utenomparlamentariske bevegelser og fagforeninger som allierer seg med politikere som vil ha forandring. Dette er framskrittene på fornybarområdet et eksempel på.

Det er avgjørende at vi får på plass tiltak som virker raskt dersom vi skal unngå de virkelig dramatiske endringene. Stans i hogst av regnskog er helt nødvendig, og det gjorde inntrykk å høre Brasils miljøvernminister, Marina Silva, her i Norge tidligere i år. I går kunne vi høre på Dagsrevyen at 60 pst. av regnskogen i Amazonas er i fare. Dette er dramatisk, mer dramatisk enn jeg tror vi kan forestille oss. Her har vår egen miljø- og utviklingsminister et sterkt engasjement, og Regnskogfondet og Naturvernforbundet har gjort en kjempejobb for å løfte spørsmålet i den norske offentligheten. Vern av regnskog har også stor betydning for det biologiske mangfoldet og for å bekjempe fattigdom.

Klima- og miljøutfordringene er ikke bare en trussel mot vår eksistens, men de gir oss også enorme muligheter hvis vi griper an utfordringa på en klok måte. Tidsskriftet Arbeidsliv i Norden har anslått at Norden kan få 425 000 nye jobber som følge av satsing på ny fornybar energi, forskning og utdanning. Ifølge Tekna kan miljøsektoren komme til å vokse i samme grad som petroleumssektoren gjorde på 1970- og 1980-tallet.

SV beklager at det ble gitt utslippstillatelser til gasskraftverk før vår tid. Men vi er stolte av at vi klarte å få gjennom kravet om rensing i Soria Moria-erklæringa. Dette følger vi opp, og neste år bruker vi nesten 1 milliard kr på rensing på Kårstø og Mongstad. Dette legges det merke til internasjonalt. Vi setter av inntil 4 milliarder kr på neste års budsjett til kjøp av klimavoter, fordi vi har

pått oss høyere forpliktelser enn det vi strengt tatt er nødt til etter Kyotoprotokollen, og fordi det er nødvendig. Når strømprisene over hele Europa går opp over nyttår, er det et tegn på at det å innføre en kostnad på utslipp av CO₂ virker. Fordi de fleste energikildene og strømkildene i resten av Europa er fossile, bidrar det til å presse strømprisene oppover. Hva er vel da mer riktig for oss her i Norge enn at vi tar litt av den prisøkninga som folk og næringsliv merker, og investerer i ny fornybar energi?

Vår regjering har mer enn doblet satsinga på fornybar energi. Når vi gjør det samtidig som vi øker avgiftene på fyringsolje med 40 øre, gjør vi det lønnsomt for folk å velge vekke forurensende energikilder. Vi støtter folk til å bli uavhengige av forurensende energikilder, slik som oljefyr, og til å satse på mer miljøvennlig oppvarming. I tillegg øker vi dieselpriene med 20 øre pr. liter neste år fordi det skal bli mer lønnsomt å velge drivstoffgjerrige biler, og vi styrker bistanden i verden. Blant annet styrker vi satsinga på miljøretta bistand med 400 mill. kr.

Den såkalte rødlista beskriver hvilken utfordring vi står overfor i Norge når det gjelder tap av naturmangfold. Over 1 000 arter er sterkt eller kritisk trua. Hele 84 arter er allerede tapt de siste 200 årene. Tre ting er avgjørende dersom vi skal klare å stanse utryddinga av dyr og planter:

- For det første trenger vi å vite mer om hva som skjer i norsk natur, og hvorfor arter forsvinner.
- For det andre må vi ta vare på de områdene som dyr og planter trenger for å overleve. Da må vi verne mer natur.
- For det tredje må vi ta bedre vare på de områdene vi verner. Med mer ressurser til forvaltning skal vi klare å bruke vern til lokal utvikling.

Halvparten av de norske utryddingstrua artene lever i skog. Forskerne sier vi må verne 4,6 pst. av skogen for å ta vare på disse artene. Vi har bare verna 1,4 pst. Vår regjering har opprettet 86 nye verneområder og utvidet tolv eksisterende. Men det er langt fra nok. Vi har en stor jobb å gjøre framover, og vi har ambisiøse mål i Soria Moria-erklæringa. Jeg er likevel glad for at vi også i Stortinget nå sikrer 7 mill. kr ekstra til Artsdatabanken, 1 mill. kr til vern av fjellreven, 3 mill. kr til Ims og 2 mill. kr til handlingsplanen for trua arter.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tord Lien (FrP) [11:15:12]: Når jeg hører SVs og Arbeiderpartiets bekymring for den borgerlige regjeringa som skal ta fatt i 2009, finner jeg grunn til å peke på en del ting. I forrige periode var SV og Arbeiderpartiet ikke enige om et eneste petroleumspolitisk standpunkt, Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet var enige om en rekke punkt. I år har Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og Fremskrittspartiet vært enige om en rekke ting allerede, bl.a. når det gjelder forvaltningsplanen for Barentshavet. Så jeg vil berolige representanten Thorkildsen med at dette kommer til å gå veldig bra.

Helt på slutten av sitt innlegg var representanten Thorkildsen inne på biomangfold og tap av arter. SV var tidligere kjent for å være et foregangsparti for bevaring av vill-

laksen i Norge. Jeg kjenner ikke helt igjen den satsingen i årets budsjett. Kunne representanten Thorkildsen forklare meg hvorfor det er grunn til å være fornøyd med Regjeringens satsing på å bevare villaksen i årets budsjett?

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:16:13]: For det første vil jeg si at det ikke er vårt mål at det skal være en borgerlig regjering etter 2009. Det er ikke sann at den borgerlige regjeringa skal ta fatt i 2009, som representanten Tord Lien her antyder.

Jeg vil også si at de andre borgerlige partiene skal få en stor utfordring dersom de skal samarbeide med Fremskrittspartiet i åra som kommer, på en tettere måte enn det som har skjedd hittil. Som sagt er Venstre lite interessert i et sånt samarbeid. Det har de med all tydelighet gitt uttrykk for. Kristelig Folkeparti er heller ikke særlig begeistret. Jeg tror det kan bli lettere for Høyre. Men Fremskrittspartiet har brukt enhver anledning til å prøve å benekte klimaendringene, og i hvert fall at de er menneskeskapte. De sår tvil om det ved enhver anledning.

Når det gjelder laks, vil jeg berømme Tord Lien for hans engasjement på det området, i motsetning til svært mange i hans eget parti. Der mener jeg fortsatt at vi ikke har gjort nok, men vi har gjort en del, og jeg er glad for at vi også gir 3 mill. kr ekstra til Ims.

Gunnar Gundersen (H) [11:17:26]: SV er ofte partiet for de store, men kanskje ikke helt konkrete løsningene. Det er en åpenbar konsekvens av dagens tabloide mediesamfunn at konflikt ofte er det som trekker til seg oppmerksomhet, og det berører også miljøet og den type ting.

Vi sikrer mer til Artsdatabanken, sa representanten Thorkildsen, men det blir også mindre til vern. Vern av skog dreier seg som regel om enkeltmenneskers og enkeltsamfunns livsgrunnlag i de mer marginale strøk av Distrikts-Norge. Det burde da være et mål i seg selv å unngå den type usikkerhet som usikkerheten rundt erstatninger medfører. Høye ambisjoner på vern og lave avsetninger til å dekke kostnadene ved et slikt vern fremmer altså usikkerhet, og det skader på mange måter den saken SV sier de står for. Ser SV det?

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:18:34]: La meg først si at jeg er glad for det spørsmålet. Jeg må også si at den innsatsen som Høyre ved representanten Børge Brende gjorde i sin tid som miljøvernminister, står det respekt av. Dette er et område med sterk grad av konflikt, hvor det er nødvendig at vi også gjør en innsats her i Norge og ikke bare etterlyser engasjement og innsats fra andre land.

Så vil jeg bestride den påstanden som kom om at det blir mindre penger til vern neste år. Det som ser ut som en nedgang i bevilgningene på årets budsjett, skyldes at bevilgningene til gammelt skogvern blir avslutta. Men det er like mye penger til nytt skogvern neste år, så det er ikke tilfellet at det ikke er penger til dette. Og når det gjelder en løsning knyttet til Trillemarka-spørsmålet, vil det også bli bevilga mer penger til skogvern.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:19:44]: Representanten Thorkildsen svarte i sitt innlegg nei på om det var gjort nok, men hun sa at man er med på å flytte Norge i miljøvennlig retning. Man reduserer bevilgningene til skogvern med 18 mill. kr. I gjennomgangen her i Stortinget er det en reduksjon på budsjettet på 6,9 mill. kr. Vi har en arbeiderpartidominert regjering, så det mangler kanskje et tretall her, slik at det hadde blitt 36,9, men til sjuende og sist er det en faktisk reduksjon på dette området på 25 mill. kr.

Vi flytter politikken i miljøvennlig retning, var ordene Thorkildsen brukte, men den praktiske politikken i det budsjettet som Stortinget vedtar i dag, viser noe annet – stans i tapet av biologisk mangfold innen 2010, om to år og tre uker. Da er mitt spørsmål: Hvordan kan SV være med på en reduksjon på 25 mill. kr da?

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:20:45]: Jeg vil først si at SV er helt klare på at vi har bidratt til å flytte Norge i mer miljøvennlig retning. Vi har hatt gjennombrudd både når det gjelder målsettinger, når det gjelder sektorvise handlingsplaner, når det gjelder CO₂-rening, ikke minst, og når det gjelder vern, f.eks. i Lofoten og andre områder, og vern av Vefsna – bare for å nevne noe.

Så var jeg i stad inne på at jeg tror Venstre må holde seg for nesa i framtida hvis de skal samarbeide med Fremskrittspartiet. Jeg tror kanskje at representanten Holten Hjemdal har holdt seg litt for øra da jeg svarte på forrige replikk, for da sa jeg at det ikke er en reduksjon i bevilgningene til skogvern neste år. Det som ser ut som en reduksjon, skyldes at gammelt skogvern avsluttes. Men nytt skogvern vil det bli like mye penger til. Og så kommer vi tilbake til saken når spørsmålet om Trillemarka er avgjort. Men det er altså ikke tilfellet at vi reduserer når det gjelder vern.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:22:06]: Fokuseringen på klima og miljø er stor om dagen. Mens vi står her og debatterer statsbudsjettet for 2008, pågår det viktige klimaforhandlinger på Bali. Førstkommende mandag er det utdeling av Nobels fredspris til FN's klimapanel og Al Gore for deres uvurderlige innsats for å dokumentere klimaendringer og sette global oppvarming på den internasjonale dagsordenen.

Verdenssamfunnet gjennomgår nå en klimapolitisk oppvåkning. Klimaendringene viser seg å gå raskere enn tidligere antatt. Konsekvenser som en antok lå langt fram i tid, er allerede begynt å skje. Polisen og isbreene smelter, havet stiger, og vi opplever flere naturkatastrofer og mer ekstrem tørke. Dagens reportasje i Aftenposten forteller at det kan bli kaldere på grunn av at Golfstrømmen vil endre seg. Skal vi greie å stabilisere oppvarmingen og begrense konsekvensene av klimaendringene, må vi starte nå – ja, vi skulle vel ha startet enda tøffere for flere år tilbake.

FNs klimapanel har i sin rapport slått fast at utslippstoppen må være nådd innen 2015, og at utslippene av kli-

magasser deretter må reduseres med 50–85 pst. innen 2050. Aldri tidligere har verdenssamfunnet stått overfor en liknende utfordring. Hele den vestlige verden må på dramatisk vis endre livsstil og levemåte, og vi har noen få tiår å gjøre dette på. Lederen av IPCC avsluttet sin presentasjon da den siste delrapporten ble lagt fram, med følgende Gandhi-sitat, som jeg synes og håper er et sitat som denne salen kan enes om: «Be the change you want to see in the world.»

Dette bringer meg inn på dagens debatt. Energi- og miljøkomiteens budsjettområder omhandler i høyeste grad klima og miljø, både på godt og vondt. Vår komite sitter med ansvaret for olje- og gassvirksomheten, som er Norges desidert største kilde til utslipp av klimagasser. Samtidig har vi ansvaret for store deler av det norske virkemiddelapparatet for å redusere utslippene av klimagasser. Mye tilsier at vi i framtiden må legge mest vekt på det siste.

Da statsbudsjettet ble lansert i oktober, gikk representanter fra Regjeringen høyt på banen og sa at det var lagt opp til en sterkere økning i Regjeringens klima- og miljø-satsing. På bakgrunn av ny kunnskap og ny erkjennelse var det med forventninger jeg mottok statsbudsjettet. Dessverre viser Regjeringen seg sterkere i ord enn i handling.

De rød-grønne innfrir på noen viktig områder, som CO₂-håndtering, kvotehandel og til en viss grad i skatte- og avgiftsopplegget, men det er langt fra nok til å dekke over alle de områdene hvor de ikke innfrir.

I finansdebatten ble det lagt stor vekt på at Regjeringen samlet vil bruke 24,6 milliarder kr på klima- og miljøtiltak i 2008, en økning på hele 3,3 milliarder kr. Kristelig Folkeparti fikk etter forespørsel oversendt en fullstendig oversikt over Regjeringens klima- og miljø-satsing på ulike områder. Oversikten avslørte en relativt vid definisjon av klima- og miljøtiltak. På listen over satsinger finner vi bl.a. en tredjedel av jordbruksavtalen, driftstilskudd til Norsk Oljemuseum, generell museumsdrift under Kultur- og kirke departementet, avsetning til utsmykning, arkitektur og design i det offentlige rom – bare for å nevne noen av postene. Jeg må si at klima og miljø framstår ikke som den fremste fellesnevner på disse postene.

Regjeringen skal ha ros for at de følger opp med midler til CO₂-håndtering på Kårstø og Mongstad. Regjeringens månelandingsprosjekt kan ikke realiseres uten penger, og det har Regjeringen innsett. Grunnet oppstart av gasskraftverkene på Kårstø, Mongstad og Snøhvit øker nå Norges utslipp av klimagasser for første gang på to år. Kraftverkene bidrar med utslipp på nærmere 1 million tonn hver, og dette skjer ved oppstarten av Kyoto-perioden, hvor Norge har forpliktet seg til å kutte i nasjonale klimagassutslipp. Dette tjener ikke Norge til ære, og det understreker viktigheten av å få på plass CO₂-håndtering så raskt som mulig.

På energifeltet er det videre helt avgjørende å få på plass en skikkelig satsing på ny fornybar energi. Norge har store naturgitte forutsetninger for produksjon av ny fornybar energi. Vi har allerede bygd ut store mengder vannkraft. Vi har et stort potensial for småkraftverk. Vi

besitter en tredjedel av Europas vindkraftsressurser, og vi har gode muligheter for å satse på bølgekraft og saltkraft.

Regjeringen har etter beste evne prøvd å framstille statsbudsjettet for 2008 som en historisk satsing innenfor ny fornybar energi, men igjen viser de rød-grønne seg sterkere i ord enn i handling.

La meg nevne tre konkrete ting. Regjeringen foreslår ingen styrking av grunnfondet for ny fornybar energi i neste års budsjett. Det er ingen heving av støttesatsene for utbygging av fornybar energi i Norge, og det er ingen økning i bevilgningene til forskning på ny fornybar energi i 2008.

Samtidig påfører Regjeringen småkraftbransjen en kraftig skatteskjerpelse som bidrar til å gjøre hvert fjerde småkraftprosjekt ulønnsomt, og som også medfører en verdioverføring på om lag 15 milliarder kr fra kommunene til staten.

Summen av overføringene til Enova beløper seg i 2008 til 1,4 milliarder kr, hovedsakelig fra påslag i nettleien og avkastning fra grunnfondet. Store deler av disse midlene vil imidlertid være bortkastet så lenge vi holder fast på den dårligste støtteordningen som finnes i Europa. Men det er gledelig at vi i dag har fått beskjed om at Norge har gjenopptatt forhandlingene med Sverige om de grønne sertifikatene. Dette har vært et område der Kristelig Folkeparti lenge har hevdet vi skulle forhandle, og endelig har Regjeringen tatt til fornuft. Men det må også understrekes at det er viktig at vi har et robust system til det grønne sertifikatmarkedet eventuelt kommer på plass, hvis vi denne gangen skulle bli enige med Sverige. Vi har også en sak i forhold til ESA for å få på plass det støtte-systemet som Regjeringen har lovt skal være på plass 1. januar 2008.

Kristelig Folkeparti mener det er bra at Regjeringen starter med noen spede forsøk på grønn skatteveksling. Det er bra at avgiften på fyringsolje nå blir likestilt med elavgiften. Flere av Regjeringens grønne skattegrep preges imidlertid av mangel på en helhetlig tenkning fra det ene året til det andre. Det mangler en miljømessig begrunnelse, og de vegrer seg for å gjøre det man vet virker. Kristelig Folkeparti har liten tro på at en økning på 100 kr i årsavgiften for de mest forurensende dieselbilene vil føre til at eierne av disse bilene kjøper nye biler. Vi tror heller ikke at et påslag i flyprisen på 3 kr mellom Oslo og Bergen fører til at flere av oss vil bruke tog istedenfor fly. Kristelig Folkeparti kan heller ikke se noen miljømessig begrunnelse for å redusere årsavgiften på alle bensinbiler med 300 kr uavhengig av bensinforbruk, CO₂-utslipp, eller om bilen har katalysator.

Kristelig Folkeparti er opptatt av kulturminner. Kulturminnene våre er viktige å ta vare på. De er viktige for forståelsen av vår egen historie. Med Kristelig Folkeparti i regjering tok vi initiativ til opprettelsen av Kulturminnefondet. Kulturminnefondets visjon er å være den viktigste offentlige medfinansierer av verneverdige kulturminner og kulturmiljøer i privat eie. Stortinget har vedtatt at fondskapitalen i Kulturminnefondet skal komme opp i 1,4 milliarder kr i denne stortingsperioden. Regjeringen har i sitt budsjettforslag ikke satt av penger til Kulturmin-

nefondet i 2008, og det ser ut til at man allerede nå kan komme på etterskudd i forhold til det vedtaket som ble gjort om at Kulturminnefondet skal komme opp i 1,4 milliarder kr i 2009. Dette er noe Kristelig Folkeparti beklager.

Med dette tar jeg opp de forslag som Kristelig Folkeparti er forslagsstiller til.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Line Henriette Holten Hjemdal har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Torny Pedersen (A) [11:32:01]: I budsjettinnstillingen er hele komiteen, også Kristelig Folkeparti, enig om at kunnskap om miljø og geologi i Barentshavet og Lofoten er nødvendig for videre petroleumsvirksomhet. Komiteen, med Kristelig Folkeparti, sier faktisk at det er avgjørende med ny kunnskap, og at innsamling av kunnskap skal skje i mellomliggende periode, altså fram til 2010. Det er da helt utrolig at Kristelig Folkeparti i sine hovedprioriteringer mener at det er forsvarlig å gå sakte fram i kartleggingen av de geologiske forholdene i dette området. Derfor reduserer de den seismiske skytingen med 70 mill. kr, men de er allikevel enige i at vi skal være ferdige med undersøkelsene i 2010.

Partienes merknader skal vel gjenspeile partienes meninger om saken, men her viser Kristelig Folkeparti en utrolig dobbelkommunikasjon. Kan representanten fra Kristelig Folkeparti forklare Stortinget hva de egentlig mener?

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:33:22]: Ja, det vil representanten fra Kristelig Folkeparti gjerne gjøre. Det budsjettforslaget som Regjeringen her legger opp til, innebærer en full satsing i forhold til leting etter olje og kartlegging for oljeutvinning, men det er en dårlig satsing i forhold til de miljøutfordringene en slik oljeutvinning vil avstedkomme. Derfor har vi sagt – og det stod vi for i forvaltningsplanen – at det må være en helhetlig satsing. Når Regjeringen gir full gass på det ene området, som er under Oljedirektoratet, sier vi at når man ikke gir full gass når det gjelder miljøprogrammene, er det noen som må ta ansvar for helheten. Det gjør Kristelig Folkeparti ved at vi bremser leteaktiviteten for å få denne kartleggingen på plass.

Marianne Marthinsen (A) [11:34:21]: Kristelig Folkeparti understreker i budsjettinnstillingen at de ønsker petroleumsfrie soner utenfor Lofoten og Vesterålen. Kristelig Folkepartis tidligere regjeringspartner Høyre går i stikk motsatt retning. De har gått veldig langt i sine uttalelser tidligere og mer enn antydnet at om de hadde fortsatt i regjering, hadde disse områdene allerede nå vært åpnet for olje- og gassaktivitet. Disse to ulike synspunktene fra Kristelig Folkeparti og Høyre er jo, som alle kan se, ikke forenelige. I forbindelse med det vil jeg be Kriste-

lig Folkepartis representant redegjøre for hvem det er av de to som forteller sannheten.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:35:06]: Her viser historien hvem som har vært tungen på vektskålen. Regjeringssamarbeidet mellom Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti hadde en helt klar formulering om at vi ikke skulle åpne opp for oljeleting i Lofoten og Barentshavet, i sårbare områder.

Petroleumsfrie soner, står det i vårt regjeringsdokument – og det er et mye mer radikalt punkt enn det representanten Marthinsens regjeringsdokument går ut på – der vi har sagt at vi hele tiden skal lete og kartlegge, for så å se om vi skal åpne. Kristelig Folkeparti har stått for en radikal politikk på dette området, og med de klimautfordringene vi ser framfor oss, tror jeg vi trenger en radikal omlegging i oljepolitikken på norsk sokkel og i Barentshavet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Erling Sande (Sp) [11:36:19]: I løpet av det siste året har vi i endå større grad enn tidlegare blitt gjorde merksame på dei følgjene den menneskeskapte aktiviteten på jorda fører med seg for miljøet. FN sitt klimapanel har ikkje berre slått fast at det følgjer klimaendringar i kjølvatnet av menneskeskapte klimagassutslepp, men at endringane er meir omfattande og skjer raskare enn det vi tidlegare har trudd.

Senterpartiet er tufta på ein tradisjon om å tenkje lenge enn ein generasjon. Vi veit at dei politiske vala vi gjer her i dag, får følgjer for dei som kjem etter oss, på godt og vondt. I klimadebatten blir vala endå viktigare og følgjene endå meir omfattande.

På den bakgrunnen er Senterpartiet stolt av å vere ein del av ei regjering som driv med nybrottsarbeid i klimapolitikken, ei regjering som tek på alvor dei utfordringane verda står overfor, både gjennom å bidra til gode løysingar når det gjeld klimaet andre stader i verda, og gjennom å setje i verk tiltak innanlands.

Vi er eit rikt land, rikt på kapital og rikt på kompetanse. Når Regjeringa set inn vesentlege midlar på fangst og lagring av CO₂ på Kårstø og på Mongstad, er det ikkje berre eit viktig innanlands tiltak for å redusere klimagassutslepp. Det er også med ei von om å vere med på å drive fram ny teknologi, som kan vere med på å løyse dei utfordringane som verda står overfor globalt.

Klima og energi heng nøye i hop. Senterpartiet er oppteke av at vi skal nå måla til Regjeringa om 30 TWh ny fornybar energi innan 2016. Virkemidla må innrettast slik at dette målet blir nådd. Regjeringa satsar tungt på miljøvenleg energiproduksjon. Den samla ramma for 2008 er om lag 1 450 mill. kr, ein auke på om lag 660 mill. kr frå året før. Det er midlar som skal nyttast til energieffektivisering, varme- og elektrisitet frå fornybare energikjelder, for å gjere Noreg til ein meir miljøvenleg energinasjon. Nyheita frå i dag om å ta opp att forhandlingane med svenskane om grøne sertifikat er positiv i så måte.

Energi- og miljøbelastninga i vårt land og i andre vestlege land heng nøye i hop med det forbruksmønsteret vi har. Det stadig veksande forbruket er ei stor miljøbelastning, og klimadebatten er ikkje komplett før vi vågar å ta tak i forbruksnivået vårt. Denne debatten er i stor grad fråverande i dag, og det undrar meg at ein av landets næringslivstoppa i debatten om produksjon av biodrivstoff på matjord kan få seg til å seie at dessverre så må vi i åra som kjem, godta at fleire døyr av svolt i den fattige delen av verda, for no handlar det om å produsere miljøvenleg drivstoff til den rike delen av verda. Det er trass alt viktigare å berge kloden. Det er altså lettare å setje dei primære behova til menneske i andre delar av verda til side enn å lyfte debatten om vårt eige høge forbruk.

Eit anna viktig område er biologisk mangfald. Kartlegging og bevaring av artsmangfaldet er avhengig av midlar og politiske prioriteringar. Her leverer Regjeringa på fleire område. Arbeidet for bevaring av fjellreven er eit viktig område, artsdatabanken eit anna.

Oppsummert: Noreg har kjempestore utfordringar både innanfor energifeltet og innanfor miljøfeltet. Regjeringspartia møter begge desse utfordringane på ein meir offensiv måte enn noka anna regjering tidlegare har gjort. Vi brukar meir midlar enn nokon gong for å få fram ny fornybar energi. Vi presenterer grep innan miljø- og klimapolitikken som inga regjering har vore i nærleiken av å gjere tidlegare. Det er fordi vi er fast bestemte på å nå dei ambisiøse måla som vi har sett oss på desse områda.

Det at opposisjonen på få år har gått frå ei rimeleg ein-sidig fokusering på skattelette til å konkurrere med Regjeringa om ambisjonsnivået for større miljøetsatsing for å nå dei måla som er fastsette i Soria Moria-erklæringa, ja, det meiner vi i Senterpartiet er bra. Det meiner vi i Senterpartiet at det er grunn til å gje opposisjonen ros for.

Det har vore mange gode innlegg om klimaet her i dag. Eg gler meg over representanten Kristiansen frå Høgre sitt innlegg. Det synest eg signaliserte ein noko ny kurs frå partiet Høgre i klimapolitikken. Det gjev seg ikkje så stort utslag i politikken og i merknadene som ligg til grunn her i dag, men vi håpar på å sjå ei ny linje frå Høgre i denne politikken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (FrP) [11:41:21]: Det var en del, bl.a. småkraftutbyggere, som fikk sjokk da de fikk se Regjeringens skatteopplegg for 2008. Det ble sagt at mange småkraftverk står i fare for å gå konkurs, og det står her i et brev fra Småkraftforeninga:

«Dette er den dramatiske virkeligheten for mange kraftverk fra årsskiftet. Og konkursspøkelset vil ligge å lure i bakgrunnen.»

Og videre:

«Det må jo være tidenes paradoks at regjeringens «satsing» på ny fornybar energi, skal ende med konkurser for de eneste som produserer ny fornybar energi i et omfang som monner.»

Vi er jo kjent med dette, og mitt spørsmål er: Hvordan i all verden – Senterpartiet har vært en sterk forkjemper

for utbygging av både mikro-, mini- og småkraftverk i Distrikts-Norge – var det mulig for Senterpartiet å gå med på noe så graverende som dette?

Erling Sande (Sp) [11:42:20]: Dei endringane i skatteregimet for vasskraftprodusentar som er gjorde, har framkalla ein del reaksjonar frå næringa. For Senterpartiet er det viktig å ta desse reaksjonane og desse innspela på alvor. Vi er derfor nøgde med at eit fleirtal i denne salen i finansinnstillinga stilte seg bak at ein ynskjer ein brei gjennomgang av insentiva for småkraftproduksjon og for andre typar av fornybar produksjon fram mot revidert statsbudsjett for neste år.

Gunnar Gundersen (H) [11:43:02]: Jeg har lyst til å forfølge det litt, for det er litt av en reise Senterpartiet her har invitert småkrafteiere rundt omkring i landet på. Man har gått fra håp om grønne sertifikater til at faktisk en god del utøvere står framfor et regime der man får over 100 pst. beskatning. Da holder det ikke å si at man har fått en del reaksjoner. Det er stor frustrasjon ute, og det holder heller ikke å si at man skal ha en bred gjennomgang til revidert statsbudsjett, for en del av dem risikerer faktisk å gå konkurs før den tid.

Hva sier representanten Sande til sine velgere, som en god del av disse er, som har valgt å satse på dette i tro på at man skulle ha stabile, gode forutsetninger, og at det skulle satses på fornybar energi i Norge?

Erling Sande (Sp) [11:43:55]: Eg svara på ein del av dette spørsmålet i svaret mitt til førre replikant. Eg skal ikkje gjenta alt det, eg skal berre gjenta at vi no skal ha ein brei gjennomgang av insentiva både for energi frå småkraftverk og for andre typar fornybar energi i løpet av det komande halvåret, for å sikre det som er målet til Regjeringa, nemleg 30 TWh ny fornybar produksjon innan 2016.

Så har eg lyst til å seie, sidan det er Høgre som her representerer. Dersom ein er oppteken av næringsutvikling i distrikta – og det er Senterpartiet – ja, då er det viktig å få på plass reiskapar for næringsutvikling. Dersom Gunnar Gundersen og andre Høgre-representantar er så opptekne av næringsutvikling i distrikta, kvifor fjerna dei då systematisk dei reiskapane ein hadde for næringsutvikling på den tida då Høgre sat i regjering? Kvifor kutta dei i støtta til Innovasjon Noreg for næringsutvikling? Kvifor fjerna dei støtta til kommunale næringsfond, som nettopp kunne vere med på å stimulere til ny aktivitet og ny næringsutvikling i distrikta?

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:45:09]: Vi har nok kunnskap om de klimautfordringene vi står overfor. Nå må vi handle, og vi må handle på mange fronter.

Noe av det viktigste er kanskje at vi får en radikal omlegging av skatte- og avgiftssystemet. Det er også viktig at den er målrettet.

Mens man i fjor fikk en kraftig lettelse i engangsavgiften på dieselbiler, vil man i år få en høyere årsavgift og en

høyere drivstoffavgift på disse bilene, samtidig som man på samtlige bensinbiler og dieslbiler med fabrikkmontert partikkelfilter vil få redusert årsavgiften med 300 kr.

Det er vanskelig å se en helhetlig linje i Regjeringens skatte- og avgiftspolitikken når det gjelder bil. Derfor er min utfordring til representanten å klargjøre Regjeringens skatteomlegging på dette området. Er det slik at samme hvor mye CO₂ som blir sluppet ut, er det helt greit å få 300 kr mindre i årsavgift i 2008?

Erling Sande (Sp) [11:46:20]: Fyrst vil eg seie meg ueinig med representanten frå Kristeleg Folkeparti i det ho kjem med i innleiinga, når ho seier at vi har nok kunnskap.

Eg trur ikkje at vi har nok kunnskap. Eg trur vi treng meir kunnskap, både om kva slags konsekvensar klimaendringane vil få, og om korleis klimaendringane vil påverke naturen kring oss. Dette trur eg at Holten Hjemdal er einig med meg i. Kunnskap kan vi aldri få nok av. Det er det viktig å presisere.

Skatte- og avgiftssystemet vil alltid vere ein reiskap for å nå dei måla som ein set seg i politikken. Klimapolitikken er eit eksempel på det. Den omlegginga som no er i gang – m.a. av bilavgiftene – er ein av dei reiskapane som ein brukar for å gjere transporten i Noreg meir miljøvenleg. Den omlegginga er altså i gang. Vi håpar at ho vil gje det resultatet som Regjeringa har som målsetjing, nemleg å redusere utslappa av klimagassar.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Statsråd Erik Solheim [11:47:46]: Klimamøtet på Bali er i gang. Verden trenger langt mer ambisiøse avtaler enn dem vi har. Vi trenger en ny global avtale, som kan erstatte Kyoto-avtalen.

Målet for denne avtalen må være at jordas temperatur ikke skal stige mer enn 2 grader. Ett av Regjeringens mål er å arbeide for at Bali-konferansen skal sette et slikt mål, selv om vi er realistiske nok til å innse at dette ikke kommer til å skje på Bali. Men det må skje i løpet av toårsperioden fram til København-toppmøtet.

Det er nå en overveldende dokumentasjon på at temperaturen på jorda stiger, at det skyldes menneskeskapt forurensning, og at det ikke er mulig å hindre en temperaturstigning på under 2 grader. Men vi kan hindre en temperaturstigning på over 2 grader.

Norge skal være et foregangsland i denne politikken, og det er det ikke et fnugg av tvil om at vi er. Vi skal være et lavutslippssamfunn. Vi skal foreta betydelige reduksjoner hjemme, og vi skal være en drivkraft og en motor i det internasjonale arbeidet for å få på plass en mer forpliktende avtale.

Ambisjonsnivået på Bali-konferansen kan synes beskjedent, men hvis vi der blir enige om en forhandlingsprosess fram mot møtet i København i 2009, og hvis vi får klare signaler fra USA og Kina – som de to viktigste landene – om at de vil være med på en eller annen form for forhandlingsløp fram mot 2009, vil det være den avgjørende starten som vi nå trenger.

Det at CO₂-fangst og -lagring har kommet opp som et nytt teknologisk virkemiddel, gir også en vesentlig større grunn til optimisme enn tidligere, og jeg tror det vil være et av de viktigste grunnlagene for å få USA med på forpliktende framtidige avtaler. Samtidig vil dominerende spørsmål på Bali-konferansen være knyttet til den rike vestlige delen av verdens evne og vilje til å betale for tiltak i den fattige delen av verden.

Det er i bunn og grunn tre typer tiltak de fattige vil kreve. Det ene er teknologioverføring, altså at evnen til å produsere solenergi/vannkraft eller teknologien knyttet til CO₂-fangst og -lagring/energieffektivisering blir stilt billig til rådighet for den fattige delen av verden, og finansiert av oss rike. Vi må være med på det.

Det andre de vil kreve, er at vi skal være med og betale for tiltakene for tilpasning til et varmere klima, tiltak som de må sette i verk på grunn av en klimaendring bare den rike delen av verden har hatt glede av. Vi har jo hatt glede av klimaendringen, i den forstand at det er vår økonomiske vekst som har skapt de utslippene som skaper klimaendring. Da må vi også være villige til å være med og ta ansvar for dem som helt urettmessig må lide under dette, i form av et varmere klima, som gir ørkenspredning i Afrika, som gir nye sykkloner i Bangladesh, og som gjør at øystater kan komme til å forsvinne i Det indiske hav eller i Stillehavet – kort sagt: hva det nå enn måtte være av ulike tilpasningstiltak.

Så må vi være med på å betale for vern av regnskog, som er nødvendig for å hindre ytterligere klimaendring.

Jeg vil i denne forbindelse også si at vi må starte arbeidet med å tenke på hvordan vi vil tilpasse Norge til klimaendringen. Det er vi i gang med. Selv om de mest drastiske konsekvensene vil komme i den fattige delen av verden, vil også Norge kunne se konsekvenser. Vi vil kunne oppleve flere ras. Det vil bli våtere der det er vått fra før i Norge. Vi vil kunne oppleve et tapt eller et endret arts mangfold. Vi vil altså kunne se en rekke konsekvenser. Direktoratet er i gang med dette arbeidet, og vi skal sette fullt trykk på det.

Så kan jeg ikke la være å komme med noen kommentarer til de ulike regjeringene, siden det er et yndlingsstema som er brakt opp her. Slik jeg ser det – jeg fulgte Bondevik-regjeringen tett – gjorde Bondevik-regjeringen fryktelig mye bra i det norske samfunnet, men det var ikke på miljøområdet den satte spor etter seg. På det området jeg fulgte Bondevik-regjeringen tettest – på bistandsområdet – gjorde man ingenting.

Denne regjeringen har kommet inn og lagt nesten 1 milliard nye, friske kr på bordet til miljøtiltak i den fattige delen av verden. Det skjedde ikke tidligere. Det skjedde ingenting på dette området under Bondevik-regjeringen. Sannheten er at det skjedde lite på miljøområdet under Bondevik-regjeringen. Det skjer utrolig mye mer nå!

Det kan tenkes at også den historiske dom over Stoltenberg-regjeringen vil bli at heller ikke den gjorde nok. Men det er iallfall helt sikkert at vi gjør utrolig mye mer på hele spekteret av miljøområdet, og særlig når det gjelder klimatiltak, enn hva Bondevik-regjeringen gjorde.

La meg ta CO₂-fangst og -lagring som eksempel. Det er mulig at jeg husker feil, men jeg kan ikke huske at det engang var et sentralt tema i norsk politikk under Bondevik-regjeringen. Den gang var CO₂-fangst og -lagring et ikke-tema. Ulike regjeringer satte i gang ulike gasskraftverk – på Kårstø, på Mongstad og på Melkøya. La oss ikke rippe opp i alle detaljene rundt det nå, Men det var da Kristin Halvorsen la seg på tverra – Åslaug Haga gjorde det samme – at hele debatten om CO₂-fangst og -lagring kom opp. Da kom det politiske trykket som satte i gang denne helt avgjørende nye teknologien. Så har denne regjeringen gjort dette til et hovedsatsingsområde.

Vi klarer ikke å drive det på den måten at vi kan være helt sikre på akkurat når vi utvikler teknologien for CO₂-fangst og -lagring, at vi klarer å holde alle tidsfrister og datoer. Det avgjørende spørsmålet er om den politiske viljen er på plass, slik at vi resolutt kan gå framover i den retning at vi utvikler denne teknologien, at Statoil utvikler den, og at Kårstø-prosjektet forhåpentligvis kan bidra til at Aker Kværner også utvikler en slik teknologi, slik at vi får to konkurrerende miljøer på dette området i Norge, som vil være av det gode. Da er vi i gang.

Så bør Regjeringen – og det skal vi gjøre – legge fram for Stortinget en mer samlet plan for vår internasjonale innsats for å promotere ideen om CO₂-fangst og -lagring internasjonalt, og for oppkobling mot de internasjonale fagmiljøene på dette området. Det er meldt at USA er kommet lenger enn Norge. Skulle det være tilfelle, er det bare strålende. Da kan vi lære av dem. Iallfall bør vi kunne samarbeide med dem. En britisk regjering har satt i gang et prosjekt for CO₂-fangst og -lagring i forbindelse med kull i Storbritannia. De har satt i gang samarbeidsprosjekter med Kina for CO₂-fangst og -lagring. Alt dette er strålende. Norge skal være en del av det, og bidra til at denne teknologien utvikler seg. Det avgjørende spørsmålet er viljen til å gå tydelig i den retningen, og den viljen har denne regjeringen.

Så har debatten avdekket en rekke uenigheter mellom opposisjonspartiene. Fremskrittspartiet kritiserer hele tiden Regjeringen for å være for lite miljøvennlig. Venstre og Kristelig Folkeparti kritiserer Regjeringen til tider for å være for mye miljøvennlig. Høyre kritiserer Regjeringen til dels for at vi er for mye miljøvennlig, Venstre og Kristelig Folkeparti for at vi er litt for lite miljøvennlig. Men la oss legge dette til side. Det som er helt klart, er at det eksisterer overhodet ikke noe samlet alternativ på miljøområdet til den sittende regjering. Vi er opptatt av å få til et forlik med den delen av Stortinget som har vist vilje til miljøansvar – Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Det arbeidet er nå i gang i komiteen. Vi vil vise vilje til å prøve å imøtekomme krav fra opposisjonspartiene på dette området.

La meg bare si det like ut: Bare siden klimameldingen ble lagt fram i Stortinget, er det kommet ny og mer illevarslende informasjon om hvor alvorlig situasjonen er, som må ligge til grunn for hvordan storting og regjering handler i dette spørsmålet. Ingenting er meg fjernere enn å mene at denne regjeringen har funnet på alt som er smart og riktig i hele verden, og at det ikke kan komme noe

klokt fra opposisjonen. Selvfølgelig kan det gjøre det. Nettopp derfor, ved at opposisjonen får lov til å spille inn de gode ideene de har, vil vi samarbeide og se om vi kan finne løsninger. Med det alvoret at situasjonen er mer alvorlig enn vi innså bare for en tid tilbake, håper jeg vi kan finne fram til et forlik.

Jeg vil også gi opposisjonen kreditt for å ha vært en viktig drivkraft i arbeidet med å presse på for det samarbeidet vi nå håper å få til med Sverige, som selvfølgelig olje- og energiministeren kommer til å snakke mer om, nemlig et felles marked for grønne sertifikater. Det er til opposisjonspartienes kreditt at de har vært en drivkraft på dette området. Uten dem er det ikke sikkert hvordan det hadde gått. Men det viktigste er at vi får det til. Det vil være et mektig svar på mange av de spørsmålene som er reist her, om at vi ikke har kommet langt nok i arbeidet for fornybar energi.

Det er en rekke store og små spørsmål som er tatt opp av komiteen, som jeg burde ha berørt. Det er ikke riktig som Ivar Kristiansen sier, at det er brudd i NO_x-forhandlingene. Jeg vet ikke om det var det han mente. Vi har alt mulig håp om og tro på at det skal bli et NO_x-forlik med industrien. Jeg håper at vi også kan ha en dialog med opposisjonen om det.

Vi vil komme sterkere tilbake med en naturmangfoldlov, om styrking av ulike områder av naturmangfoldet, som Kristelig Folkeparti, Venstre og andre har vært inne på, i kommende budsjetter og framover.

Når det gjelder skogvern, svarte Inga Marte Thorkildsen ganske grundig på det. Vi vil styrke skogvernet, opprettholde det på nåværende nivå. Vi vil styrke det framover. Vi vil komme tilbake til Stortinget i forbindelse med finansiering av skogvernet når vi kommer tilbake til saken om Trillemarka.

Det er også riktig som Riksrevisjonen har påpekt, at arbeidet med forvaltning av friluft- og verneområder har vært forsømt, og vi vil ta tak i de spørsmålene. Jeg har også merket meg komiteens synspunkter når det gjelder oppfølging av nasjonalparkplanen, og komiteens synspunkter på en gjennomgang av forholdet mellom SNO og fjellstyrene. Det er en rekke store og små og viktige spørsmål som vi skal ta fatt i, på basis av den innstillingen som komiteen har lagt fram.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tord Lien (FrP) [11:58:16]: Det er tydelig at klima er viktig for statsråden når han bruker 4 minutter og 40 sekunder på å snakke om klimaet og resten til å snakke om sitt ansvarsområde.

Når det gjelder dette med Trillemarka og vern av regnskog, er jeg sikker på at Fremskrittspartiet og Regjeringen kunne ha blitt enige hvis man hadde vernet 400 000 mål regnskog i stedet for 200 000 mål i Trillemarka, men det til side.

Jeg er fryktelig i tvil om hva som er Regjeringens vernepolitikk. Det er mildt sagt fryktelig vanskelig å gripe fatt i. For 16. oktober sa Ola Borten Moe, nå leder for næringskomiteen, som den gang var Senterpartiets talsmann

i vernesaken, at vi trenger en ny vernepolitikk, og at vi trenger en vernepause. Den 24. november 2007 har Natonen et digert oppslag om at Senterpartiet har fått gjenomslog for vernepause, at Bondevik-regjeringen i løpet av to år, tragisk nok, fikk vernet 164 kvadratkilometer skog, og at Stoltenberg-regjeringen hittil bare har vernet 37 kvadratkilometer.

Da blir spørsmålet mitt: Er det en vernepause, er det ikke en vernepause? Eller er dette bare et resultat av rot og krangel internt i Regjeringen?

Statsråd Erik Solheim [11:59:33]: Først håper jeg at Stortinget har tilgivelse for at klimaet må bli hovedsaken akkurat i denne historiske situasjonen. Det er en uke til høynivådelen av klimatoppmøtet på Bali. Dette toppmøtet er i gang. Dette er å anse som kanskje det viktigste miljøpolitiske møtet som til nå er holdt i hele verdenshistorien. Jeg tror derfor vi bør holde fast ved at det er hovedsaken akkurat nå. Det betyr ikke at alle de andre spørsmålene ikke er svært viktige. Vi skal komme grundig tilbake til dem på ulike tidspunkter.

Når det gjelder Trillemarka, vil Regjeringen komme tilbake til den saken. Men la meg si at selv om jeg selvsagt kommer til å være drivkraft for et resolutt vern av Trillemarka, så har jeg også respekt for Senterpartiets holdning i denne saken. Noe av Senterpartiets suksess i norsk historie er at partiet har vært et kraftfullt talerør for norske bygdeinteresser. Enhver som ser forskjellen mellom landsbygda i Sverige og landsbygda i Norge, tror jeg kan gi Senterpartiet en del kredit. Landsbygda i Norge ser ganske annerledes ut enn landsbygda i Sverige, fordi Senterpartiet historisk har klart å stille seg i en slik posisjon at de har forsvart tradisjonelle bygdeinteresser på en imponerende måte. Så skal nok jeg av og til utfordre disse.

Ivar Kristiansen (H) [12:00:55]: Statsråd Solheims hukommelse fra Bondevik II-regjeringens tid bærer nok i svært stor grad preg av hans langvarige opphold på Sri Lanka på den tiden. Men da SV kom inn og overtok Finansdepartementet og Miljøverndepartementet, var det under fanfaren: Vi skal gjenreise Norge som miljønasjon.

Det man i dag har levert, er bl.a. kutt i skogvern. Man har ennå ikke klart å få på plass et NO_x-miljøfond. Man har vært blant de land i Europa med dårligst støtteordninger for produksjon av ny fornybar energi. Og man har lagt frem en klimamelding som man må ganske langt inn i regjeringskvartalet for å finne noen som i det hele tatt prater pent om.

Viser ikke dette at situasjonen kanskje er slik at SV bør begynne med seg selv, og heller satse på å gjenreise SV som miljøparti?

Statsråd Erik Solheim [12:01:59]: Selv ikke i Bondevik-regjeringens tid var jeg så mye på Sri Lanka at jeg ikke rakk å spille fotball med Kjell Magne Bondevik stort sett hver eneste fredag morgen, så kontakten med hensyn til hva som skjedde på det tidspunktet, var nok der. Men det var rett og slett ikke på miljøområdet Norge forandret

seg mest i positiv retning under Bondevik-regjeringen. Vi kan snakke om andre områder hvor mye bra skjedde.

Når det gjelder de tre konkrete tingene som ble tatt opp her, er dette ting vi er resolutt i gang med. Regjeringen er nå godt i gang med forhandlinger med industrien om å få på plass et NO_x-regime. Jeg håper det kan bli avsluttet ganske snart. Jeg merket meg også at kritikken fra representanten Kristiansen ikke kom mot at Regjeringen ikke går langt nok på NO_x-området, men at vi antakelig går for langt i å stramme inn på det området for å innfri Gøteborgprotokollens bestemmelser – altså den stikk motsatte kritikken av den Venstre prøver å stå fram med her.

Når det gjelder fornybar energi, er jeg enig i at vi ikke har kommet langt nok på det området. Det er også nettopp grunnen til at Regjeringen nå vil gjenoppta forhandlingene med Sverige om grønne sertifikater.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:03:15]: La meg først minne statsråden om at CO₂-rensing var et tema også i forrige storting. I forrige klimamelding ble det faktisk stilt krav fra flere talere om at det ikke skulle gis gasskraftkonsesjoner uten CO₂-rensing fra dag én. Det er ikke SV og Kristin Halvorsen som har brakt det til torgs. Det var et vedtak som ble gjort da. Riktignok har det blitt brutt av alle partiene som var med og vedtok det. Fremskrittspartiet var ikke med på det, for vi så at det ikke var realistisk. Men en kan ikke omskrive historien.

Derimot reagerer jeg på avstanden mellom liv og lære hos statsråden. En gir her et inntrykk av at en skal forsøke å kutte CO₂-utslippene globalt så fort som mulig, og at Norge skal bruke store midler på det. I statsbudsjettet, St.prp. nr. 1, skriver likevel finansministeren at Regjeringen legger opp til at Norge skal kjøpe kvoter for ca. 11 millioner tonn, men skal selge kvoter for ca. 12 millioner tonn. Norges regjering legger altså opp til å være en netto selger av CO₂-kvoter, rett og slett fordi en har et overskudd når oljeindustrien må kjøpe.

Hvordan rimer dette med at en skal være så veldig offensiv og kutte i CO₂-utslipp, når en tilfører markedet netto kvoter?

Statsråd Erik Solheim [12:04:24]: Jeg merker meg at opposisjonen konsekvent forsøker å så tvil om at Regjeringen er ambisiøs på miljøområdet. Det inntrykket som er ute, er et ganske annet. Norge er det land som har de mest ambisiøse målene på klimaområdet, på miljøområdet, av noen land. Hvis noen kan vise meg hvilke land som har vesentlig mer ambisiøse klimamål, vil jeg gjerne høre om dem, for da bør vi arbeide for å gå i den retningen. Jeg hørte senest på Bali-møtet hvordan noen av de internasjonale miljøorganisasjoner roste nettopp Norge. Derimot hører jeg aldri noen rose Fremskrittspartiet. Grunnen til det er jo at Fremskrittspartiet ikke engang har bestemt seg for om de er for Kyoto-mekanismene.

Da fredsprisen gikk til Al Gore og FNs klimapanel, sendte Fremskrittspartiet ut en protestekklæring mot dette, istedenfor å være glad for at Nobelkomiteen resolutt slår fast sammenhengen mellom miljødeleggelse og krig. På basis av hva klimapanelet har sendt ut, bruker man en slik

anledning, ikke til å si at dette er flott, at dette bringer klimakampen i verden framover, men til å så tvil om hele prosjektet. Man kan ikke være astronaut hvis man tror at jorda er flat.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:05:52]:

Det er ikke tvil om at vår tids største utfordring er klimaendringene vi står overfor, men til tross for dette ønsker jeg å stille et annet spørsmål til statsråden.

Som jeg sa i mitt innlegg, er det viktig å ta vare på kulturminnene våre. De er viktige læresteder med hensyn til den historien som er lagt bak oss. Et samlet storting har også sagt at i 2009 skal Kulturminnefondet være på 1,4 milliarder kr, og at det i 2008 vil være på 1 milliard kr.

I budsjettet som vi fikk fra Regjeringen den 5. oktober, står det at de 200 mill. kr som ble bevilget i fjor, var et unntak i forhold til bevilgningsnivå. Dette understrekes jo også av en flertallsmerknad fra de rød-grønne.

Mitt spørsmål er da: Hvordan vil statsråden oppfylle Stortingets vedtak om et kulturminnefond på 1,4 milliarder kr i 2009, når bevilgningsnivået på 200 mill. kr var et unntak, slik det står i proposisjonen?

Statsråd Erik Solheim [12:07:01]: Dette er et av de spørsmål jeg må få lov til å komme tilbake til. Representanten skal selvfølgelig få et grundig svar på det. En av de lærdommene jeg trakk – for å være litt personlig – da jeg kom inn i Miljøverndepartementet, var jo hvor ufattelig mangfoldig det departementet er. Det er riktig som representanten sier, at så langt har klima og biologisk mangfold vært de to sakene jeg har hatt størst oppmerksomhet rundt, og, som Stortinget skjønner, av opplagte grunner.

Men det kan ikke over tid bety at kulturminnevernet skal lide. 2009 er Kulturminneåret, så vi skal komme tilbake med svar på dette spørsmålet. Jeg kan i hvert fall love at jeg skal gjøre hva jeg kan for å få til en offensiv satsing på kulturminner, og jeg er mer enn villig til å inngå et samarbeid med Kristelig Folkeparti om det.

Gunnar Kvasheim (V) [12:07:49]: Statsråden virker rett og slett litt oppstemt over å ha funnet ut at det er forskjell på Venstre og Fremskrittspartiet i miljøpolitikken. Det har vi erkjent for lenge siden og bl.a. derfor sagt at vi ikke kan samarbeide i regjering. Men han søker åpenbart trøst i at det ikke bare er internt i Regjeringen at det er stor avstand mellom partiene i miljøspørsmål.

Han har heller ikke fått med seg at Bondevik-regjeringen på mange måter var offensiv i miljøpolitikken bl.a. fordi en fikk flertall med SV i Stortinget når en ikke klarte å få enighet med Arbeiderpartiet. Det var områder som hadde stor betydning for klima. Hvis statsråden vil, kan han komme innom mitt kontor og få med seg Venstres politiske regnskap for de siste fire årene. Det vil han ha stor nytte av å lese på vei til Bali. Han trenger ikke bruke mye tid på de konkrete handlingene som Regjeringen bebuder på hjemmebane.

Til slutt har jeg lyst til å si: Det må være pinlig å reise til Bali med rekordhøye utslipp i Norge. Et av stedene med store utslipp er Melkøya, et prosjekt drevet fram av

Arbeiderpartiet, der det er avsatt areal for rensing av CO₂. Vil statsråden medvirke til at det blir fortgang i arbeidet med å ta dette området i bruk til rensing av utslippene på Melkøya?

Statsråd Erik Solheim [12:09:06]: La meg først si til representanten Kvasheim at jeg er enig i at det er pinlig det som skjer på Melkøya – utslipp som er langt høyere enn hva som ble foreskrevet. Det kan være riktig at Arbeiderpartiet har vært en drivkraft, men det var Bondevik-regjeringen som satte i gang prosjektet på Melkøya. Slik sett er det litt vanskelig for Venstre å fri seg fra ansvaret for det. Om noen er uskyldsrene på det punktet, er det antakelig bare SV. Men la det ligge.

Jeg finner ikke trøst i at Venstre er forskjellig fra Fremskrittspartiet – jeg er glad for at Venstre er forskjellig fra Fremskrittspartiet. En av grunnene til at Regjeringen jo nettopp ønsker forlik i klimapolitikken med Venstre, Kristelig Folkeparti og Høyre – men ikke med Fremskrittspartiet – er at det ikke er mulig å tenke seg noe forlik med Fremskrittspartiet uten at det vil gjøre norsk klimapolitikk mye, mye dårligere. Men med de nevnte tre partier er det mulig å tenke seg et forlik om noe som gjør norsk klimapolitikk vesentlig bedre, og det er det vi ønsker å få til.

Jeg merket meg at representanten Kvasheim, når han ble utfordret om Bondevik-regjeringen, sa at den stod for en massiv satsing på kollektivtrafikken. La oss anta at det er sant. På toppen av dette har Liv Signe Navarsete kommet inn og gjort utrolig mye mer. Hvis det var himmerike på dette området med Bondevik-regjeringen, må det være nirvana under Liv Signe Navarsete.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Torny Pedersen (A) [12:10:38]: Man kan ikke ha en budsjettdebatt om energi- og miljø uten å nevne klima.

De store klimaendringene som vi nå opplever, er en utfordring for hele menneskeheten. I disse dager er dette et hett tema på grunn av den store klimakonferansen som nylig har startet på Bali. Norge skal være et foregangsland i klimapolitikken. Derfor bruker vi bl.a. 288 millioner kr til 26 prosjekter under det fjerde internasjonale polaråret, som varer i 2007 og 2008. Vi skal ha ambisiøse internasjonale klimaavtaler som skal etterfølge Kyoto-avtalen. Et av temaene er å stoppe hogst av regnskogen, som er et tiltak der resultatene kommer raskt og er store.

Kyoto-avtalen er meget viktig, og jeg håper at bl.a. USA snart vil slutte seg til avtalen. Hos oss er det Fremskrittspartiet som henger etter, og som stemte nei til Kyoto-avtalen – et standpunkt de tviholder på. Den rød-grønne regjeringen satses på mange felt, og 250 mill. kr til naturvern, friluftsliv og kulturminner er en meget stor satsing. Det er viktig at vi får i gang et skikkelig skjøtsels- og forvaltningsarbeid i våre vernede områder. Her har vi både Statens naturoppsyn – SNO – og Fjelltjenesten som skal drive skjøtselsforebyggende arbeid, noe som er av stor betydning for å ta vare på mangfoldet av plante- og dyrearter.

Dessverre har det vært, og er, en del stridigheter mellom SNO og fjellstyrene. Denne uenigheten må tas på alvor og løses opp i så snart som mulig. Jeg er glad for at det endelig er en regjering som vil ta tak i disse problemene for å gjøre samarbeidet mellom disse to så smidig som mulig, til beste for folk og natur.

SNO har også ansvar i forbindelse med rovdyrforvaltningen, og da er det noen forhold jeg vil presisere. Å ha riktige bestandstall, at skadedyr blir avlivet raskt, og at vedtatte fellingstall gjennomføres, er de beste hovedgrepene for å dempe konfliktene med næringene. Fra budsjettet vil jeg også nevne forskningsstasjonen på Ims i Rogaland og Kunnskapssenter for laks og vannmiljø som ligger i Namsos, og det arbeidet disse to gjør i forhold til å redde villaksen som grunnlag for bærekraftig forvaltning og næringsmessig utnyttelse. Jeg er meget fornøyd med å ha fått bevilget penger til disse to.

Over til olje- og energi: Det er gledelig at alle partiene mener det er viktig at Regjeringen vurderer Statnett SF som systemansvarlig for framtidig utbygging av vindmøller til havs. Det vil være helt nødvendig å se en utbygging av et offshore kraftnett i sammenheng med det landbaserte kraftnettet for å unngå feilinvesteringer og uønskede løsninger. Dette er det også viktig å se i sammenheng med elektrifisering av sokkelen. Jeg leser innstillingen slik at Venstre og Kristelig Folkeparti vil elektrifisere fra land for enhver pris. Dette mener jeg blir for snevert. Det er store variasjoner på installasjonene, både når det gjelder tekniske utforminger og ikke minst kostnader. Er det den vanlige forbruker som skal betale regningen? I dag har selskapene pålegg om å utrede dette før plan for utredning og drift legges fram. Men det viktigste av alt i denne debatten er: Vi må ha strøm for å kunne elektrifisere på sokkelen.

Petroleumsvirksomheten forflytter seg mer og mer nordover hvor flere spennende felt ligger, ikke minst i Nordland VI og VII og i Troms II. Det må være en selvfølge at disse områdene er undersøkt, både med seismikk- og miljøundersøkelser, innen 2010. Men skal disse områdene tas i bruk til petroleumsvirksomhet, må Nordland og Nord-Norge få sin rettmessige del av utviklingen, ellers sier vi i nord nei.

Tord Lien (FrP) [12:15:59]: Jeg synes at dagens budsjettdebatt illustrerer at Regjeringen støtter sin miljøpolitikk på to hovedpilarer, tvang og avgift. Gulrøtter og positive incitament er det langt mellom, pisk og tvang hagler det med. Fremskrittspartiets har ikke tiltro til at miljøet og det biologiske mangfoldet i Norge kan ivaretas med ensidig fokus på denne typen virkemidler.

Jeg vil begynne med å minne om at norsk industri, det være seg tradisjonell vannkraftforedlende industri på land eller oljeindustrien, er rene i verden, både i forhold til utslipp av CO₂ og andre miljøfarlige substanser. Norsk miljøteknologi er verdensledende, og norske teknologiløsninger implementeres i norsk industri og eksporteres til industri i utlandet i stor skala. Noe av årsaken til at norsk industri framstår som svært miljøvennlig, er selvfølgelig tilgangen på ren elektrisk vannkraft. Et annet for-

hold som bidrar til stor verdiskaping, er den nye industrien, industri som er mer miljøvennlig enn den industrien den erstatter. I fremtiden vet vi at Regjeringens politikk vil sørge for at det ikke vil bli etablert ny industri i Norge, fordi det ikke vil bli tildelt klimavoter på linje med annen industri. Dette vil i hvert fall gjelde fram til 2009, når vi kan få på plass en ny og mer miljøprogressiv borgerlig regjering.

Men det er ikke bare en ny industri som i et miljøperspektiv bør ivaretas. REC og de spinn-offene REC-systemets gründer, Alf Bjørseth, har laget, har blitt rost opp i skyene av regjeringspartiene. Det er grunn til å minne om at REC-eventyret i stor grad er basert på gammel smelteverks- og materialteknologi fra Elkem-systemet, finansiert av vannkraftpenger fra de store kraftutbyggingene. Det kan ikke være mye tvil om at dersom denne regjeringen skulle lagt grunnlaget for REC-eventyret, hadde eventyret endt opp som et mareritt, i likhet med Soria Moria-erklæringen.

Det er imidlertid ikke bare særnorske klimavoter norsk industri er utsatt for. I fjor innførte flertallet en såkalt miljøavgift for utslipp av NO_x på 15 kr pr. kg. Enkelte arbeidsplasser i fiskeriene blir straffet med 60 000 kr i avgift på grunn av Regjeringens NO_x-avgift. For fiskeriene innebærer dette en reduksjon i lotten til fiskerne på 30 000 kr. Løftene fra posisjonen, med Senterpartiet i spissen, var at det i løpet av noen få måneder skulle innføres et såkalt frivillig miljøfond, et tiltak som skulle medføre at kostnadene for de rammede fabrikkene, fiskefartøyene og fraktfartøyene skulle reduseres fra 15 kr pr. utslippet kg til mellom 3 kr og 5 kr pr. kg. Til tross for at en rekke senterpartitopper fortsatt uttaler seg i motsatt retning, er en slik ordning ennå ikke på plass. Det har altså ikke tatt et par måneder, men allerede et år uten at løsningen er på plass. Dette er et glimrende eksempel på, som jeg startet med, at Regjeringens hovedvirkemiddel i miljøpolitikken er økte avgifter, og ikke noe mer enn det.

Så hadde Regjeringen tenkt å bruke rundt 250–300 mill. kr av de vel 1 600 mill. kr fra NO_x-avgiften til miljøtiltak. Da vil jeg på vegne av Fremskrittspartiet gi uttrykk for at dersom Regjeringen generelt, og Senterpartiet spesielt, skal sitte igjen med et fnugg av miljøtroverdighet, må den delen av de innkrevde 1 600 mill. kr som er innbetalt i NO_x-avgift av aktørene som slutter seg til fondsordningene, og som ikke allerede er brukt til NO_x-reducerende tiltak, overføres til NO_x-fondets styre.

Fremskrittspartiet legger til grunn for sin politikk at norsk industri skal og må være verdensledende på miljøteknologi og miljønnovasjon. En viktig forutsetning jeg vil minne om for å få til det, er at norsk industri faktisk må gis vilkår som gjør at den klarer å overleve i Norge. Svaret er med andre ord ikke å gi bedriftene rammevilkår som er så dårlige at de knekker nakken eller flyttes til utlandet. Svaret er en aktiv energi-, forsknings- og næringspolitikk som sammen med strengt miljøregelverk kan støtte opp under opprettholdelsen av ren, norsk vannkraftforedlende industri også i dette århundret.

Laksen er et eksempel på en art som er under press i Norge. Det er mange årsaksfaktorer som påvirker laksen

negativt, bl.a. vannkraftutbygging. Samtidig viser ny kunnskap at elver utmerket godt kan kraftutbygges uten at det går ut over laksebestanden, og at allerede utbygde elver kan gjøres langt mer laksevennlige og dermed kraftig styrke laksestammene i enkelte elver, samtidig som det produseres mer kraft i de samme elvene. Jeg finner grunn til å trekke fram de endringene som ble gjort i Altaelva etter at Norsk institutt for naturforvaltning hadde kartlagt årsaken til at laksen hadde forsvunnet fra de øverste delene av vassdraget etter kraftutbygging. Endringen man gjorde etter det, medførte både at kraftproduksjonen økte og at laksen reetablerte seg i øvre deler av Altavassdraget. I lys av dette var det ikke med så liten grad av vantro Fremskrittspartiet leste Regjeringens budsjettforslag, som ikke la opp til videre drift på NINAs forskningsstasjon på Ims i Rogaland. I denne saken vil jeg gi honnør til regjeringens medlemmer i energi- og miljøkomiteen for at de ikke ville akseptere nedleggelsen av stasjonen og sammen med Fremskrittspartiet satte av de nødvendige midlene, slik at den kan drives også i 2008.

Villaksen er imidlertid ikke bare truet av kraftutbygging, den er også utsatt for en rekke trusler. En av disse truslene er forsurening, både fra landbruket og fra sur nedbør. Kalking har vært en av de mest vellykkede forvaltningstiltakene som har vært gjennomført overfor noen art noensinne i Norge. I en rekke elver på Sør- og Vestlandet er laksebestandene reetablert etter kalking. Jeg vil berømme denne regjeringen for at den i år ikke kutter i kalkingsbevilgningene, som tradisjonen har vært for bortimot alle tidligere regjeringer. Men ved å bevilge for 2008 det samme beløpet som ble bevilget i 2006, har Regjeringen likevel i realiteten redusert bevilgningene til dette formålet – færre elver kan kalkes, og de gjenværende elvene som ikke er kalket ennå, må vente lenger. Fremskrittspartiet har derfor satt av 7 mill. kr mer, som grovt sett ville innebære at kalkingsaktiviteten kunne blitt holdt på 2006-nivået.

Men det er bare én trussel mot villaksen som har potensial til å utrydde atlantisk laks som viltlevende art i Norge. Det er lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*. Direktoratet for naturforvaltnings handlingsplan for bekjempelse av gyro legger opp til et bevilgningsnivå på rundt 30 mill. kr årlig i en tiårsperiode. Dette nivået forutsetter imidlertid ikke bruk av aluminium, men rotenon som hovedbekjempelsesmiddel. Bruk av aluminium gjør at gyrobekjempelsen blir fire–fem ganger mer kostbar enn ved bruk av rotenon. Bevilgningsnivået kan ikke sies å være i nærheten av å være tilfredsstillende med tanke på å oppnå målet om utryddelse av gyro i løpet av kommende tiårsperiode. Det synes jeg er trist. Jeg vil også minne om at aluminium ikke i ett eneste tilfelle har medført endelig friskmelding, og at det således riktignok fortsatt må anses for å være et spennende prosjekt, men like fullt et forsøksprosjekt, og slik vil det være inntil man endelig kan dokumentere friskmelding etter behandling med aluminium.

Jeg vil vise til forslaget fra en samlet opposisjon om framleggelse av en stortingsmelding om hvordan bekjempelsen av gyro er tenkt gjennomført. Regjeringens partiene har kunngjort at de vil stemme imot, noe som jeg mener

viser at Regjeringen – inkludert SV, som tidligere har kjempet sammen med Fremskrittspartiet for dette – ikke har troverdighet i spørsmålet om bevaring av villaksen. De vil ikke engang ha debatt om spørsmålet.

Dette illustreres også, mener jeg, ved at elva Driva – uansett hva vi vedtar i denne sal – vil bli den siste elva i Norge som blir ferdigbehandlet for gyro. Heller ikke i 2008 ønsker Regjeringen å bygge en sperre i elva Driva og utsetter dermed ferdigstillingen når det gjelder gyrobekjempelse, med enda et år, uansett hva bevilgningsnivået vil være i det påfølgende år. Jeg viser her til Fremskrittspartiets budsjett, hvor vi har satt av de nødvendige 40 mill. kr til laksesperre i elva Driva i 2008.

Så til vrakpant. Fremskrittspartiet er positiv til at Regjeringen har valgt å utvide ordningen med vrakpant. Jeg vil allikevel understreke at ordningen både av miljøhensyn og av trafikksikkerhetsmessige årsaker burde ha blitt utvidet. Jeg viser til at Fremskrittspartiet har styrket denne posten med 334 mill. kr, som er departementets antatte kostnad for en vrakpantordning som omfatter alle biler. Dette ville være et viktig miljøtiltak ved at det hadde fornyet den norske bilparken, slik at de eldste bilene, med de største utslippene av både NO_x, svovel, CO₂ og partikler, hadde blitt byttet ut til fordel for mer moderne og rentgående biler. Dette ville hatt positiv effekt både på klimaet og lokale forurensingsproblemer.

Så vil jeg si helt kort på slutten at Fremskrittspartiet støtter ambisjonen om å stoppe reduksjonen i artsmangfoldet innen 2010. Vi stiller oss imidlertid sterkt tvilende til om passivt arealvern alene er den riktige veien å gå. Jeg vil peke på at de store verneområdene i høyfjellet i henhold til nasjonalparkplanen i all hovedsak er ferdigstilt, og at nytt vern i stor grad vil måtte gjennomføres i mer produktive områder, særlig i skogsområder. Mange arter har sin biotop i tilknytning til skogen og i stor grad i tilknytning til landområder, plantefelt og ungskog. Dermed er det ikke åpenbart at ytterligere vern vil redde disse artene.

Terje Aasland (A) [12:26:17]: Aller først en liten visitt til siste taler, fordi det Tord Lien sier, er at norsk industri er blant verdens mest miljøvennlige bl.a. fordi industrien har tilgang på ren kraft, og fordi det ikke er blitt stilt krav til dem.

Det går ikke an å si noe som er mer feil fra denne talerstol. Det er ikke riktig. Det har i mange år vært stilt verdens strengeste miljøkrav til norsk industri, og det er nettopp derfor norsk industri i dag framstår som verdensledende innenfor miljøområdet. Det viser jo at det nytter å stille krav og samtidig ha en industri som tør å ta utfordringene.

Så til det jeg skulle si: Jeg håper at vi i år kan oppleve to historiske begivenheter. Den viktigste og største vil selvfølgelig være et klimaforlik her i Stortinget. Det er det stort håp om at vi skal få til. Jeg tror, hvis alle legger godviljen til, at mulighetene er virkelig gode på det området.

Det andre området, som jeg også synes er en historisk begivenhet som jeg har lyst til å nevne, er at dagens regjering har sikret nasjonal selvråderett over vannkraftressursene våre. Er det en måte vi faktisk har bygd landet på, er

det en måte vi har drevet industriutvikling og samfunnsbygging på – en utvikling fra fattigdom til rikdom – så er det jo nettopp på den måten at vi har håndtert disse ressursene til fellesskapets beste. Derfor er det også en historisk begivenhet at Regjeringen har sikret selvråderetten over vannkraftressursene. Jeg tror framtidige generasjoner kommer til å takke dagens regjering for framsynthet også i 2007.

Så over til noe av det som er viktig, og det er å få til ny kraftproduksjon. En av de viktigste nøklene for å få til det – i tillegg til støtteordningen som er diskutert, der en i dag også har varslet at en ønsker å forhandle om nye grønne sertifikater – er å få ned behandlingstiden knyttet til konsesjon. Det er et viktig område, som forhåpentligvis sammen med et godt resultat også når det gjelder grønne sertifikater, vil gi ny kraft i det norske kraftmarkedet. Selv om jeg var saksordfører for den gamle støtteordningen, som jeg kanskje ser kan fases ut, vil jeg da ønske Regjeringen lykke til med forhandlingene.

Et annet tema som også er viktig, hvis en ønsker å oppnå gode resultater ved å få inn ny kraft i markedet, er å sørge for å få bedre overføringskapasitet på linjenettet i hele landet. Bedres ikke overføringskapasiteten, og bedres ikke utbyggingstakten også på nettet, vil vi få betydelig reduserte muligheter både når det gjelder å få tak i den nye kraften, og når det gjelder å kunne utnytte den. Det er et avgjørende element. Derfor er det med litt undring jeg registrerer at flere av opposisjonens partier faktisk er veldig restriktive med hensyn til å gå inn på den tanken – for det er svært viktig.

Krav til forsyningssikkerhet er også et viktig tema i forbindelse med dagens budsjett. Det som kanskje er et illevarslende tegn i tiden, er at Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap nå opplyser at investeringstakten i nettet er farefullt lav. Det er bekymringsfullt, og det skal man ta svært alvorlig og nettopp legge seg på minne i det arbeidet Regjeringen nå gjør knyttet til evaluering av energiloven. Et av de viktige poengene som en må gå igjennom, er om investeringssystemet og sikkerheten er godt nok ivaretatt ut fra det samfunnet vi ser nå i 2007 og framover. Kravet til forsyningssikkerhet øker hvert eneste år, og vi blir mer og mer avhengige av det. Jeg er litt forundret over at opposisjonen faktisk velger å se bort fra disse klare signalene, og at en også signaliserer en slags dobbeltkommunikasjon om at en ønsker økte investeringer i nettet, samtidig som en ønsker å få ned kostnadene. Jeg ser det er vanskelig å praktisere akkurat de tingene.

Helt til slutt: Innenlands bruk av gass er Regjeringen opptatt av. Derfor har en i tidlig fase lagt mye prestisje inn i et prosjekt om dreier seg om et gassrør til Grenland. Det prosjektet har reist seg gjennom kommersielle interesser og står nå på egne, trygge ben – slik som prosjektet så langt ser ut. Da er jeg litt forundret over at opposisjonen velger å stille krav om en statlig garanti. For så lenge prosjektet går så godt som det går, og det ser ut til å bli en veldig god løsning, tror jeg ikke det er særlig klokt nå å signalisere at en ønsker å gå inn med en statlig garanti, som Høyre og Fremskrittspartiet ber om. Men jeg skal love både Høyre og Fremskrittspartiet at hvis prosjektet i sin

helhet trenger mer drahjelp fra Regjeringen, skal Regjeringen, i tråd med Soria Moria-erklæringen, være beredt til å håndtere den saken på en god måte, av hensyn til både energitiltak og industriltak.

Sigvald Opprebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Gunnar Gundersen (H) [12:31:50]: Det burde vært mulig å svare i et replikkordskifte, men jeg vil bare si til representanten Sande at det at Senterpartiet og Høyre er på helt forskjellig planet når det gjelder hva slags virkemidler som skal til for å få Distrikts-Norge på offensiven, betyr ikke at vi har lavere ambisjoner. Det kan jo være at Senterpartiets planet er litt ute av kurs.

Forvaltningen av naturen er en forpliktelse vi har overfor neste generasjon. Det ligger dypt i oss at hver generasjon skal overlate verden til neste generasjon i minst like god stand som man selv fikk den fra den forrige.

Respekt for eiendomsretten er en forutsetning for å utvikle et sterkt og stabilt samfunn. Skal miljøpolitikken lykkes, må den også spille på lag med eiendomsretten og de enkeltmennesker og lokalsamfunn som berøres av den. Her trås det ofte feil i praktisk politikk.

En av de største miljøutfordringene vi står overfor i dag, ved siden av klimautfordringene, er bevaring av biologisk mangfold. De henger sågar antageligvis sterkt sammen. Ifølge FN er det globale tapet av biologisk mangfold nå så høyt og så omfattende at det etter hvert vil kunne undergrave grunnlaget for en bærekraftig utvikling. Det er bakgrunnen for ambisjonen om å stanse tapet. Skal man verne utrydningstruede arter, kommer man ikke utenom at noen av områdene disse artene lever i, også må vernes. Debatten må imidlertid ikke bare gjelde vern, den må også fokusere på bærekraftig bruk.

Vern er vanskelig. Konfliktpotensialet er stort. Det ser vi bl.a. i Trillemarka. Hvilket alternativ lander Regjeringen på? Lytter man til de berørte lokalsamfunnene, eller til Direktoratet for naturforvaltning? For et drøyt år siden lovte Regjeringen en avklaring før jul. Men hvilken jul? Julen 2006 ble det ikke, og nå går vi inn i julen 2007, uten en avklaring. Velges konflikt som virkemiddel for nasjonale interesser opp mot lokalsamfunnet og rettighetshavere nok en gang?

Børge Brende tok som miljøvernminister initiativ til frivillig vern av skog. Frivillighet ble en viktig strategi for å øke skogvernet. Skogeierne sluttet opp om denne strategien, og stilte opp med verneverdig skog. Dette ligger det mye verdifull lærdom i. Arealene er der, konfliktene kan i stor grad unngås, men det krever vilje til å unngå å spisse konflikten.

Den forrige regjeringen vedtok en tiltaksplan for skogvern gjennom et samarbeid mellom skogeierne og myndighetene for å nå målet om å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010. Dette krafttaket er dessverre i ferd med å ebbe ut under dagens regjering.

Begrensingen er ikke mangel på tilbudte arealer, men manglende vilje til å avsette midler. Samlet ligger bevilgningene i Regjeringens forslag til statsbudsjett ca. 20 mill.

kr under nivået til Bondevik II-regjeringen. Det blir litt spesielt at representanten Thorkildsen i replikk til meg åpenbart ikke har fått med seg regjeringspartienes omdisponering og kutt i denne bevilgningen i finansinnstillingen. Arbeidet med frivillig vern er dermed i ferd med å stanse opp under dagens regjering på grunn av manglende bevilgninger. I opposisjon skulle Arbeiderpartiet og SV øke skogvernet fra drøyt 1 pst. til 5 pst. Det er langt fra Soria Moria til virkeligheten. Det trer heller inn i en lang liste med løftebrudd.

Børge Brendes strategi rundt frivillig vern var et viktig grep for å kunne stanse tap av biologisk mangfold. Kutt i avsetninger kombinert med Soria Moria-ambisjoner vil skape usikkerhet om Regjeringens vilje til å følge ord med handling og til å erstatte. Det er en usikkerhet som ingen er tjent med, derfor avsetter Høyre ytterligere 20 mill. kr til vern av skog og sikring av biologisk mangfold.

Klimautfordringen er stor og global. Der er vi midt i forhandlinger. Uten bruk av et bredt spekter av virkemidler fra internasjonale kvoter og tiltak og ned til lokale løsninger, vil en ikke kunne lykkes. Her må markedet brukes for å gi enkeltmennesker de riktige signaler og bedrifter de rette incentiver for å finne løsninger. Da er jeg framtidsoptimist.

Mange distriktssamfunn opplever at vern og nasjonale miljømålsettinger beslaglegger lokalsamfunnets livsgrunnlag og livskvalitet. Dette skaper konflikter, samtidig som storsamfunnet er avhengig av samarbeid med lokalsamfunnet for å forvalte sin politikk. Vi ser at områder som er vernet, forfaller og mister de verdiene som gjorde at de ble vernet. I mange tilfeller ville en bærekraftig bruk og stimulans av tradisjonell bruk hatt en bedre virkning.

Innen rovviltforvaltningen ser vi at en strekker den frivillige strikken lenger enn den tåler. Dette er alvorlig. Utfordringen kommer ikke til å bli mindre. Vi ser at rovviltet ikke har GPS, de kjenner ikke grensene vi har trukket. De formerer seg og de blir flere. La oss ta vare på frivilligheten og bruke SNO til et samspill med frivilligheten.

Marianne Marthinsen (A) [12:37:20]: Vi er som politikere stilt overfor et ansvar som er større enn oss selv, større enn det partipolitiske spillet. Det ligger et perspektiv i klimatrusselen som strekker seg uendelig mye lenger enn til neste valg. Vi kan ikke i 2050 si at vi ikke visste. Vi har kunnskapen om klimaproblemet, og vi har kunnskapen til å gjøre noe med det. Vi er ikke avhengig av noen teknologisk revolusjon, vi er bare avhengig av vilje.

Det er lett å gå seg vill i klisjeene, men vi har faktisk behov for å se hverandre i øynene og stadfeste at det er vår egen framtid vi diskuterer. Vi diskuterer at vi kan være den første generasjonen som overlater jorda til neste generasjon i dårligere stand enn den var da vi selv tok over. Det vil neppe finnes tilgivelse for politikere som ikke er villige til å ta de prioriteringene som skal til.

Årets budsjett er et skritt i riktig retning. Et av de grepene som gjøres, er å legge fram en ny strategi for bærekraftig utvikling som en del av nasjonalbudsjettet. Et vesentlig punkt i den strategien handler om å bidra til teknologiutvikling som kan redusere utslippene. For

2008 bevilger vi over 1 milliard kr til prosjektene våre som skal utvikle teknologi for CO₂-håndtering og miljøvennlig gassteknologi. Det er en demonstrasjon av vilje, og bærer i seg muligheten til å gi verden et betydelig bidrag til reduserte utslipp gjennom å gjøre teknologien mer effektiv, og ikke minst billigere. Vi skal bidra til å gjøre denne teknologien tilgjengelig. Det trenger verden.

Det er mange som spør seg om hva Norge skal leve av når oljen og gassen tar slutt. Det naturlige svaret på det er miljøvennlig energi, men det krever at vi satser nå. I havet ligger det enorme muligheter. Enova har beregnet et teoretisk potensial for havvindmøller på 14 000 TWh. Det er helt vanvittig. Det er nesten ikke mulig å ta inn over seg hvor mye kraft det her er snakk om. I dette ligger potensial for ikke bare enorm krafteksport, men også storstilt industriutvikling basert på ren kraft i Norge. Jeg er veldig glad for at Enova nylig bevilget 59 mill. kr for å videreutvikle Hywind-prosjektet.

Klimaet redde ikke over Miljøverndepartementets budsjett, det kreves en samlet innsats fra alle sektorer i samfunnet. Omlegging av avgifter, satsing på klimatiltak i utviklingssamarbeidet og ikke minst tilslutning til kvotdirektivet er enormt viktige klimapolitiske tiltak.

Så må jeg bare nevne at i forbindelse med at vi inverterte til et bredt klimaforlik, fikk vi igjen bekreftet fra representanter fra Fremskrittspartiet at de ikke ville ratifisert Kyoto-protokollen slik som den ligger i dag. Det interessante er at begrunnelsen ikke lenger er at man ikke tror på menneskeskapt klimaendringer, men at Kyoto-protokollen er for dårlig. Den omfatter for få land, og de største forurenserne er ikke med. Det er paradoksalt at et parti som insisterer på at alle klimatiltak skal gjøres i u-land, sier noe slikt. Det er klart at vi skal gjøre mye i u-land, men vi må også ta et ansvar for å gjøre tiltak hjemme hos oss selv. For er det noe de største forurenserne er klare på – land som India, Kina, Brasil – så er det at det er uaktuelt å bli med på en forpliktende avtale uten av Vesten tar et ansvar for å gjøre vesentlige kutt hos seg selv. Så når Fremskrittspartiet f.eks. foreslår å kutte hele bevilgningen til fullskala rensing på Kårstø, eller kutter i jernbane, eller mener at det er uaktuelt å innføre kvoteplikt på utenlandsflygninger, så undergraves muligheten for å få til en global klimaavtale som er så omfattende og så god at til og med Fremskrittspartiet kan være med på å ratifisere den.

Så må jeg til slutt si at jeg er veldig glad for at vi er i startgropa for å få til en stor satsing på fornybar energi i Norge. Enova har nesten fått doblet sine inntekter fra i fjor, og det er penger som bl.a. skal gå til en massiv satsing på varme- og energieffektivisering. Så har vi i dag, sammen med opposisjonen, varslet at vi ønsker å gjenoppta forhandlingene med Sverige om grønne sertifikater. Uten at jeg skal trekke det altfor langt, vil jeg gjerne gi uttrykk for at det er noe som jeg personlig er svært glad for.

Det går en klar grønn tråd gjennom dette budsjettet. Det er ingen som har hevdet at dette er et budsjett som løser alle problemer, men det er et budsjett som demonstrer vilje til å gå i riktig retning. Det er svært viktig.

Statsråd Åslaug Haga [12:42:29]: Det er et stort udekket behov for energi i verden i dag. Høy økonomisk vekst i India, Kina og en rekke utviklingsland har bidratt til en sterk økning i etterspørselen etter energi, herunder olje og gass. Det er gledelig at flere mennesker får tilgang på goder som vi lenge har tatt for gitt i vår del av verden, men veksten i etterspørsel etter energi stiller oss overfor store miljømessige utfordringer. Vårt bidrag til utviklingen er å bringe fram mest mulig energi samtidig som vi utvikler og iverksetter tiltak for å begrense utslippene av klimagasser.

Gjennom Soria Moria-erklæringen har Regjeringa satt seg svært ambisiøse mål for satsingen på miljøvennlig energi. Energiomlegging er svært viktig for Regjeringas oppfølging av de store ambisjonene. Vi henvender oss til hele befolkningen, kommunene, industrien, landbruket og energibransjen for å få gjennomført konkrete tiltak. I statsbudsjettet for 2008 følger Regjeringa opp dette med en historisk høy bevilgning til energiomlegging.

Den samlede rammen for energiomlegging er om lag 1 450 mill. kr for 2008. Det er en økning på omtrent 660 mill. kr sammenlignet med 2007. Økningen kommer fra avkastningen av det nye Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering og ekstra bevilgning over Olje- og energidepartementets budsjett i 2008. Etableringen av Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering og Regjeringas signaler om økte innskudd, understreker langsiktigheten og prioriteringen av dette arbeidet.

Enova er Regjeringas viktigste verktøy for å fremme fornybar energi og energieffektivisering. Enova ligger an til å nå et samlet kontraktsfestet energireultat på 10 TWh innen årsskiftet. Det er altså ikke riktig, som noen ynder å si, at det ikke skjer noe på dette området. Enova ligger dermed godt an til å nå resultatmålet på 12 TWh, som er fastsatt for 2010. Muligheten for at de skal komme betydelig høyere, er, som man forstår, til stede. Energieffektivisering i industri og bygg har stått for nærmere halvparten av de kontraktsfestede resultatene til nå. De siste par årene har interessen for fornybar varme tatt seg kraftig opp, og dette vil være et viktig innsatsområde framover.

Høsten 2006 la Regjeringa fram for Stortinget forslag til en ny støtteordning for fornybar elektrisitet. Det har vært lagt opp til at den nye støtteordningen for fornybar elektrisitet skulle tre i kraft 1. januar 2008. Utkast til forskrift om ordningen har vært på høring. Olje- og energidepartementet har notifisert ordningen til EFTAs overvåkningsorgan ESA og har nå pågående diskusjoner om ordningen. ESA har gitt signaler om at de sannsynligvis ikke vil kunne godkjenne ordningen før jul. Ordningen kan derfor ikke tre i kraft fra 1. januar 2008, som vi hadde håpet. Det er heller ikke avklart når ESAs godkjenning vil foreligge, men vi håper sjølsagt at det vil komme så raskt som mulig.

Jeg finner det også riktig å informere Stortinget om at vi har tatt initiativ overfor Sverige til å drøfte muligheten for et grønt sertifikatmarked, som flere allerede har vært inne på her i dag. Begrunnelsen for at vi har tatt ny kontakt med Sverige, er opposisjonens ønske. Det har vært

klart uttrykt her i Stortinget at man har hatt et ønske om å sette forhandlinger i gang igjen. I tillegg er det også tatt kontakt basert på utviklingen i EU, en erkjennelse av at det på sikt vil komme et elsertifikatmarked i Europa. Til grunn ligger også en erkjennelse av at vi allerede har utfordringer med elstøtteordningen som skal på plass. Det ser vi f.eks. med den høye prisveksten som vi nå har på vind.

Jeg er opptatt av at vi skal oppnå gode resultater fra forskningen, som vil legge til rette for gode og bærekraftige løsninger innenfor energiområdet, ikke bare for Norge som nasjon, men også internasjonalt. Dette forutsetter et tett samarbeid mellom næringen som skal gjennomføre tiltakene i praksis, og forskningsmiljøene som skal bidra til teknologiutvikling. Vi har gode erfaringer med et slikt samarbeid i petroleumsnæringen under OG21, og er i ferd med å etablere et tilsvarende samarbeid med energinæringen gjennom Energi21. Energi21 har nå sendt ut på høring et utkast til strategi for energiforskning. De skal levere et endelig utkast til meg den 5. februar neste år.

Regjeringa er svært opptatt av å styrke forskningen innenfor fornybar energi. Energi21 har foreløpig utpekt offshore vind som et område hvor Norge bør satse. Enovas støtte til Hywind er en viktig start. Men vi må parallelt satse på flere teknologier som kan bidra til miljø- og klimavennlige løsninger på kort og lang sikt, f.eks. bioenergi, saltkraft og energieffektive løsninger.

I tillegg til energieffektivisering og fornybare energikilder må vi forske for å finne de beste løsningene for CO₂-fangst og -lagring – også betegnet som CCS. Gjennom vårt engasjement på Kårstø og Mongstad ligger vi i forkant internasjonalt. I tillegg til den storstilte satsingen på disse to prosjektene er vi opptatt av å sørge for utvikling av best mulig teknologi, slik at CCS kan bli et reelt alternativ internasjonalt.

Jeg vil orientere Stortinget om at Regjeringa nylig har fastsatt kriterier for prekvalifisering av leverandører for å bygge et fangstanlegg for CO₂ ved gasskraftverket på Kårstø. Kvalifikasjonsgrunnlaget er utformet slik at aktører med teknologi av ulik modenhetsgrad får mulighet til å prekvalifisere seg. Dette innebærer at både norske og utenlandske aktører kan melde sin interesse. Jeg mener opplegget bidrar til gode muligheter for ambisiøse teknoleverandører.

I statsbudsjettet for 2008 er det anslått et behov på 165 mill. kr til planlegging og forprosjektering av CO₂-fangst på Kårstø. Som omtalt i budsjettproposisjonen, er det samlede bevilgningsbehovet for 2008 til CO₂-håndteringsprosjekter under kap. 1833 post 21 meget usikkert. Det er pr. i dag usikkert hvor mange forprosjektstudier som vil måtte gjennomføres i den videre planleggings- og anskaffelsesprosessen for fangstanlegg for CO₂ på Kårstø. Dette vil først bli klart i begynnelsen av 2008 etter at fristen for å melde seg som potensiell leverandør til utbyggingen av anlegget på Kårstø, utløper. Dersom flere leverandører kvalifiseres til å bli med i den videre anskaffelsesprosessen, vil det sjølsagt kunne medføre økte planleggingsutgifter.

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget med en orientering om status og framdrift for prosjektene som finansieres under kap. 1833 post 21, og eventuelt fremme forslag om endret bevilgning i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i juni neste år.

Rekordhøye priser på olje og gass gir oss høye inntekter og høy aktivitet på norsk sokkel. Det er positivt, men vi står nå overfor store utfordringer. Store deler av norsk sokkel er moden, og det er meget krevende å hente ut gjenværende ressurser. Oljeproduksjonen har de senere år vært fallende, og den har falt mer enn forventet – dette til tross for meget høye priser og et høyt investeringsnivå. Skal vi hente ut det vi antar vi har av ressurser i bakken, må vi lete etter disse, dvs. jevn tildeling av leteareal også i nye områder hvor det er anslått at ressurser finnes.

Vi har gjennom de senere år fått en rekke nye aktører på norsk sokkel som skal bidra i ressurspolitikken. Vi vil leke skape økt interesse for mindre prosjekter og såkalt haleproduksjon. Dette har vi lyktes med.

Samtidig med økt antall mindre selskap har vi også fått ett stort norsk selskap – StatoilHydro. Det store selskapet bringer med seg mange muligheter, men også utfordringer.

For å møte utfordringene og Stortingets signal i forbindelse med behandling av sammenslåingen har Regjeringa foreslått å styrke Oljedirektoratet, Petoro og departementet med til sammen om lag 50 mill. kr, som det framgår av budsjettet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:52:38]: Det er egentlig veldig mange spørsmål en skulle tatt opp – jeg hadde en liste med utfordringer til statsråden i mitt hovedinnlegg. Ingen av spørsmålene ble besvart på noen måte. Jeg skal la dem ligge, fordi vi har et par interpellasjoner senere der jeg håper hun vil besvare dem.

Det er godt å høre at Regjeringen erkjenner at deres eget forslag til støtteordninger for fornybar energi var for dårlig. Det er påpekt av opposisjonen, miljøbevegelsen, energibransjen og næringslivet fra første dag. Opposisjonen har derimot fått mye kritikk i hver energidebatt etter at forslaget ble framlagt, fordi man har påpekt at det var dårlig. Statsråden og hennes rød-grønne partifeller har hele veien sagt at nå må snart opposisjonen gi opp kampen for grønne sertifikater – det toget har gått. Åpenbart var det ikke gått, og det gir inspirasjon for oss til også å kjempe for alt det andre der vi mener at Regjeringen er fullstendig på ville veier.

Det jeg derimot lurer på, er hva nytt som har skjedd den siste måneden som gjør at grønne sertifikater plutselig har blitt på moten igjen, for jeg har stilt flere spørsmål skriftlig til statsråden, og hun har benektet at det er planlagt eller pågår arbeid om grønne sertifikater med svenskene.

Statsråd Åslaug Haga [12:53:48]: Det er for det første viktig å understreke at Regjeringa har hatt et ønske om å få et grønt sertifikat-marked med svenskene på

plass. Det står i Soria Moria-erklæringen, og det har ligget i bunnen hele veien. Så forhandlet vi med svenskene, som kjent, men vi greide ikke å få til en akseptabel løsning. Vi fant ikke at det ble en forsvarlig byrdefordeling. Det ble for høye kostnader på norske forbrukere i forhold til svenske forbrukere, og vi fikk ikke den utviklingen på fornybarområdet i Norge som vi gjerne skulle sett.

Nå går vi inn i disse forhandlingene med et ønske om å lykkes, men jeg kan sjølsagt ikke garantere at vi kommer til å lykkes. Utover at opposisjonen på Stortinget har holdt trykket på oss når det gjelder grønne sertifikater, er det noen objektive grunner til at det er klokt å gjøre dette. Det er for det første at vi ser en utvikling i EU som vil innebære at vi får et allment sertifikatmarked på sikt. Det andre er at vi ser svakheter med elstøtteordningen, f.eks. når prisnivået øker raskt, som det har gjort for vindkraft.

Ivar Kristiansen (H) [12:55:01]: StatoilHydro har nå hatt store problemer på Snøhvit-anlegget, som har stanset, og som har sluppet ut 1,1 millioner tonn CO₂ i løpet av en tomånedersperiode. Mitt spørsmål er: Var statsråden kjent med disse dramatiske utslippene? Hvis svaret er ja: Anser statsråden det som tilfredsstillende at det er media som orienterer Stortinget om denne dramatiske situasjonen?

Statsråd Åslaug Haga [12:55:51]: Så vidt vi forstår, er det tekniske forhold som har utviklet seg på Snøhvit, som har skapt den situasjonen som vi nå har. Det er en situasjon som alle er lei seg for er oppstått, ikke minst StatoilHydro. Vi har nå en tett dialog med StatoilHydro om dette, sjølsagt. De har informert departementet om hva som er skjedd. Vi skal ha samtaler med StatoilHydro i departementet i løpet av de nærmeste dagene, og jeg kommer sjøl til å delta i de møtene. Men dette er en situasjon som man ikke har hatt oversikt over før i den helt siste tida, så vidt jeg kan forstå.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:57:01]: Å bygge samfunnet nedenfra er en god sentrumsverdi. Vi skal ha lys i husene, vi skal ha liv i bygdene, og vi skal bruke naturressursene på en bærekraftig måte.

Mange bønder som jeg har møtt, og som eier fallrettigheter, har bygd småkraftverk. Det er en stolthet som skinner i deres øyne, og de sier til meg: Jeg investerer for barna mine. Det er for dem jeg gjør dette. Så kom det en kald-dusj i høst med endring av kraftverksbeskatningen. En fjerdedel av utbyggingen har stoppet opp, og vi får en verdioverføring på kanskje 15 milliarder kr fra kommune til stat. Småkraft er god distriktspolitikk og god fornybar politikk.

Nå vet vi at vi skal få en bred utredning som skal foreligge i revidert – det er det flertallet i komiteen sier. Men i brev til Stortinget den 20. november har statsråden sagt at Regjeringen vil stimulere til økt utbygging av små-, mini- og mikrokraftverk. Hva ligger det i dette i forhold til dagens støttenivå?

Statsråd Åslaug Haga [12:58:18]: Det er helt riktig som representanten sier, at det er mye fellesgods mellom Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, bl.a. det å bygge samfunnet nedenfra og det å ha et aktivt blikk på distriktene, og også bidra til at folk skal kunne leve i distriktene.

Jeg tror våre partier har akkurat samme engasjement for småkraft. Regjeringa har også et stort engasjement for småkraft. Det har vært svakheter i skatteregimet på småkraftområdet. Vi har hatt en del forhold som har bidratt til at vi har skapt uheldige tilpasninger. Men nå er jeg sjølsagt meget klar over at forslaget som Stortinget har vedtatt, skaper reaksjoner, bl.a. i Småkraftforeningen og i Energibedriftenes landsforening. Man er nok ikke nødvendigvis enige om tallene med hensyn til hva dette betyr. Men det som er helt klart, er at vi nå skal gå grundig gjennom dette. Vi skal få fram næringsmessige konsekvenser, miljøpolitiske konsekvenser og skattemessige konsekvenser, og kommer tilbake til saken i revidert.

Gunnar Kvasheim (V) [12:59:41]: Da energi- og miljøkomiteen for få dager siden avgav sin innstilling, stemte Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet mot et forslag om at en skulle gjenoppta forhandlingene med Sverige om grønne sertifikater.

I dag står Marianne Marthinsen, Erling Sande og Inga Marte Thorkildsen fra energi- og miljøkomiteen fram og sier at dette er en stor dag for fornybar energi, for nå skal en gjenoppta forhandlingene med Sverige. Det er på mange måter det beste som har skjedd på lenge – det blir en slags vårløsning helt oppunder jul.

Hvis det er slik at Senterpartiet egentlig, SV egentlig og Arbeiderpartiet egentlig, samt hele opposisjonen på Stortinget, har ønsket å gjenoppta forhandlingene for lenge siden – hvem er det da som har stoppet det?

Statsråd Åslaug Haga [13:00:31]: Som det framgår av Soria Moria-erklæringa, har Regjeringa hele veien hatt en ambisjon om å få til et grønt sertifikat-marked med Sverige. Så fikk vi det ikke til i de forhandlingene som ble gjennomført for det som nå begynner å nærme seg et par år siden, 1 1/2 år siden.

Man kan jo ha ønsker og ambisjoner om å sette i gang nye forhandlinger, men man kan ikke sette i gang forhandlinger med noen hvis man ikke vet at de ønsker å forhandle. Faktum er at vi fikk en bekreftelse fra den svenske energiministeren på mandag denne uka, da Maud Olofsson og jeg traff hverandre i Brussel, om at Sverige var interessert i å gå inn i forhandlinger. Det gir oss muligheten til å sette i gang. Så håper jeg inderlig at vi skal finne en løsning denne gangen – jeg kan ikke garantere det – men vi går sjølsagt inn i forhandlingene både fra svensk og norsk side med det utgangspunkt at vi skal lykkes.

Torbjørn Andersen (FrP) [13:01:46]: Det er ikke bare småkraftprodusentene som fortviler over de skatteøkningene som Regjeringa har foreslått. Også kommunene mister mange kraftkroner. Det skal overføres ca. 15 milliarder kr fra kommunene til staten – i alle fall er det det som ligger inne i forslaget.

På Sørlandet brukes uttrykk som statlig plyndring og ran av kraftkommunene om Regjeringens skatteskjerpelser for 2008. Agder Energi f.eks. vil få redusert sitt overskudd med hele 1,8 milliarder kr, med de konsekvenser det vil få for kommunenes handlefrihet på Sørlandet.

Hva vil statsråden egentlig gjøre for å stoppe denne åpenbart skattemessige – unnskyld uttrykket – galskapen som nå har rammet mange vannkraftprodusenter i Norge, og som fører til at vannkraftprosjekter i regi av Agder Energi på kanskje inntil 1 TWh blir lagt på is?

Presidenten: «Galskap» er på kanten til å vere uparlamentarisk.

Statsråd Åslaug Haga [13:02:49]: Jeg kan ikke gå god for de tallene som representanten Andersen viser til her, men jeg er sjølsagt klar over at forslagene som ligger inne i budsjettet, har vakt reaksjoner i Småkraftforeningen, i EBL og i noen grad også i vanlige kommuner.

Vi har gjort endringer i skattesystemet fordi det var noen opplagte svakheter der. Så er det også enighet om at vi skal ha en fullstendig gjennomgang av rammebetingelsene for småkraft, fordi vi er opptatt av småkraft. Regjeringen vil derfor sette i gang et arbeid der en ikke bare skal se på de skattemessige sidene ved småkraft, men også på de næringsmessige og miljømessige sidene. Så skal vi komme tilbake til det på en grundig og skikkelig måte i revidert nasjonalbudsjett.

Presidenten: Da er replikkordskiftet over.

Asmund Kristoffersen (A) [13:04:09]: Vi vedtar i dag et budsjett som viser at Norge er på offensiven på miljøområdet, og at vi er en energinasjon med satsing på en rekke miljøvennlige energiformer som de fleste land i verden kan misunne oss, vannkraft, bioenergi, vindkraft, solenergi og kanskje også bølgekraft.

Vi er det første land i verden som foretar et kjempeløft for å håndtere CO₂-utslipp når vi produserer f.eks. kraft av fossilt brensel, dvs. gass. Vi har sterke og godt begrunnede strategier for selv å utvikle den teknologi som skal gjøre dette mulig. Den rød-grønne regjeringen har også lagt på bordet de pengene som nå trengs. Hvis vi lykkes med kommersielt utnyttbar teknologi, vil vi kunne stille denne teknologien til disposisjon for verdenssamfunnet. Dette ville være et av de aller viktigste bidragene til et bedre miljø, et miljø som kan gi verden et pusterom. Både de faglige og de politiske analysene av framtidens energiproduksjon forteller oss at bruken av fossilt brensel, spesielt kull, bare vil øke, selv om det nå mer enn noen gang tidligere er verdensomspennende oppmerksomhet på miljøvennlig energiproduksjon og forbruk. Teknologien for fangst og lagring av CO₂ og andre klimagasser er vår nødvendige og store mulighet.

Det er så utrolig viktig at det internasjonale samfunnet lykkes med å få til forpliktende avtaler for å bremse opp og redusere de samlede utslippene. Kyoto-avtalen banet veien for både forståelsen av problemet og for forpliktelse for mange av verdens nasjoner. Selv om mange ikke er

med, er det åpenbart at Kyoto-avtalens mekanismer viser muligheter og inspirerer også dem som ikke har reduksjonsforpliktelser, og dem som hittil har lurt seg unna sitt ansvar.

Unnfallenhet gnager i mange nasjoners kollektive samvittighet. USA er et åpenbart eksempel. Mens landet har valgt seg en president som bokstavelig talt var kjøpt og betalt av bl.a. store oljegiganter og annen industri som var villig til å bruke enorme ressurser på desinformasjon, har en stor del av det amerikanske folket, delstater og kommuner nå sagt at dette finner de seg ikke i. Under vår komites besøk i California og Alaska i høst fikk vi bekrefte dette. Et håndfast tegn har vi fått de siste dagene, der den republikanske guvernøren i California nå går til frontalangrep på sin partifelle i presidentstolen for å kunne arbeide for en bedre miljøpolitikk.

At en av verdens aller største forurenserer nå begynner å våkne, er av uvurderlig betydning for å få til avtaler med andre land som hittil har vært passive. Kanskje kan Bali-møtet være starten på denne prosessen.

Jeg mener også at vi skal være på vakt når noen måtte mene at verdens energi- og miljøutfordring kan løses med bruk av kjernekraft. Land i Europa som Sverige, Tyskland, Nederland, Spania og Italia har tidligere tatt beslutning om å utvikle sine kjernekraftprogram. Det grunner seg selvsagt på usikkerhetsfaktorer ved drift og på enorme kostnader og uløste problemer med lagring av atomavfallet. Håndtering og sikker lagring av brukt kjernebrensel er så å si like uløst i dag som det var for 60 år siden, da kjernekraften ble tatt i bruk. Etter en meget alvorlig ulykke i 1979 ved atomkraftverket Three Mile Island stanset USA alle sine utbygginger av atomkraftverk i 25 år. Det overrasker kanskje noen at vi i løpet av det siste halvannet året har hatt flere uhell ved svenske atomkraftverk, uhell som ikke fikk alvorlige konsekvenser for mennesker og miljø, trolig takket være hell og gode sikkerhetsrutiner. Da ville det være merkelig om vi skulle starte eksperimenter med thorium i Norge. Dette er et radioaktivt materiale hvor verden totalt mangler kunnskap om håndtering av det brukte kjernebrensel, f.eks. om hvordan dette vil oppføre seg ved fjelldeponering.

Jeg mener at vi Norge ikke har behov for eller rett til å gamble med framtidige generasjoners helse og sikkerhet.

Vi har gjennom praksis i Norge vist at vår framtidige energit utvikling går gjennom bruk av fornybare energikilder, noe som også blir forsterket i klimameldingen. Jeg mener at statsrådets redegjørelse i dag om vår vei videre var et eksempel på at Norge kan bidra til verdens energiforsyning på en meget fornuftig måte.

Torbjørn Andersen (FrP) [13:09:10]: Vi ser nå at det er en enorm interesse for de pågående klimaforhandlingene på Bali i Indonesia. Selv om det for tiden er en rimelig fastlåst situasjon i verdens klimapolitikk, anses klimamøtet på Bali som svært avgjørende for utformingen av klimapolitikken etter Kyoto-perioden, som utløper i 2012.

Det hersker i dag en bred konsensus blant forskere, politikere og statsledere i de fleste land om at problemene

knyttet til klimaendringer er så alvorlige at det gir grunn til betydelig bekymring, og at forpliktende internasjonale klimakonvensjoner er helt nødvendig for å unngå dramatiske globale temperaturøkninger i framtiden.

Det er derfor knyttet en enorm interesse til hva som vil skje i løpet av den pågående klimakonferansen på Bali, der altså Norge ankommer med store vyer når det gjelder satsing på klimatiltak. Men det er absolutt ingen grunn for Norge til å slå seg på brystet på Bali og utrope seg til verdens miljøfyrtårn. Allerede neste år setter altså Norge ny utslippsrekord når det gjelder klimagasser på hjemmebane. Mens verdens utslipp øker med gjennomsnittlig ca. 3 pst. i året, øker Norges utslipp med nesten 4 pst. i 2008. I det aller første forpliktende Kyoto-året, 2008, ligger altså Norge an til å ligge 12 pst. over referanseåret 1990 i utslipp, dvs. elleve år over landets Kyoto-mål.

Norges posisjon på Bali-konferansen stilles i et underlig lys når vi ser hvordan vi ligger an på hjemmebane i klimaregnskapet. Norge har i realiteten noe begrensede muligheter til å nå de klimamål som Regjeringen har satt seg. Men på ett område kan vi allikevel utmerke oss som en klimavennlig nasjon, nemlig ved å satse på økt utnyttelse av våre store fornybare energikilder, vannkraft, bioenergi og vindkraft. Norge har fortsatt et stort uutnyttet potensial når det gjelder fornybare energikilder. Her i landet har vi fortsatt igjen rundt 30–40 TWh uutnyttet vannkraft som vi kan bygge ut dersom vi vil. Bare innenfor småskala uregulert vannkraftproduksjon har vi et potensial på 10–15 TWh kraftproduksjon. Norge har også Europas største potensial for vindkraft, med teoretisk potensial på 80–90 TWh. I Norge har vi meget store uutnyttede bioenergiressurser, der vi altså uten problemer kan hente ut kanskje 10–20 TWh bioenergi årlig innen få år.

Allikevel er altså vi i dag paradoksalt nok kommet i en forsyningsmessig underskuddssituasjon på strøm i Norge. Selv i et år med normal nedbør klarer ikke vannkraftsystemet vårt å produsere nok strøm til eget forbruk, og vi må altså importere 5–7 TWh, og i hele sju av de siste elleve årene har Norge vært nettoimportør av strøm fra utlandet.

Som en konsekvens av politisk unnfallenhet i kraftpolitikken i løpet av de siste 10–15 årene, er Norge altså nå blitt avhengig av å importere sterkt forurensende kullkraft fra EU. Setter man denne norske kullkraftimporten inn i et klimaperspektiv, bør Norge nå føle seg sterkt forpliktet til å bygge ut mer av det tilgjengelige potensialet for fornybar energi som vi har. Dersom vi et år nettoimporterer la oss si 5 TWh kullkraft, gir det et utslipp på ca. 4 millioner tonn CO₂ – tilsvarende ca. 10 pst. av våre totale CO₂-utslipp. Dette er alarmerende. Disse 5 TWh kunne vi produsere selv ved hjelp av vannkraft eller vindkraft, om Regjeringen hadde lagt til rette for dette.

Vi må føre en energipolitikk som legger langt bedre til rette for alt fra konsesjonsbehandling til gode støtteordninger og rammevilkår ellers som må designes for å stimulere til økte investeringer i ny fornybar kraftproduksjon i Norge, slik at vi slipper kullkraftimport og er selvforsynt med fornybar energi i Norge innen få år. Alt annet er helt absurd med de store mulighetene vi har, men da

trengs det en aktiv politisk handling, og det skal Fremskrittspartiet virkelig vite å stå for.

Ann-Kristin Engstad (A) [13:14:43]: Jeg registrerer at den politiske vinden har snudd, og den sikreste indikatoren på det er Fremskrittspartiets kappe. Førrige taler snakket virkelig varmt om internasjonale avtaler. Han viste til bred enighet blant klimaforskere. Jeg er ikke uenig med ham, men jeg vil si velkommen etter, for det er jo ganske nye toner fra den fronten.

Regjeringa la for et liten stund siden fram en offensiv nordområdesatsing. Mange små styksamfunn står nå midt i en omstilling hvor fiskeindustriarbeidsplasser flagges ut av landet, og man leter etter nye ben å stå på.

Denne regjeringa øyner muligheter i nord, og den tør å ta nødvendige grep for å ta i bruk disse mulighetene. Den helhetlige planen for nordområdesatsingen ligger til grunn, også i miljø- og klimapolitikken.

Arktiske strøk merker klimaendringene først, og utviklingen har akselerert i de siste årene. Regjeringa øyner mulighetene og viser at man har handlingskraft til å ta nødvendige grep.

Finnmark har også merket etableringen av Snøhvitanellet i Hammerfest, både på godt og vondt. Større ringvirkninger enn antatt har gitt oss voksesmerter, som vi merker i form av boligmangel og mangel på arbeidskraft. Videre petroleumsaktivitet i nord må sikre verdiskaping lokalt.

Blant befolkningen i Hammerfest råder det forvirring når kommunelegen i det ene øyeblikket påstår at faklingen på Melkøya og den påfølgende soten ikke er skadelig, mens man samtidig oppfordrer barn til ikke å spise snø og tidligere i høst sa at man helst ikke skulle spise bærene.

Der hersker også forvirring rundt utslippstillatelsen til StatoilHydro. Selskapet påstår de har tillatelse til å slippe ut så mye de bare vil de to første årene, mens SFT påstår at StatoilHydro nok ikke helt har skjønt hva utslippstillatelsen innebærer.

CO₂-håndtering er et av de viktigste tiltakene Norge kan gjennomføre for å redusere utslippene av klimagasser. Regjeringa legger fram en historisk satsing med formidable 935 mill. kr. I tillegg bevilges det over 690 mill. til omlegging av energibruk og energiproduksjon. Omlegging fra røde til grønne avgifter samt innføring av klimakvoter viser at Norge ikke bare har et av verdens mest ambisiøse klimamål, men også tar reelle grep for å redusere utslippene. Med det ser jeg også grunnlag for et bredt klimaforlik her i Stortinget. Jeg har et stort håp om at vi skal få det i land. (Et kraftig nys fra representanten Klungland forårsaker her stor munterhet i salen.)

– Det har tydeligvis ikke representanten Klungland.

Regjeringa er opptatt av at skadefellingstillatelser skal tas ut raskt og effektivt. Det er nødvendig å bygge opp kompetanse i lokale jaktlag for å sikre nettopp dette. Et fåtall av skadefellingstillatelser som har vært utstedt, har resultert i at skadedyr har blitt felt. Alle ledd i forvaltninga må ha fokus på å sikre kompetanse og kvalitet i de jaktlag som skal følge opp dette.

Den lille, vakre jegeren fjellreven står i fare for å forsvinne fra norsk fauna. Det finnes kun om lag 50 individer

igjen i Norge. Jeg vil understreke viktigheten av de to prosjektene som pågår for å bevare fjellreven.

Det påhviler oss et stort ansvar for å bevare norsk villaks. Jeg er stolt over at flertallet ønsker å øke bevilgningene til forskningsstasjonen på Ims og den viktige jobben de gjør der.

Regjeringa legger fram et offensivt budsjett og viser at den er på vei mot Soria Moria. Ambisjonene er på topp, virkemidlene er satt i verk, og vi ser allerede konturene av resultater. Vi er ikke i mål, men vi er på god vei.

Presidenten: Presidenten vil minne om forretningsordensens § 39: «Det er ikke tillatt å gi støyende uttrykk for misnøye eller bifall under forhandlingene.»

Dei talarane som no får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Torbjørn Andersen (FrP) [13:19:55]: Først til den siste taleren: Det er altså slik at Fremskrittspartiet tar klimautfordringene på alvor – bare så det er sagt.

La meg si at siden den rød-grønne regjeringen tiltrådte, er etter min oppfatning det eneste av betydning som denne regjeringen har oppnådd i energi- og miljøpolitikken, å sette tidenes norgesrekord i utslipp av klimagasser neste år, og også å stanse de beste støtteordningene for fornybar energi, nemlig å vrake grønne sertifikater.

Det har vært stor avstand mellom de rød-grønne statsrådenes festtaler om satsing på fornybar energi og praktisk handling når det gjelder realpolitisk satsing for å få fart på utbyggingen av ny fornybar energi i Norge. Det første alvorlige feilgrepet den rød-grønne regjeringen gjorde, var nettopp å vrake den lovende ordningen med grønne sertifikater. Vrakingen av sertifikatordningen var en energi- og miljøblunder av dimensjoner. Nå er det også påvist at statsminister Stoltenberg tok kraftig feil da han den gang hevdet at nordmenn ville måtte betale mer enn svenskene for strømmen i et felles svensk-norsk elsertifikatmarked og av den grunn vraket ordningen.

Gjennom en ordning med grønne sertifikater, som Regjeringa nå altså gjenopptar forhandlingene om – det er bra – og som alle opposisjonspartiene fortsatt er for, kunne vi ha utløst mange gode investeringer i ny fornybar energiproduksjon i Norge og gjort landet gradvis mer uavhengig av å importere forurensende kullkraft fra Europa. Nå kommer dette noe sent.

Av alle ting presterer Regjeringa i budsjettframlegget for 2008 til og med å stoppe satsingen på små vannkraftprosjekter ved å øke skattingen av dem dramatisk. Utbygginger av småkalla vannkraftverk over hele landet fortviler. Lønnsomme kraftprosjekter er plutselig blitt ulønnsomme, og mange småkrafteiere styrer nå mot konkurs. Dette er altså Regjeringens satsing på ny fornybar energi i praksis. Regjeringens skatteangrep på småkrafteiere er nå blitt så ille at tidenes satsing på fornybar energi ender opp som konkursras for småkraftprodusenter. Hvordan i all verden kan Senterpartiet og statsråden sitte rolig og se på at dette skjer, ikke minst siden dette rammer Distrikts-Norge? Norge har et klimaperspektiv. Derfor er vi forpliktet til å bidra med å bygge ut mer fornybar kraftproduksjon. Så jeg

håper – og Fremskrittspartiet håper – at det fra nå og framover blir tilrettelagt rammevilkår som gjør det mulig virkelig å gi satsing på ny fornybar energi et løft i Norge.

Svein Roald Hansen (A) [13:23:06]: Det er i dag bred enighet om at klimaendringene er vår tids store felles globale utfordring. Men det har vært miljøpolitikkenes svøpe at den politiske oppmerksomheten om miljøproblemene har pendlet mellom dommedagsprofetier og glemsel. På 1970-tallet var det matmangelen som truet. I dag kappspringes det for å bruke landbruksarealer til å dyrke biodrivstoff til våre biler.

Miljøproblemene kan bare løses gjennom en bærekraftig utvikling, ved at vi lykkes i å kombinere økonomisk vekst med hensynet til de grensene naturen setter for uttak og utslipp. Derfor må vi få ikke bare verdens største økonomi, USA, med i et forpliktende internasjonalt klimaarbeid. Det må også omfatte de nye store og sterkt voksende økonomiene Kina, India og Brasil. De må få vår hjelp til å hoppe bukk over de forurensende stadiene de vestlige landene har vært igjennom i sin økonomiske utvikling. Dette må være perspektivet på Bali.

Da blir det litt spesielt å følge ordbruken i denne debatten. I et land hvor energiforsyningen er basert på nær 100 pst. ren, fornybar elektrisk kraft, bruker representanten Kvasheim uttrykk som at situasjonen er uholdbar, og at det er behov for å gjøre noe drastisk.

Bærekraftprinsippet fordrer at miljøkostnadene reflekteres i energiprisen, slik kvotesystemet legger opp til. Men her kappspringes det fra opposisjonens side om å subsidiere ny energi.

Før statsministeren lanserte Regjeringens ambisjon om at Norge skal være CO₂-nøytralt, gjennom kutt i egne utslipp og kjøp av kvoter i andre land, var det ingen som hadde vært i nærheten av å tenke seg en slik målsetting. Nå hevder opposisjonen at 2050 er skandaløst lenge til. Fremskrittspartiet, som stadig foreslår store kutt i elavgiften, presser nå på og kaller det en blunder at vi ikke har innført grønne sertifikater, som jo egentlig er et annet navn på avgift på strøm.

Representanten Holten Hjemdal sa i sitt innlegg at tiltakene mot klimautslippene burde startet for lenge siden. Ja, den erkjennelsen burde gjenspeiles i opposisjonens holdning og ordbruk. For den starten kunne dagens opposisjon ha foretatt fra posisjon, i 1997 og fra 2001. Både Kristelig Folkeparti og Venstre har faktisk hatt regjeringsmakt i 15 av de siste 40 år.

Skal vi nærme oss en bærekraftig utvikling, kreves det mange og merkbare endringer. Men hvis miljøpolitikken og klimautfordringene ikke igjen skal pendle fra begrunnet framtid frykt til glemsel, tror jeg vi som politikere bør bestrebe oss på en mer edruelig tilnærming til disse problemstillingene. Det er lett å sette djerpe mål. Det er langt mer krevende å nå dem.

Rolf Terje Klungland (A) [13:26:24]: Jeg beklager mitt lille utbrudd i stad. Det var ufrivillig, men det var proppen som gikk, og det er jo veldig bra.

Representanten Kristiansen fra Høyre hoverte tidligere i dag, slik jeg oppfatter det, over miljøvernministerens internasjonale innsats. Det synes jeg faktisk er å gå over streken, og jeg synes han skulle be om unnskyldning for det, men det kan jo også ha en sammenheng med at når en ser på dem som gjør en jobb internasjonalt, så finner en svært få – hvis noen – Høyre-folk i de kretser.

Det er ingen ny kurs, sa representanten Kvasheim fra Venstre. Vel, retorisk burde en vel si at da bør representanten Kvasheim være fornøyd, for da må det jo være Bondeviks kurs han legger til grunn. Og da var Kvasheim statssekretær på statsministerens kontor.

Snøhvit og Kårstø er drevet fram av Arbeiderpartiet, sa han. Det er vel kanskje folk i Finnmark og Rogaland glade for. Jeg tror at resten av Norges befolkning kan være glad for at Arbeiderpartiet har vært det partiet som har utviklet Norge til det det er i dag.

Debatten om grønne sertifikater husker jeg veldig godt. Jeg husker tidligere olje- og energiminister ringte til fraksjonslederen for Arbeiderpartiet, som var meg, og sa at hun fikk ikke til noen ting med Sverige, men om vi kunne la være å bråke rundt det, for de så ikke ut til å komme i mål, men de skulle fortsette å jobbe med det. Vi fulgte det lojalt.

Jeg husker også at forrige regjering ville kutte i kalkingen. Forrige regjering sendte hjemfallsinstituttet på en tre måneders høring, men ble tvunget av et flertall på Stortinget til å trekke det tilbake. Jeg husker at de var imot at en skulle bruke varmtvann fra Snøhvit og føre det over til land for næringsutvikling. Jeg husker også at de var imot at industrien skulle få kraft til konkurransedyktige priser, og – til Kvasheim – jeg er ikke sikker på om velgere i Sauda og på Karmøy var enig i det. Jeg husker godt at de kuttet i gyrobekjempelsen, og at de ikke fulgte opp meldingen om kulturminner.

Men vi i Arbeiderpartiet har gjort en innsats som vi er stolte av. Vi har fått klimautslippene inn i forurensningsloven, vi har innført CO₂-avgift, vi har presset fram en avtale med norsk industri som har ført til en reduksjon på 30 pst. av klimautslippene, vi har opprettet Enova, og vi har presset Regjeringen til å opprette Gassnova. Nå fortsetter vi det arbeidet i forhold til å gjøre noe med rensing av CO₂, og det har vi all grunn til å være stolte av.

Tord Lien (FrP) [13:29:40]: Jeg er glad for at jeg kom etter representanten Klungland. Når han snakker om kutt i kalkingen, var det bare en gang. Bondevik-regjeringen la siste periode fram fire budsjetter med reduserte kalkingsbevilgninger. Den eneste gangen det ble vedtatt et budsjett med reduserte kalkingsbevilgninger, var den gangen Arbeiderpartiet måtte støtte budsjettet. Det skjedde ikke i de tre andre årene, da Fremskrittspartiet sikret en økning i kalkingsbevilgningene.

Jeg skal si litt om skog som jeg ikke fikk sagt i stad. Hvert år avvirkes det ca. 11 mill. m³ i Norge. Det kan avvirkes 18 mill. m³. Da har vi igjen 7 mill. m³, eller 14 TW fornybar energi. Dette er også det vi snakker om når vi snakker om den vernepolitikken som Regjeringen kanskje, eller kanskje ikke, ønsker å legge til grunn for sin po-

litikk – jeg er fortsatt ikke klok på det. Men Fremskrittspartiet er i hvert fall veldig glad for at Levende Skog-standard er innført i Norge. Det kan vi bl.a. takke en aggressiv og målrettet miljøbevegelse for, men også en samarbeidsvillig skogindustri.

Så vil Fremskrittspartiet selvfølgelig gå langt i å støtte frivillig vern. Men også frivillig vern bidrar til at i en del områder i Norge er 20–30 pst. av potensiell virkestilgang truet av eventuelt vern. Men nå er ikke det noe problem at virkestilgangen i Trøndelag og på Helgeland er truet av vern, for der har Regjeringen til hensikt å la skogindustrien forsvinne allikevel. Kraftsituasjonen i Midt-Norge og andre rammevilkår – NO_x-avgift osv. – gjør at situasjonen ser veldig svart ut for Norske Skog på Skogn. Da vil representantene Lars Peder Brekk og Ola Borten Moe tvinge fram gassrør til Skogn, melder Adresseavisen 20. november. Dagen etterpå sier Arbeiderpartiets Torny Pedersen at senterpartiutspillet kan forsinke Skarv – det er full krig i Regjeringen og duket for oppvask. I går svarte statsråd Åslaug Haga at gassalg baseres på vanlige kommersielle prinsipper og forhandlinger.

Hva som er Regjeringens industripolitikk, som Terje Lien Aasland så fint refererer til, er sannelig ikke godt å si. Det som er helt brennsikkert, er at Regjeringens øverste leder, statsminister Jens Stoltenberg, lover å hjelpe Levanger kommune *dersom* – og dette er industripolitikken til Regjeringen – *dersom* Norske Skog legger ned papirfabrikken på Skogn. Da skal arbeidsplassene på Skogn få hjelp, men ikke i forkant av en nedleggelse. Dette er realiteten. Terje Lien Aasland viser til at Fremskrittspartiet ikke vil stille krav til industrien. Jo, Fremskrittspartiet vil stille krav til industrien, for krav fører til en renere industri. Men avgifter fører ikke til renere industri, det fører til mer penger i statskassen.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Vera Lysklætt (V) [13:32:58]: Venstre vil vektlegge betydningen av en ambisiøs miljøpolitikk med det mål å sikre livsgrunnlaget for kommende generasjoner i alle deler av verden og å skape likeverdige muligheter for alle. Miljøpolitikk er å ta hensyn til langsiktige effekter på miljøet, selv om forurensning og overutnyttning av ressurser kan gi kortsiktige gevinster. Venstre ønsker en framtidssrettet og ambisiøs miljøpolitikk. Norge skal være et foregangsland og bidra til å finne løsninger også andre land kan benytte.

Globalt står vi overfor tre hovedutfordringer: utslipp av klimagasser, miljøgifter og tap av biologisk mangfold. Norge har et ansvar nasjonalt for å ligge i front innen alle disse miljøutfordringene, og dette krever nye, radikale grep. Vi har sett en rekke eksempler på at pilotprosjekter innen fornybar energi står i fare for å flytte til utlandet fordi det ikke fins støtte til slike prosjekter i Norge.

Jeg vil trekke fram tidevannskraftverket til Hammerfest Strøm som eksempel. Dette er et svært godt prosjekt innen fornybar energiproduksjon, som nå har flagget ut til utlandet fordi Norge ligger etter i dette arbeidet. Det er

derfor uforståelig at ikke Regjeringen har vist vilje til å bidra med støtte til denne typen utviklingsprosjekter.

Jeg må få legge til at vi i dag har fått den positive nyhet at Regjeringen gjenopptar samtalene med Sverige om grønne sertifikater, en ordning som vil bidra til å utløse en ny fornybar energiproduksjon basert på mer modne teknologier. Dette er bra.

Når det gjelder arbeidet for å bevare det biologiske mangfoldet, svikter Regjeringen. Det er en utbredt bekymring for manglende bevilgninger til bekjempelse av lakseparasitten Gyrodactylus salaris. Levende lakseelver er viktig for å bevare det biologiske mangfoldet og for bosetting og reiseliv i distriktene. Norge har et særlig ansvar for å forvalte våre unike villaksstammer. Når det gjelder rømt oppdrettslaks, har vi også fortsatt en stor jobb å gjøre.

Det er stor uro knyttet til de store sotutslippene som har vært fra gassfakkelen på StatoilHydros anlegg på Melkøya utenfor Hammerfest. Fakkelen ble tent den 21. august i år, og i en rapport fra SFT går det fram at det er funnet kreftframkallende stoffer i røyken fra anlegget. Det legges også opp til at anlegget skal gi rekordhøye utslipp av klimagasser, noe Regjeringen har gitt klarsignal til gjennom å innvilge en utvidet utslippstillatelse til anlegget, fra 15 000 tonn CO₂ til 200 000 tonn CO₂ gjennom fakling. Denne avgjørelsen er helt uforståelig, og man må spørre seg om Regjeringen var bevisst i gjerningsøyeblikket. Dette kan umulig være den miljøstandarden vi skal legge oss på i den videre aktivitet i Barentshavet. Jeg vil på det sterkeste oppfordre miljøvernministeren og olje- og energiministeren til å ta affære i denne saken. Det må stilles mye strengere krav overfor oljeselskapene. Hvis ikke blir det en heller pinlig affære at vi deltar med pekefingeren på Bali samtidig som vi opplever rekordhøye utslipp her hjemme.

Per Roar Bredvold (FrP) [13:36:24]: Rovdyr engasjerer. Det engasjerer om man vil ha flere, det engasjerer om man vil ha færre. Noen vil ikke ha noen i det hele tatt, mens andre vil ha ubegrenset med rovdyr. Slik sett vil vi aldri bli enige om hvilket antall som skal være det riktige.

Som distriktsrepresentant fra Hedmark, med både jegere, bufeholdere, småbarnsfamilier eller hvem som helst rundt meg, ser jeg at rovdyrene reduserer vår livskvalitet. De skaper rett og slett uhygge og redsel. Jegere tør ikke slippe og bruke sine hunder, bufeholdere må ha dyrene mest mulig hjemme, småbarnsforeldre tør ikke la barna sine leke hvor de vil, etc. etc. Det vil si at vi lever på rovdyrenes premisser.

Det rovdyret jeg spesielt tenker på, er ulv. Selv om det finnes både jerv, bjørn og gaupe, er det ulven som skaper mest redsel. De andre er til å leve med, i et mindre antall.

I en avisartikkel for en stund siden kunne vi lese at Elverum kommune likner på et ulvereservat. Hele 14 ulver var observert. Det er vel ikke noe rart at slikt skaper redsel. Ved en ulvetelling i et noe større område kunne man registrere nærmere 30 stykker. Det sier seg selv at f.eks. det å drive med sau på utmarksbeite ikke blir aktuelt. Uansett hva man gjør, eller får støtte til, vil rovdyrskadene

være store. Mat må ulven ha, og den går dit matfatet er. Derfor må det gis fellingstillatelser i henhold til ønskene i dette området. Noe annet ville være å si at her skal kun rovdirene være. Dette handler rett og slett om distriktspolitikk. Når næringsgrunnlaget er marginalt, er naturens gaver viktige, for viktige til at rovdirene skal kunne ødelegge dette.

Som et grensefylke er Hedmark i likhet med mange flere fylker spesielt ille plassert, fordi Sverige har en enda mer liberal rovdirepolitikk enn Norge. Her er tallene skilleg høgere, og mange av disse er grensedyr, dvs. de befinner seg den ene dagen på svensk side og den neste på norsk side. Dette er til stor frustrasjon på norsk side. Jeg håper at statsråden vil se på denne problematikken og få Sverige til å innse at en stor svensk rovdirestamme er et stort problem for Norge. Dette handler om livskvalitet og om man i framtiden skal kunne leve av bufe og det som naturen kan gi av jaktmuligheter og andre opplevelser. Dette avgjør om folk også i framtiden vil kunne bo ute i distriktene.

Ellers kan jeg være fristet til å stille spørsmålet: Hvor er Senterpartiet, som et av regjeringspartiene, i denne saken? Det er blitt mange løfter fra Regjeringen, men hvor er resultatet? Det må da kunne være mulig å forstå at et stort antall rovdire ikke vil kunne la seg kombinere med f.eks. bufehold og folks gode livskvalitet. Det kan virke som om det kun er Fremskrittspartiet som skjønner konsekvensene av en feilslått rovdirepolitikk.

Presidenten: Torbjørn Andersen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torbjørn Andersen (FrP) [13:39:40]: Det var representanten Svein Roald Hansen som sa at grønne sertifikater er en «avgift på strøm». Dette er litt misvisende. Ordningen går egentlig ut på at en viss andel av strømproduksjonen får en høgere pris. Det vil føre til at det blir attraktivt å investere i en viss kraftproduksjon, og det vil igjen føre til at det kommer mer strøm inn i markedet, og vi vil få et lavere prisnivå generelt i markedet. På denne måten er det faktisk slik at grønne sertifikater vil kunne gi sluttbrukerne lavere strømpriser.

Den rød-grønne regjeringen startet friskt da den tiltrådte, og lovte å få på plass disse grønne sertifikatene – men vi vet jo hvordan det gikk. De rød-grønne skulle også få på plass et kraftregime for kraftkrevende industri – vi vet hvordan det gikk. Den rød-grønne regjeringen skulle gi oss tidenes største satsing på bioenergi, man skulle gi støtteordninger som var enda bedre enn grønne sertifikater, ble det sagt – men vi vet hvordan det gikk. I dag har Norge Europas dårligste støtteordninger for ny fornybar energi. Jeg holdt på å si: Er det noe å skryte av?

Erling Sande (Sp) [13:41:01]: Eit par kommentarar til innlegget frå Framstegspartiets Tord Lien – fyrst NO_x: Etter dei kraftige angrepa på Senterpartiet i dette tilfellet og hans beskriving av verkelegheita trur eg det er viktig å seie korleis vi oppfattar situasjonen. Det pågår no for-

handlingar omkring NO_x-fond mellom staten og næringane som vil innebere at midlar skal gå til miljøtiltak. Senterpartiet sitt mål er at desse forhandlingane skal resultere i etablering av miljøfond til bruk for næringa. Senterpartiet meiner det er ein god idé å bruke fondsløysingar, få større fokusering på miljø, mellom staten og næringane.

Så ein liten kommentar til det som går på skogbruk: Representanten Tord Lien seier at Framstegspartiet er oppteke av aktivt skogbruk rundt om i landet. Det er Senterpartiet også. Kvifor bidreg då Framstegspartiet gjennom sin politikk til å fjerne kapital frå dei næringane som driv skogbruk? Ein stor del av skogbruken blir jo driven av aktive jord- og skogbrukarar. Dette er ei gruppe som Framstegspartiet prioriterer ned. Skal ein ha eit aktivt skogbruk rundt om i landet, må det også vere kapital til å drive skog og til å byggje infrastruktur rundt skogbruk. Det ber eg Framstegspartiet ta inn over seg.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [13:42:33]: Miljøvernministeren var ydmyk nok til å si at det er «mulig at jeg husker feil» om hvorvidt CO₂ var oppe på den politiske agendaen under Bondevik-regjeringen. Det er godt med en ydmyk statsråd noen ganger, for jeg håper iallfall at statsråden husker at det var en regjering som gikk av på gasskraftsaken. Jeg håper at statsråden husker at det ble lagt fram en strategi for å framskyve teknologien for gasskraftverk med hensyn til CO₂, en strategi som inneholdt fire viktige momenter: statlig støtte til teknologi og produksjonsutvikling, investeringsstøtte til et fullskala gasskraftverk med CO₂-håndtering, etablering av et statlig innovasjonsselskap og utredninger av statlig deltakelse i utvikling av drift av infrastruktur for CO₂. Dette ble gjort.

Petroleumssektoren står for 1/4 av klimautslippene våre. Vi har et stort ansvar globalt også, som den store eksportøren vi er av olje og gass. Dessverre er det slik at i klimameldingen fra Regjeringen er denne sektoren blitt fritatt for å være med på klimatiltak i forhold til de utfordringene vi står overfor. Derfor er det viktig for Kristelig Folkeparti å være pågående for å få til en elektrifisering av sokkelen, ikke «for enhver pris», som representanten Torny Pedersen hevdet i sitt innlegg, men på en helhetlig måte. Derfor har vi vært opptatt av å få på plass 30 TWh innen 2014 i ny fornybar energi. For FNs klimapanel har noen tydelige budskap, og et av dem er at i 2015 må vi ha en reduksjon av klimagasser, hvis vi skal klare å snu den trenden vi er inne i nå.

Representanten Marthinsens innlegg er et innlegg som gleder et Kristelig Folkeparti-hjerte. Representanten Marthinsen snakket om politisk vilje. Ja, for i Norge har vi pengene, vi har hodene til å utvikle teknologi, og det dreier seg om en politisk vilje og om å vise lederskap. Derfor har Kristelig Folkeparti sammen med Venstre og Høyre satt seg ambisiøse mål og også foreslått ambisiøse tiltak for hvordan vi skal nå disse målene om å bli klimanøytral innen 2020. Vi har vært tøffe på at vi må ta en del store nasjonale reduksjoner i forhold til klimautslipp, men vi har også vist i en helhetlig politikk at det må tiltak til,

og det må penger på bordet. Uten dette holder det ikke med politisk vilje heller.

Svein Roald Hansen (A) [13:45:45]: Jeg takker representanten Andersen for innføringen i grønne sertifikaters virkemåte. Slik er det på papiret, men det vi jo har erfart, er at når det kommer dyrere energi inn i et marked, som etter hvert blir europeisk, trekker det prisen opp, fordi vi her i Norge har hatt så mye billigere energi gjennom billig strøm. Det er det som gjør vannkraften vår så verdifull, fordi den prises ikke etter kostnadene ved å produsere den, men den prises etter den dyreste strømmen i markedet.

Det er derfor motsetningene er så sterke. Fremskrittspartiet ønsker å kutte i elavgiften, som skal gjøre strømmen billigere. Men det vil motvirke det som Andersen er ute etter med grønne sertifikater. Grunnen til at vi sliter med å få nye typer fornybar energi inn i markedet, er at energiprisen er for lav, slik at det ikke er lønnsomt, og da er det fullstendig feil vei å gå å kutte avgiften for å gjøre strømmen billigere. Det er her Fremskrittspartiet viser sitt berømte janusansikt. Når man snakker til en forsamling, skal man snakke den etter munnen, da er det lavere avgifter. Når man snakker her og skal være miljøvennlig, snakker man annerledes.

Det er gledelig at Fremskrittspartiet har oppdaget at drivhuseffekten ikke har noe med gartnæringsnæringen å gjøre, men forsøket på å bli miljøvennlig faller på sin egen urimelighet. Det er Kyoto-avtalen som er plattformen for det arbeidet som nå er i gang med å få til et forpliktende internasjonalt samarbeid for å gjøre noe med klimautslippene. Den avtalen var Fremskrittspartiet imot. Det er denne avtalen som nå må bygges på og forbedres gjennom forhandlingene på Bali og fram mot toppmøtet i København i 2009. Jeg har lyst til å nevne at vi skal være glad for at vi har en samarbeidsorganisasjon i Europa som heter EU, som har påtatt seg en lederrolle i dette arbeidet, og som kan være den som får også USA, Kina, Japan og Brasil inn på den samme plattformen. Uten den rolle som EU har tatt i klimaarbeidet, hadde det internasjonale klimaarbeidet vært i store problemer, og sannsynligvis ligget i grøfta.

Presidenten: Representanten Tord Lien har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Tord Lien (FrP) [13:48:18]: Jeg finner grunn til å ta ordet på bakgrunn av det representanten Sande sa i sitt siste innlegg.

Der som Senterpartiet mener det de sier om NO_x-avgiften, forutsetter jeg at det blir tatt tak i, og at det blir fikset, gjerne før jul. Så får vi se om det går an å stole på Senterpartiet eller ikke. Men jeg tenker at hadde man ment det man sa, hadde man fjernet avgiftsvedtaket for 2008, og så lot man det heller være opp til Miljøverndepartementet og Finansdepartementet å finne en avtaleløsning.

Så til dette med skognæringen. Der Fremskrittspartiet og Senterpartiet er genuint enige, er i satsingen på nye næ-

ringer ute i norske distrikter. Det er f.eks. vannkraftutbygging, ikke gjennom skattlegging, men gjennom å gi gode vilkår, og det er skognæringen. Skognæringen har eksportert tømmer fra Norge i 1 000 år, og det har aldri vært behov for subsidier. Det har vært behov for gode rammevilkår og støtte til infrastruktur. Her tror og håper jeg at Fremskrittspartiet og Senterpartiet er enige.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:49:45]: Først en kommentar til Svein Roald Hansen, som åpenbart ikke har forstått hva prissetting i kraftmarkedet handler om. Kraftproducentene ser markedsprisen. Forbrukerne ser markedsprisen pluss skatter pluss avgifter. Ved å redusere elavgiften gjør en ingen ting med incentivene for kraftproducentene til å investere i ny kraft, men en hjelper kraftforbrukerne som opplever skyhøye strømpriser, med å få en reduksjon i den økonomiske belastningen som følge av bruk av strøm. Svein Roald Hansen mener jeg tar feil, så jeg utfordrer ham til å komme opp og snakke om det. Hvis ikke antar jeg at han selv innrømmer sin feil.

Så tilbake til den innledningen Torbjørn Andersen hadde, der han utfordret Regjeringen på en rekke punkter, men bare har blitt møtt med en mur av taushet – og i stedet masse selvskryt. En snakker om egne ambisjoner, men nedsettende om opposisjonens tiltak. Dette vitner om kyniske retorikere framfor kraftfulle politikere. Jeg ber regjeringsmedlemmer oppklare: Er hjemfallsordningen sikret? Bransjen opplever det ikke slik. Ja, Regjeringen har kommet med et utspill, men det er ingen fra ESAs side som har sagt at dette er godkjent. Da er ikke saken lagt død. Dermed opprettholdes usikkerheten, og vi vet at industrien er bekymret.

Rammevilkår for nye gasskraftverk – hva er det? Ikke minst med tanke på kraftsituasjonen i Midt-Norge hadde det vært vesentlig å få det avklart, når alle sier at en må få hurtige løsninger, og ikke minst når LO, hovedsponsoren til denne regjeringen, sier at gasskraftverk er det eneste som kan løse krisen.

CO₂-kvotetildeling til Kårstø – hva slags rammebetingelser får de? Det er tre og en halv uke til nyttår, og da trer klimakvoteloven i verk.

Drahjelp til gassrør til Grenland – ja, hvilken type drahjelp har denne regjeringen gitt, utover å videreføre det arbeidet som allerede var satt i gang? Har en gjort noe som helst for å framskynde noen som helst prosess som ikke allerede var igangsatt av Bondevik II-regjeringen?

Når en snakker om grønne sertifikater, vil Regjeringen denne gang ta med småkraftverk i forhandlingene? I Soria Moria-erklæringen står det eksplisitt at det kun gjelder mikro- og minikraftverk, altså en veldig liten del av norsk vannkraft, mens småkraftverk som står for den store delen her, er utelatt i Soria Moria-erklæringen. Jeg utfordrer miljøvernministeren, som i hvert fall har respekt nok til å sitte i salen og høre på akkurat nå, på nettosalg av CO₂-kvoter. Spørsmålet ble stilt. Statsråden brukte all tid på å harselere med Fremskrittspartiet på usaklig grunnlag, men var ikke innovert spørsmålet i det hele tatt. Regjeringen har lagt opp til nettosalg av kvoter. Hvordan påvirker det CO₂-utslippene i verden?

Fredspris til Al Gore – jeg viser til artikkel på forskning.no i dag, som viser at norske forskere på NTNU ikke kan finne noen link mellom miljø og fred.

Til slutt ammoniakfabrikken til Yara på Herøya. Kan en bekrefte, som Terje Aasland har gjort i media i dag, at de vil få CO₂-kvoter gratis?

Presidenten: Representanten Solvik-Olsen minnet om at det er tre og en halv uke til nyttår. Presidenten vil minne om at klokken er to, og at vi har to interpellasjoner igjen. Det er nok mange som ønsker å komme hjem i løpet av kvelden.

Rolf Terje Klungland (A) [13:53:14]: Jeg er enig med presidenten i det, men det er likevel noen spørsmål som en bør få svar på. Ett sentralt spørsmål, som er veldig konkret og enkelt å svare på for Fremskrittspartiet, er: Hvis en innfører grønne sertifikater, vil prisen på strøm gå opp, eller vil den gå ned? Jeg tror det må være bare Fremskrittspartiet som tror at det vil føre til at strømprisen går ned, for det er faktisk en kostnad som skal betales.

Så har jeg lyst til å si til representanten Holten Hjemdal, som var oppe og pekte på at Bondevik valgte å gå av på bygging av gasskraftverk: Ja, det er jeg enig i. Da ble faktisk gass en religion i Norge – en religion der vi eksporterer arbeidsplasser og importerer kullkraft.

Det synes vanskelig for opposisjonspartiene å huske hva de gjorde i forrige periode. Men denne perioden har vel alle i alle fall vært med i energi- og miljøkomiteen, og da er det sånn at denne regjeringen gjør hva den kan for å rense CO₂-utslippene på Mongstad og Kårstø. Den har innført et energifond. Vi har lagt om bilavgiften, som vi ser en klar effekt av i form av at det blir mer miljøvennlige biler som kjører på veiene. Denne regjeringen har mer enn doblet jernbanebudsjettet, og denne regjeringen har altså lagt fram verdens mest ambisiøse politikk. Det er en kursendring. Kanskje Høyre og Fremskrittspartiet ikke liker at denne regjeringen får til det de ikke greide eller evnet, men det står overhodet ikke til troende at de bruser med fjærene, når de ikke når oss til tærne.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [13:55:46]: Aller først en kort visitt til Fremskrittspartiet. Jeg synes det var overraskende å høre Torbjørn Andersens innlegg her i stad. Jeg synes det var flott, for det viste jo at Torbjørn Andersen har tenkt seg til Bali for å bli inspirert enda mer, og at han kanskje til og med kan ta med seg litt inspirasjon dit til andre. Det var overraskende, fordi det kom fra det holdet. Samtidig er det helt klart at Torbjørn Andersen har en vanvittig jobb å gjøre i sitt eget parti for å få med seg størrelser som Carl I. Hagen, og svært mange andre, som ikke har rikket seg verken i retorikk eller i konkret handling.

Så var det representanten Svein Roald Hansen, som fikk meg til å ta ordet i forhold til sitt syn på EU. Jeg har noen korte bemerkninger som jeg bare har lyst til å få med, siden noen har det syn på EU at EU er en pådriver på miljøområdet i enhver sammenheng. Den analysen deler ikke vi i SV. For det første har jeg lyst til å trekke fram

dette som går på handlefrihet, og det er ganske tydelig nå i forbindelse med Bali-forhandlingene. Der har Norge en helt annen mulighet til å spille en offensiv og selvstendig rolle enn vi ville ha hatt hvis vi hadde vært medlem i EU.

I tillegg vil jeg referere miljøorganisasjonen WWFs europakontor, som har gjort opp status når det gjelder kvotesystemet i EU. De sa det på følgende måte:

«Dessverre har myndighetene så langt gitt etter for presset fra den industrien som forurenser mest og innført svært svake begrensninger på karbonutslippene.»

Også der har Norge inntatt en noe annen og mer offensiv rolle.

Til tross for store miljø- og sikkerhetsproblemer holder EU fast på Euratom-traktaten, som fremmer atomkraft. EU skal de neste fem åra bruke 22 milliarder kr på atomforskning, penger som de kunne brukt på langt mer framtidrettede tiltak og forskning. Dette er også over tre ganger så mye som til forskning på fornybare energikilder og energieffektivisering, og det vitner om en uhyggelig feilprioritering når det gjelder å løse klimaproblemene. Hvis vi hadde vært medlem av EU, hadde vi vært nødt til å bruke en god slump penger på den typen forskning som vi ikke er for.

Så er det også sånn at EU har betydelige utfordringer på transportområdet. Transportsektoren vil stå for opptil 40 pst. økning fram til 2020 hvis vi ikke får satt inn vesentlige tiltak. Og med sitt fokus på fri flyt vil transport utgjøre en meget stor utfordring for EU, som de er nødt til å ta tak i på en helt annen måte enn de har gjort.

Helt til slutt når det gjelder demokrati: Natur og Ungdom sa det omtrent på følgende måte på Nei til EUs landsmøte: EU gir dem ikke samme mulighet som lobbyorganisasjoner med mye penger til å nå fram. Det gjør de i Norge, hvor det er tilgjengelighet og man ikke trenger så mye penger for å komme i kontakt med politikere.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 1157)

S a k n r . 2

Interpellasjon fra representanten Ketil Solvik-Olsen til olje- og energiministeren:

«Da Stortinget enstemmig vedtok CO₂-teknologiprojektet på Mongstad, anmodet en samlet energi- og miljøkomite Regjeringen om å legge vekt på norsk teknologiutvikling. Norske selskap som Aker Kværner og Sargas har flere ganger bekreftet at de ønsker å delta med teknologiutvikling, men Regjeringens prosjektplan ser ikke ut til å gjøre dette mulig. Både på Kårstø og på Mongstad er det nå utenlandske selskap som drar fordel av å få testet ut sin teknologi, finansiert av norske skattebetalere. Dette vil i så fall være en konkurransemessig ulempe for norske teknologier. Den store månelandingen ligger an til å bli med utenlandsk romskip og mannskap. Noen justeringer av prosjektene, slik at man blant annet kan bygge pilotanlegg på Kårstø fremfor kun å se på fullskala anlegg, kan sikre norske selskaper i hovedsettet.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at komiteens anmodning følges opp, og derved sikre at norsk teknologi blir sentral i prosjektene?»

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:00:15]: Denne interpellasjonen er ikke et forsøk på å utfordre arbeidet med å utvikle CO₂-renseteknologi. Det er kun et ønske om at pengene som vi bruker på vegne av samfunnet, brukes best mulig for miljøet, for skattebetalerne og for norsk næringsliv. Det ikke en debatt om at norsk industri skal forfordes uansett hva slags løsning de kommer med, men det er en debatt om hvordan vi skal legge til rette for at norsk næringsliv og norsk forskningsmiljø får en mulighet til å konkurrere om å bli ledende aktører i arbeidet som skjer på norsk jord.

Grunnen til denne debatten er merknaden i innstillingen fra energi- og miljøkomiteen om Mongstad. Der står det:

«Komiteen vil derfor anmode Regjeringen om at det innenfor EØS-regelverket legges vekt på norsk teknologiutvikling.»

Det bekymrer når man i etterkant har sett Teknisk Ukeblad 31/07, og leser i kommentarene der at utenlandske selskaper tar kontroll over norske renseprosjekt, og når man leser i Aftenposten den 11. april 2007 at «Senterpartiet og SV gir blaffen i om det velges norsk teknologi, bare det blir CO₂-fangst på Kårstø så kjapt som mulig», og der daværende energipolitisk talsmann i Senterpartiet, Ola Borten Moe, sier at det viktigste er rensing så raskt som overhodet mulig. «Hvis norsk industri ikke er i stand til å levere like raskt som utenlandske løsninger, er det først og fremst flaut for dem», sier han videre. Det gir signaler som ikke er i tråd med det Stortinget har sagt, og som heller ikke er til fordel for norsk næringsliv.

Hvis vi ønsker at Norge skal være blant de fremste i utvikling av CO₂-renseteknologi, må det også legges til rette for at norsk næringsliv kan delta. Norske aktører bør være sentrale, ikke bare de norske pengene.

Hvis man skal ha noen sjanser for en kommersiell suksess her, må man være tidlig ute med å utvikle både robust og kostnadseffektiv teknologi. Da kan man ikke sette absolutte tidsfrister som det viktigste premisset i denne saken, men man må vise fleksibilitet, slik at man kan velge blant de beste løsningene.

Med tanke på at Kyoto-avtalen åpner for utstrakt bruk av kvotehandel, vil knapt noen land være villige til å investere i CO₂-rensing av gasskraft før dette blir mer kostnadseffektivt enn kjøp av kvoter, og/eller å gjøre andre utslippstiltak. Det er egentlig verdt en debatt i seg selv om Norge ikke heller burde satse på rensing av kullkraft i samarbeid med andre land, men den debatten skal jeg la ligge.

Da Stortinget behandlet saken om Mongstad, la komiteen, som sagt, vekt på å legge til rette for norsk næringsliv i den grad EØS-avtalen tillater det. Regjeringens opplegg har ikke gjort dette. Medieoppslagene viser at norske aktører ikke er i hovedsetet. Det er i stedet utenlandske konkurrenter som drar fordel av å få testet ut teknologien. Dermed brukes norske skattebetale-

res penger til å subsidiere utenlandsk industri på bekostning av norske selskaper. Det er jo et paradoks når man har et uttrykt mål om at Norge skal bli verdensledende på området.

Dette er det ikke bare Fremskrittspartiet som sier. Dette er uttrykt fra LO, fra norsk industri og fra en masse aktører i brev til Regjeringen, og jeg er sikker på at statsråden kjenner til det.

Det er også uttalelser fra f.eks. Knut Aaneland i Norsk Industri i Teknisk Ukeblad 33/07, der han ber politikerne ta til vettet. Han sier:

«Vi kan ikke la japanere og franskmenn utvikle sin teknologi på bekostning av norske selskaper i Norge» ... «Regjering og departement lar utenlandske selskaper» ... «slippe til for å løse CO₂-utfordringene uten at norske teknologimiljøer, forskning eller leverandørindustri er med. Hvor er den industrielle tenkningen?»

Videre sier han:

«Jeg er skuffet, men gir ikke opp. Håpet er naturligvis at noen tar fornuften fangen og får med norske teknologi- og forskningsmiljøer. Det er jo underlig at Sintef blir satt til å lede EUs arbeid med CO₂-fangst og deponering, mens her hjemme er de utelatt fra det største statlige utviklingsprosjektet hittil. Dette er ingen politikk som fremmer norsk teknologi og industri.»

Ledende CO₂-forsker i SINTEF, Nils A. Røkke, sier i Teknisk Ukeblad 31/07 at den utenlandske dominansen på Kårstø og Mongstad «kan være nådestøtet for norsk CO₂-renseteknologi». Og videre:

«Hvis norske teknologimiljøer ikke deltar i rensing av disse gasskraftverkene, kan det sette en stopper for utviklingen av norsk CO₂-teknologi. Det vil selvsagt være svært vanskelig for norske selskaper å komme inn i prosjekter i utlandet uten å ha et referanseanlegg. Hvem vil kjøpe et anlegg som ikke er kvalifisert til prosjekter i hjemlandet?»

Det er jo eksempler på norske selskaper som ønsker å være med på dette. Siden 2005 har Aker Kværner jobbet sammen med 13 samarbeidspartnere om Just Catch-prosjektet. Dette skal fjerne CO₂ i tillegg til å øke effekten av gasskraftverket. Aker Kværner har mange ganger sagt at de kan ha et testanlegg for gasskraftverket på Kårstø klart i 2009.

Ifølge informasjonssjef Stein Inge Liasjø i Aker Kværner haster det i så fall med en avgjørelse. Til Haugesunds Avis 20. oktober sier han:

«Dette er nybrottsarbeid, og det er enno ikkje blitt bygd eit fullskala reinseanlegg nokon plass i verda. Vår tanke er at det må vera ein fordel å kome i gang med eit testanlegg på Kårstø så raskt som mogeleg. Gasskraftverket står jo der og er i drift.»

Selskapet jobber sammen med SINTEF og NTNU om utviklingen av en kjemikalieløsning som skal fange CO₂. Basert på dette sier Aker Kværner at de kan være med og få på plass et fullskala reinseanlegg på Mongstad i 2013. Ergo: Man bygger pilotanlegg på Kårstø, drar erfaringen og kan framskynde prosessen på Mongstad i 2013. Men det er ingen grunn til å tro at de skal klare det i 2012, som er Regjeringens krav.

Sargas er det andre selskapet som lenge har markert seg i Norge. De har hatt konsesjonssøknad sammen med Hammerfest Energi om et CO₂-fritt gasskraftverk i Hammerfest, og de fikk merkelig nok avslag fra Regjeringen. På Husnes jobber de sammen med industrimiljøer om å bygge kullkraftverk med CO₂-rensing og ferdig levert strømpris på rundt 30 øre, hvis det lykkes. De har ønsket å koble seg til CO₂-kjederøret som skal være fra Kårstø og Mongstad, men har ikke klart å få dialog på dette området. Det mest oppsiktsvekkende med Sargas er jo prisen. De regner med at de skal få til dette til rundt 100 kr pr. tonn, en syvendel av det som er planlagt på Kårstø. De har testanlegg i Sverige, men de føler seg frosset ut i den norske prosessen.

Norske aktører blir altså stående utenfor både på Mongstad og på Kårstø.

Alstom har ifølge Teknisk Ukeblad tegnet en intensjonsavtale om å få etablere et fullskala anlegg. På Kårstø er det fire selskaper på lista, der Aker Kværner nevnes, men Ola Rønning, som er CO₂-prosjektleder utnevnt av Regjeringen, sier at teknologien deres ikke er moden. Man kan jo bare tenke seg: Selv om de nå får lov til å søke, er det litt vanskelig å nå fram når de ikke har moden teknologi.

Grunnen til at jeg også tar opp dette til debatt, er ikke bare at jeg mener at Stortingets intensjoner ikke er blitt fulgt opp av Regjeringen, men det er også olje- og energiministerens reaksjoner når jeg tar opp dette i skriftlige spørsmål. Når jeg har etterlyst norsk deltakelse, var svaret at StatoilHydro på Mongstad er et norsk selskap, og kan det bli mer norsk enn det? Men det har aldri på noe tidspunkt vært meningen at det skal være StatoilHydro som utvikler selve CO₂-renseanlegget. Det er forskningsmiljø og selskaper som spesialiserer seg på det. Et slikt svar fra statsråden illustrerte vel heller at norske selskaper lå dårlig an på teknologisiden.

På NRK-nyhetene i dag hørte jeg derimot litt nye toner. Jeg tar det som en gledelig respons på denne interpellasjonen, på samme måte som det plutselig ble aktivitet i Regjeringen da jeg for et par uker siden hadde en interpellasjon om biomembran – og det er hyggelig.

Nå gir Regjeringen signaler om at også selskap med uprøvd teknologi skal få delta i konkurransen. Statsrådets utspill er i så måte et skritt i riktig retning, men det er ikke tilstrekkelig. Det er ikke nok at en får lov til å være med og søke hvis en ikke klarer å innfri tidsfristen som Regjeringen har satt, og som de tviholder på. Hvis Regjeringen derimot også sier at de skal vise fleksibilitet, slik at det f.eks. er CO₂-utslippene fra Norge over en tiårsperiode som skal være retningsgivende, og ikke utslippene år for år, som Regjeringen nå har som premiss, har vi kommet fram til en enighet som Fremskrittspartiet vil være veldig godt fornøyd med.

Regjeringen må derfor vise større åpenhet og vilje til fleksibilitet slik at næringslivet i Norge kan innta en ledende rolle i dette arbeidet, og ikke bare bli en passiv tilskuer.

La oss reflektere litt over hva vi snakker om her. Vi snakker primært om at en skal utvikle CO₂-renseteknolo-

gi. Hvis rensing på Kårstø og Mongstad hadde vært viktig for å rense verdens CO₂-utslipp mest mulig, ville en – og det tror jeg alle anerkjenner – fått mye større resultat ved å bruke pengene andre steder. Det er fordi dette er et CO₂-renseteknologiutvikingsprosjekt, at det er spennende, og at en har alle bak seg. Selv om kostnadene ved de første anleggene blir dyre, bør en allikevel legge opp til at mest mulig av norsk næringsliv i hvert fall får en sjanse til å konkurrere. Og hvis det da, mot formodning, viser seg at Sargas' teknologi ikke virker, og at Aker Kværner ikke får det til, men at Fluor eller Mitsubishi gjør det, da skal jeg være den første som sier at da er det Fluor og Mitsubishi som skal få denne jobben. Men de må ikke få jobben fordi vi som politikere nærmest har diskvalifisert det norske næringslivet fra å delta i konkurransen ved å sette tidsfrister som det ikke er mulig for dem å følge opp. Når norske skattebetalere skal bruke milliardbeløp på å finansiere dette, bør også norske arbeidsplasser kunne se en gevinst.

Statsråd Åslaug Haga [14:10:44]: Jeg setter pris på engasjementet fra representanten Solvik-Olsen. Så vil man nok forstå, etter at jeg har holdt innlegget mitt, at interpellasjonen på et vis er litt overtatt av begivenhetene. Men la meg nå sette dette inn i en sammenheng.

Regjeringa har satt seg ambisiøse mål knyttet til CO₂-håndtering. Den norske innsatsen innenfor fangst og lagring av CO₂ må ses som et viktig bidrag til å løse klimautfordringene. Det internasjonale energibyrået viser i sine analyser at så mye som 20–28 pst. av verdens CO₂-utslipp kan reduseres ved hjelp av CO₂-fangst og -lagring.

Regjeringa har levert i henhold til sine ambisjoner, og det jobbes parallelt med flere prosjekter:

1. fullskala rensing på Kårstø
2. utvikling av et testsenter for fangst av CO₂ på Mongstad.
3. fullskala CO₂-håndtering på Mongstad
4. transport- og lagringsløsninger for CO₂

Det ble i juli 2007 etablert et eget statsforetak, Gassnova SF. Dette statsforetaket vil overta det praktiske ansvaret for alle CO₂-håndteringsprosjektene som det jobbes med i dag.

Et viktig mål er å videreutvikle norsk kompetanse, slik at Norge kan bli ledende innen håndtering av CO₂. Gjennom aktiviteten på Sleipner og Snøhvit har Norge allerede betydelig kompetanse innenfor utskilling og lagring av CO₂ knyttet til petroleumsproduksjon. Videre arbeider flere norske aktører med spennende teknologier for CO₂-fangst.

Den langsiktige satsingen på forskning og teknologiutvikling gjennom CLIMIT-programmet og Gassnova legger til rette for ytterligere utvikling av kunnskap og kompetanse knyttet til teknologi for fangst og lagring av CO₂ i Norge.

På Kårstø kan vi både kutte betydelig utslipp av CO₂ og vinne viktig teknologisk erfaring. Med bygging av et anlegg for fangst av CO₂ på Kårstø vil Regjeringa gi et viktig bidrag til å videreutvikle kunnskap om CO₂-fangst og oppskalere slik teknologi. Utvikling av kostnadseffektiv teknologi er av avgjørende betydning for at CO₂-

fangst skal bli et godt virkemiddel i kampen mot global oppvarming. Vi vil også høste erfaringer med transport og lagring av fanget CO₂.

Jeg vil orientere Stortinget om at Regjeringa nylig har fastsatt kriterier for prekvalifisering av leverandører for å bygge et fangstanlegg for CO₂ ved gasskraftverket på Kårstø. Kvalifikasjonsgrunnlaget er formet slik at aktører med teknologi av ulik modenhetsgrad får mulighet til å prekvalifisere seg. Dette innebærer at både norske og utenlandske aktører kan melde sin interesse. Jeg mener opplegget bidrar til gode muligheter for ambisiøse teknologileverandører.

Vi ønsker å legge til rette for å utvikle et bredt leverandørmarked innenfor fangst av CO₂. Fristen for å melde interesse er januar 2008. Regjeringa håper at mange vil bidra til en spennende teknologiutvikling. Det understrekes at kvalitetskravene vil være like høye sjøl om vi gir brei adgang til å søke å kvalifisere seg til i neste omgang å konkurrere om å få oppdraget.

Gjennom prinsippene som ligger til grunn for prekvalifisering på Kårstø, vil vi nå få mer presis kunnskap om når de forskjellige teknologileverandørene, både norske og utenlandske, vil kunne være i stand til å levere CO₂-fangstanlegget, og på hvilken måte de mener dette best kan gjøres.

Dersom mange potensielle leverandører melder interesse og det blir behov for en nøyere gjennomgang av de relativt sett mindre modne teknologiene, vil dette innebære høyere planleggingskostnader enn det som ble lagt til grunn i statsbudsjettet for 2008. Særlig vil det være viktig å innhente forprosjekteringsstudier, såkalte FEED-studier, fra et bredt felt av teknologileverandører.

I statsbudsjettet for 2008 er det anslått et behov for 165 mill. kr til planlegging og forprosjektering av CO₂-fangst på Kårstø. Det samlede bevilgningsbehovet er usikkert. Vi vet ikke i dag hvor mange forprosjektstudier, altså disse FEED-studiene, som vi vil måtte gjennomføre i den videre planleggings- og anskaffelsesprosessen. Dette vil først bli klart i januar 2008, når fristen for å melde seg som potensiell leverandør til utbyggingen av anlegget på Kårstø utløper. Dersom flere leverandører enn opprinnelig antatt blir med i den videre anskaffelsesprosessen, vil dette antakelig medføre økte kostnader i planleggingsfasen. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget med en orientering om status og framdrift for prosjektene senest i revidert nasjonalbudsjett. Hvis det er behov for å gjøre det tidligere, kommer vi tilbake på en hensiktsmessig måte.

Staten og StatoilHydro inngikk i fjor høst en avtale om å utvikle CO₂-håndtering på Mongstad. Utviklingen vil skje i to steg. Det arbeides i dag med etableringen av et testsenter for CO₂-fangst. Videre er planen at et fullskala CO₂-håndteringsanlegg skal være på plass i 2014.

Det er inngått en samarbeidsavtale mellom Olje- og energidepartementet, DONG Energy, Shell, StatoilHydro og Vattenfall om arbeidet med testsenteret på Mongstad. Samarbeidsavtalen regulerer planlegging og forberedelse av testanlegg for CO₂-fangst, og vil løpe fram til investeringsbeslutningen for testsenteret i 2008.

Staten og StatoilHydro er forpliktet til å føre prosjektet videre etter investeringsbeslutningen, mens de øvrige partene vil ta stilling til dette ved investeringsbeslutningstidspunktet.

Samarbeidet mellom staten og industrielle selskaper på Mongstad er en milepæl innenfor arbeidet med å realisere CO₂-håndtering. Formålet er å utvikle løsninger som kan redusere kostnader og teknisk og økonomisk risiko knyttet til fullskala CO₂-fangst. Dette gir oss mulighet til å bidra til at kostnadene reduseres tilstrekkelig til at fangst og lagring blir et attraktivt klimavirkemiddel globalt. Oppnår vi dette, vil Norge ha gitt et betydelig bidrag i kampen mot globale klimaendringer.

Det legges opp til at to forskjellige teknologityper skal testes på Mongstad. Innenfor den ene typen teknologi, aminteknologi, vil f.eks. Aker Kværner være en sterk kandidat. Innenfor den andre teknologitypen, karbonat-teknologi, finnes det i dag ikke norske aktører som er aktuelle for et prosjekt som på Mongstad. Jeg mener at norsk industri har gode muligheter til å konkurrere om deltakelse på Mongstad.

Parallelt med arbeidet for å utvikle teknologier for å fange CO₂ er det helt sentralt at vi også sørger for å få på plass løsninger for transport og lagring av CO₂.

Olje- og energidepartementet gav i 2006 Gassnova, Gassco, Norges vassdrags- og energidirektorat og Oljedirektoratet i oppdrag å vurdere mulige transport- og lagringsløsninger hvor CO₂ fra Kårstø og fra Mongstad ses i sammenheng. Prosjektet vil løpe til 1. mars 2008 og skal danne grunnlaget for myndighetenes beslutning om valg av transport- og disponeringsløsning.

Norske forsknings- og industrimiljøer har allerede viktig erfaring innenfor lagring av CO₂ i undersjøiske formasjoner. Det videre arbeidet med løsninger for lagring av CO₂ fra gasskraftproduksjon vil bidra til ytterligere utfordringer for norsk industri.

Så til slutt om notifikasjon til ESA. Det er rettet stor oppmerksomhet mot statsstøtterelaterte spørsmål i forbindelse med de norske CO₂-håndteringsprosjektene. Som jeg orienterte om i EØS-komiteen, er det ingen tvil om at prosessene som pågår knyttet til disse første prosjektene av sitt slag i Europa, er krevende.

Jeg vil peke på hensynet til statsstøtteregelverket også når det er snakk om ulike selskapers deltakelse i CO₂-håndteringsprosjektene. Det er ingen tvil om at konkurranse mellom aktørene er et viktig element i en statsstøttevurdering. Særskilte løsninger uten reell konkurranse vil neppe passe inn i gjeldende rammer for lovlig statsstøtte.

Jeg mener at CO₂-håndteringsprosjektene i Norge samlet legger godt til rette for videre utvikling av norsk teknologi og kompetanse, og har tro på norsk industriell deltakelse i hele kjeden for fangst, transport og lagring av CO₂.

Kvalifikasjonsgrunnlaget for CO₂-fangst på Kårstø innebærer at både norske og utenlandske aktører konkurrerer på lik linje.

Det er et klart ønske om at den norske satsingen på CO₂-håndtering skal bidra til at norsk industri bygger opp

nødvendig kompetanse og blir konkurransedyktig med hensyn til lavutslippsteknologier. I dag er det for få leverandører av CO₂-håndteringsanlegg til at det er en reell konkurranse i markedet. Et viktig virkemiddel for å redusere fangstkostnader er å få denne reelle konkurransen. Klarer norsk industri å hevde seg i denne konkurransen, vil det åpne seg store markedsmuligheter også internasjonalt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:20:31]: Jeg er lite grann mer beroliget nå enn jeg var da jeg skrev interpellasjonen. Men jeg vil ikke gå så langt som til å si at interpellasjonen nærmest er blitt overtatt av begivenhetene. Det som statsråden sier, er at kriteriene er slik at aktører med teknologi av ulik modenhetsgrad får mulighet til prekvalifisering. Og det gjør at Aker Kværner vil ha en sjanse til å søke, selv om de ikke har bevist eller testet ut teknologien. Når Aker Kværner selv sier at de tidligst vil kunne ha et fullskala anlegg oppe i 2013 på Mongstad, så vil jeg anta at det ikke går an å få det tidligere på Kårstø, fordi det vil være av samme type.

Vil statsråden åpne for at en kan skyve lite grann på tidsfrister på Kårstø, hvis man totalt sett får økte CO₂-utslipp i 2012 i forhold til om man hadde fått Fluor f.eks. til å bygge et renseanlegg allerede da, hvis man likevel får en bedre løsning som lettere kan kommersialiseres, og gjerne da med norsk teknologi fra Aker Kværner eller Sargas, og en likevel vil ha den fleksibiliteten inne, slik at de globale potensialene på lang sikt når det gjelder CO₂-utslipp, blir det viktige, og ikke punktutslippet for ett år? Jeg ønsker gjerne at statsråden sier litt om det.

Jeg ønsker også at statsråden sier litt mer om Mongstad, for i Teknisk Ukeblad – nå skal ikke jeg garantere at de har rett – antyder man i hvert fall at Statoil og Alstom har signert en intensjonsavtale der begge parter uttrykker intensjoner om å bygge et fullskala anlegg med kapasitet til å rense 2 millioner tonn CO₂. Hvis det ligger til grunn og en slik avtale allerede er signert, hva slags muligheter vil f.eks. Aker Kværner og Sargas ha for å være med i en reell konkurranse? På en måte virker det som om muligheten for å konkurrere da begrenser seg til Kårstø, og for Kårstø er det en tidsfrist som er for kort til at Aker Kværner klarer å være med. Vil en aktivt gå ut og oppfordre også Sargas til å søke, et selskap som etter samtaler vi har hatt med dem i hvert fall, føler at de nærmest har blitt viftet vekk når de har ønsket kontakt med byråkratiet?

Det siste jeg ønsker å utfordre statsråden på, er pilotanlegg. Aker Kværner har sagt at skal en ha suksess med CO₂-rensing, må en ha testet ut teknologien før en anvender den i et fullskalaanlegg. De har hatt vilje til selv å bygge et pilotanlegg på Kårstø så fort som mulig, noe som kan framskynde prosjektet på Mongstad. En kan gjerne få en liten utsettelse på Kårstø, men framskynde prosjektet på Mongstad. Allerede ved å gjøre det vil en kompensere for eventuelle økte CO₂-utslipp ved ikke å ha fullskalaanlegg på Kårstø fra 2012. Vil en vurdere dette opplegget for å vise fleksibilitet, ikke bare ved å la folk kunne søke, men for å få realisert et pilotanlegg på Kårstø så fort som mulig?

Statsråd Åslaug Haga [14:23:51]: Jeg er i hvert fall glad for at jeg har greid å bruke mine 10 minutter til å gjøre interpellanten noe roligere enn tidligere. Det er bra.

Jeg opplever at det i bunnen her foreligger et felles mål om å bidra til å utvikle norsk teknologi på dette området, noe som vil kunne være viktig i Norge, men som, ikke minst, også vil kunne være viktig internasjonalt. Det skulle bare mangle at ikke vi, med vår erfaring og vår kompetanse innenfor disse feltene, skulle kunne bidra til kloke, miljømessige valg internasjonalt, men også eventuelt bygge opp industrivirksomhet rundt dette hjemme.

Når det gjelder opplegget for Kårstø i første omgang – la meg ta for meg det – legger vi til grunn, ut fra de kriteriene for prekvalifisering som nå er framlagt, at vi skal følge samme tempoplan som tidligere. Det innebærer at vi skal få et grunnlag for investeringsbeslutning fra Gassnova før 1. september 2009, og at det skal fattes investeringsbeslutning høsten 2009.

Når det gjelder oppstart, legger vi til grunn de samme tidsrammene som vi tidligere har hatt, og som vi har omtalt i bl.a. det budsjettokumentet som har blitt behandlet her i salen tidligere i dag, nemlig at anlegget på Kårstø vil ha oppstart tidligst i 2011/2012.

Når det gjelder prosessen framover, vil vi gi de ulike aktørene som nå melder seg, relativt kort tid til å melde seg. I den prosessen vil de da legge fram hvilken teknologi de ser for seg å bruke, og hvilke tidsrammer de er i stand til å operere innenfor. Så skal det gjøres utvelgelse etter det. Jeg tør sjølsagt ikke framskrive hvordan den videre prosessen vil være.

Det vi har lagt til rette for nå, er å få flere aktører med. Det vil bli større konkurranse. Vi vil åpne for at de umodne teknologiene også kan være med i vurderingene senere.

Når det gjelder Mongstad – jeg beklager at jeg ikke har full oversikt over hva som står i Teknisk Ukeblad – er utgangspunktet vårt at Aker Kværner skal få gode muligheter til å være med i utviklingsarbeidet også der. Hvis det er andre som er i stand til å bidra, vil det også være åpning for det. Denne prosessen vil gå på ordinært vis, og vi ser fram til også å ha med gode norske kandidater inn i den prosessen.

Terje Aasland (A) [14:27:33]: Selv om det nå går mot fredag ettermiddag, vil jeg benytte anledningen til å takke interpellanten for muligheten til på en måte å få takket Regjeringen og statsråden for det arbeidet som er blitt gjort for å ivareta – som Solvik-Olsen riktig påpeker – det at et samlet storting har vært opptatt av å få til norsk teknologiutvikling på Kårstø. Vi har vært godt kjent med at også Regjeringen hele tiden egentlig har ønsket det.

Dette er en sak som har opptatt oss. Ikke minst har vi i Arbeiderpartiet hatt satsingen på norsk teknologiutvikling som en landsmøtesak.

Det er viktig å kunne konstatere at en i utgangspunktet og i prinsippet får lik adgang til deltakelse når det gjelder norsk teknologi på Kårstø og muligheter for prekvalifisering. Det er en glede. Det er dette norsk industri og norske kunnskapsmiljøer på en måte også har etterspurt, og det er

det nå gitt åpning for. Det skal vi være svært glad for, for jeg tror det ligger mye framtidrettet og god utvikling i akkurat det.

Jeg tror også at det innenfor de tidsrammene som foreligger, og som statsråden har understreket skal opprettholdes – til tross for at en åpner for prekvalifisering – gis åpning for at norsk industri kan delta. Det klare budskapet som har kommet fra bl.a. Aker Kværner – siden dette er trukket inn her – er at de skal klare tidsplanen en har satt for Kårstø, hvis de får anledning til å delta på anlegget og får muligheten til å prekvalifisere seg.

Helt avslutningsvis, for ikke å gjøre debatten altfor lang: Etter å ha hørt Ketil Solvik-Olsens siste innlegg er jeg litt i tvil når det gjelder Fremskrittspartiets intensjon: Er intensjonen å ivareta norsk industri – noe jeg håper og tror – er en kanskje tjent med at en ikke i detalj skal ha utredninger om tidsplaner og om avvik som eventuelt måtte komme. Jeg tror vi skal være svært glad for den tydeliggjøringen som statsråden nå gav Stortinget.

Ivar Kristiansen (H) [14:29:55]: Først av alt vil jeg si at jeg er glad for at representanten Solvik-Olsen tar opp dagens interpellasjon. Den tror jeg er nødvendig, og den er helt i tråd med det en enstemmig komite la opp til i forbindelse med vedtaket om CO₂-teknologiprojektet på Mongstad.

Det er ingen tvil om at interpellanten har helt rett når det gjelder de forholdene han tar opp. Her er det så mange kryssende interesser som tidsmessig har problemer med å la seg forene, at det er høyst betimelig at denne interpellasjonen nå blir tatt opp.

I likhet med interpellanten ble faktisk også jeg noe beroliget etter å ha hørt statsrådets svar. Det var på mange måter veldig betryggende.

Det er ingen tvil om at vi her står foran et uttrykt ønske om å nå raskt frem til målet. Det ønsket tror jeg vi deler alle sammen. Samtidig har utviklingen på dette området vist at vi er nødt til å avpasse farten etter det terrenget vi befinner oss i, kombinert med målsettingen om at her skal vi virkelig være i stand til å utvikle norsk teknologi, som skal bli verdensledende. Det bør ikke på noen måte kunne komme på bekostning av og virke ekskluderende overfor utenlandske aktører, men det må heller ikke bli slik at vi får en prosjektplan som kjøres frem i et tempo som med motsatt favør nærmest kan virke ekskluderende overfor norske selskap.

Når jeg understreker dette, er det nettopp under henvisning til de siste dagers hendelse med Snøhvitanlegget på Melkøya. Hastverk kan bli lastverk i dette spørsmålet. Utviklingen har vist at vi er nødt til å ha et ambisiøst tempo og en ambisiøs utvikling, men den skal være kvalitetsmessig høy.

Med de ord og den informasjon som statsråden har gitt her, om at man overhodet ikke legger opp til et tempo og en utvikling som går på bekostning av kvalitet, og som heller ikke skal virke ekskluderende på norsk deltakelse, ser jeg med forventning frem til utviklingen i denne saken.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [14:32:51]: Kristelig Folkeparti mener det er riktig å satse på å legge til rette for en teknologiutvikling innenfor håndtering og lagring av CO₂. Det er nødvendig med en slik strategi for å unngå en varig økning av utslippene av norske klimagasser. Det har vært Kristelig Folkepartis politikk hele tiden. Derfor har vi også sagt nei til å gi konsesjon til gasskraftverk uten CO₂-rensing, for så å støtte FoU, slik at vi kan utvikle ny teknologi.

I 2008, som ikke er så lenge til, går vi inn i Kyoto-perioden, og vi skal overoppfylle den med en reduksjon på 10 pst. i løpet av perioden. Det har vi statsministerens ord på. Det er også viktig å understreke at vi får noen utfordringer på dette området når vi i noen vedtak legger til rette for en politikk som gjør at vi øker CO₂-utslippene.

Kristelig Folkeparti mener at en satsing på CO₂-håndtering kan gi gode løsninger for norsk gassindustri, men den kan også være et viktig internasjonalt bidrag når det gjelder CO₂-utslipp fra kullkraftverk. En slik teknologiutvikling som vi i dag diskuterer, vil være med på å gi muligheter for en ny næringsutvikling, og den vil også gi norske bedrifter og teknologi tilgang til et stort internasjonalt marked.

Det er sunt med konkurranse med tanke på teknologiutvikling. Det finnes metoder i andre land som kanskje kan benyttes her, og så kan vi komme med andre norske løsninger som også kan brukes ute i verden generelt.

En av utfordringene i tilknytning til den saken vi diskuterer i dag, er oppskalering i forhold til håndtering av teknologien. Under høringen som vi hadde om saken, ble det understreket fra de teknologiske miljøene at en oppskalering utover tregangen er vanskelig teknologisk. Statsråden sier i dag at det skal være to testanlegg. I høringen var det snakk om to eller tre. Nå har man landet på to. Det vil si 50 000 tonn på hvert testanlegg. Da blir oppskaleringen nokså stor når vi skal opp til et fullskala renseanlegg. Jeg og Kristelig Folkeparti har hele tiden vært bekymret for hvordan dette skal kunne gå an, samtidig som vi skal kunne være der vi må være i 2012, for å ta de nødvendige beslutningene om investeringer i fullskala driftsanlegg. Dette har Kristelig Folkeparti vært bekymret for hele tiden, og vi har tatt det opp med den tidligere olje- og energiministeren. Jeg er fortsatt bekymret, også litt med tanke på de oppslagene vi har sett om det som skjer på Snøhvit. Dette er ny teknologi, og vi vet kanskje ikke helt hvor veien går.

Det som har vært avgjørende og viktig for Kristelig Folkeparti, er at utviklingen av testanlegg og fullskala CO₂-håndtering skjer parallelt med utbyggingen av gasskraftverket. Det vil bli krevende å holde tidsskjemaet, men det må holdes i forhold til de andre internasjonale forpliktelsene vi har, i forhold til Kytoto-protokollen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:36:42]: Jeg vil først gi en kommentar til representanten Aasland, som sår tvil om mine intensjoner. Jeg synes nesten det er litt ufint, all den tid Fremskrittspartiet har hatt en veldig tydelig linje på dette hele veien. Han sa at vi må unngå detaljer, f.eks. om 2012. Men det er jo nettopp det at Regjeringen har satt en

absolutt tidsfrist, at dette skal være på plass innen 2012, som gjør at det er grunnlag for å være bekymret for om norsk næringsliv rekker dette innen den tidsfristen Regjeringen har satt. Derfor ønsker jeg i dag at Regjeringen ikke bare åpner for å prekvalifisere også umodne teknologier, men sier at om nødvendig kan en gjerne gå et år over den tiden Regjeringen har satt. For det viktigste er de langsiktige resultatene av dette, ikke det man kortsiktig har måttet oppnå internt politisk.

Jeg forstår at dette vil være tungt for Regjeringen – som sa at Kårstø skulle renses i 2009, og utsatte det til 2011/2012 – som sannsynligvis får kjempemye krangling internt med SV, hvis de går utover det, for symbolpolitikken her er veldig viktig. Men for realitetene i prosjektene må det jo være det en er mest opptatt av.

Ønsket om norsk teknologi er drivkraften min. Det har det vært hele veien. Det kom tydelig fram da vi behandlet Mongstad, det har kommet tydelig fram i forslagene Fremskrittspartiet har hatt på Stortinget, og det har kommet tydelig fram i vårt forslag om hvordan vi skal innfri Kyotoprotokollen.

Det var signalene fra Senterpartiet og SV som gjorde meg spesielt bekymret, for de sa at tidsrammen her var viktigere enn norsk teknologi. Nå forstår jeg at statsråden modifiserer det betydelig, og det er viktig. Hun har likevel ikke avkreftet at tidsrammen her vil bli fastholdt. Det kunne jeg ha ønsket at det i hvert fall kom et signal om senere, selv om det ikke betyr at en har gitt opp 2012 som en målsetting – det bør bare ikke være en absolutt målsetting. En ting er å åpne for konkurranse i prinsippet, slik som representanten Aasland sa, noe annet er aktivt å tilrettelegge for konkurranse, slik at norske selskap har en reell mulighet til å nå opp.

Jeg sier ikke at vi skal forfordele norsk industri – det skal være de beste teknologiene som vinner, for det er det som miljøet tjener på – men en skal i hvert fall gi dem en reell mulighet. Alt jeg har hørt fra Aker Kværner, tyder på at 2012 er urealistisk, med mindre en får testet ut anlegget i en pilotskala. Da er den konkrete utfordringen til statsråden: Hvis Aker Kværner og Saga, eventuelt andre norske aktører som vi i dag ikke ser for oss, ber om en utsettelse på – la oss si – et halvt eller ett år for å kunne være med og levere et mer konkurransedyktig tilbud, vil statsråden i det hele tatt være åpen for å se på tidsfristen her? Det er et signal som gjør at jeg får sove veldig godt i natt, istedenfor bare å blunde – ganske tungt.

Statsråd Åslaug Haga [14:40:00]: Representanten Solvik-Olsen kan sove rimelig godt til natta. Han kan ikke sove riktig så godt som han gjerne sjøl hadde sett at han kunne, for jeg gir ingen andre signaler enn at den tempoplanen som er definert, skal holdes. Så blir det, når vi får meldingene fra Aker Kværner, eventuelt andre, spennende å se om de greier å holde den, om de er i stand til å spille etter de reglene som er definert. Det får vi komme tilbake til når vi ser dette. Det spørs jo også om andre – enten de heter Mitsubishi, Fluor eller hva de heter – er i stand til å levere. Det vet vi heller ikke før vi får papirene.

Jeg må bare si at det er en ydmyk olje- og energiminister som håndterer disse spørsmålene. Det er et ambisiøst arbeid Regjeringa har lagt opp til. Det er krevende tidsløp. Det er omfattende teknologiutvikling som skal gjøres mens vi går. Derfor er det klokt å møte dette med ydmykhet. Jeg syns at representanten Kristiansen også har med seg et viktig tankekors når han ser hen til Snøhvit. Dette er krevende, og det må vi ganske enkelt forstå. Samtidig er det meget viktig. CO₂-fangst og -lagring er et av de store grepene som kan tas for å få CO₂-utslippene ned. Det internasjonale energibyrået snakker om så mye som et sted mellom 20 og 28 pst. av de totale utslippene. For å si det slik: Vi bare *må* lykkes med dette, og jeg er av den klare overbevisning at dette er et av de tiltakene som skal ta oss fra den fossile tidsalder og over til den fornybare.

La meg bare til slutt ytterligere legge til at vi har utfordringer internasjonalt i å skape forståelse for hvor viktig dette arbeidet er. Det er gledelig at Det internasjonale energibyrået er så tydelige som de nå er, men vi vet at det er mange som stiller spørsmål ved CCS. Et av de viktigste spørsmålene er: Er dette sikkert nok? Det er mange som spør om vi faktisk greier å lagre CO₂ på en slik måte at det er trygt i tusenvis av år. Jeg forstår at det spørres om det. Vi har erfaring etter ti år på Sleipner, hvor vi har hatt en veldig god faglig oppfølging, og mener vi kan bevise at dette er trygt. Men dette må vi fortsatt snakke med folk i det internasjonale samfunn om, og vi må skape forståelse for at dette er trygt. Vi må være villige til å forske på dette, så vi hele veien kan dokumentere at det er trygt.

I tillegg er det et annet spørsmål som reises, som det for så vidt også går an å forstå, hvor man spør: Er det ikke slik at CCS kun vil bidra til å utsette overgangen til fornybarsamfunnet? Jeg tenker at det er viktig at vi sier til dem som spør om det, at verden vil være avhengig av olje og gass i mange år framover. Da er det viktig at vi sørger for at olje, gass og kull kan brukes på en mest mulig miljøvennlig måte.

Presidenten: Debatten i sak nr. 2 er avsluttet.

S a k n r . 3

Interpellasjon fra representanten Ketil Solvik-Olsen til miljøvern- og utviklingsministeren:

«Klimakvoteloven, vedtatt 19. juni 2007, stiller norsk næringsliv overfor noen svært strenge og særnorske krav. Det tildeles ikke vederlagsfrie kvoter til industri etablert/utvidet etter 2001. Daværende miljøvernminister Bjørnøy anslo industriens årlige ekstrakostnad til 565 mill. kr. Fra rød-grønn side ble det understreket at det særnorske regelverket skulle oppveies ved at industrien kunne kjøpe billige kvoter gjennom de prosjektbaserte mekanismene, felles gjennomføring og Den grønne utviklingsmekanismen. I etterkant ble denne muligheten kraftig innsnevret av EU. En viktig forutsetning for rammevilkårene for ny norsk industri er dermed ikke realisert. Konsekvensene av loven er dermed langt verre for ny norsk industri enn forutsatt av Stortinget i juni.

Vil statsråden sikre en ny gjennomgang av klimakvotelovens prinsipper om ikke å tildele gratis kvoter til ny virksomhet, med sikte på å likebehandle norsk industri?»

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:45:14]: For å sette rammen riktig for denne debatten ønsker jeg å minne statsråden om en ordveksling vi hadde i spørretimen om gratis kvotetildeling til Kårstø. Da var vi begge enige om at å kjefte for at miljøet blir dårligere fordi Kårstø eventuelt får tildelt gratiskvoter, ikke er relevant. Tildeling av gratiskvoter eller ikke har ingen betydning for kvotemengden som sådan i systemet. Det er i realiteten kun en debatt om kostnadsfordeling. Derfor er ikke mitt engasjement her et ønske om, ei heller en konsekvens av, den debatten om at en eventuelt får økede CO₂-utslipp om en gjør om på klimakvoteloven. Det er rett og slett en debatt om å se på kostnadene som blir fordelt i samfunnet som følge av den klimakvoteloven som er vedtatt. Debatten reises derfor fordi ny industri i Norge stadig pålegges store kostnader som ikke har noen positiv miljøeffekt.

Klimakvoteloven ble, som kjent, fremlagt og hurtig arbeidet gjennom i Stortinget i juni i år. Regjeringspartiene skrøt av at den var stram. Det var den mest offensive klimakvoteloven i verden, og det syntes man da var bra. Det betyr ikke at det er mindre CO₂-utslipp som følge av at den er stram, men det betyr at industrien får høyere kostnader i Norge enn i andre land.

På spørsmål til daværende statsråd Bjørnøy om hva dette ville koste, innrømmet hun at det ville koste ny industri i Norge ca. 565 mill. kr årlig. Når man spurte hvilke konsekvenser det ville få for ulike bedrifter, var hun relativt vag. Når man spurte hva det konkret ville bety for gasskraftverk i Norge – ikke hvordan reglene ville bli, men hvordan den prinsipielle tilnærmingen ville være – var svaret at det ville hun ikke svare på. Hun ville ikke konkretisere hvilke tanker Regjeringen hadde om dette. Det var en del andre spørsmål som ble stilt om konsekvensene av dette, og da ble det henvist til klimameldingen, som ikke ble fremlagt før etter at saken var ferdigbehandlet. På en del andre spørsmål om det igjen, var svaret at det hadde hun ikke tid til å svare på i forhold til å få saken ferdigbehandlet. Stortinget vedtok dette basert på relativt dårlig informasjon om konsekvensene.

Temaet jeg tar opp, er at loven legger opp til at en ikke tildeler gratis eller vederlagsfrie kvoter til industri som er etablert etter 2001 i Norge, eller som har utvidet sin virksomhet. Den utvidede virksomheten, eller utvidet produksjon, får ikke tildelt gratiskvoter.

Loven har i realiteten en tilbakevirkende kraft, ved at utgangspunktet for tildelingene settes til 1998–2001. I Sverige er det i 2005–2007. Det var ingen bedrifter i Norge i den perioden som visste hvilke rammebetingelser de ville få ifølge Kyoto-avtalen. Kyoto-avtalen var ferdig forhandlet i 1997, men trådte ikke i kraft før i 2005. Dermed har den tilbakevirkende kraft, etter mitt skjønn.

Den er særnorsk streng. I alle andre land er det tildeling av gratiskvoter til nyetableringer av industri. Daværende statsråd Bjørnøy begrunnet strengheten med at hun ikke ønsket at næringslivet skulle stimuleres til å etablere

virksomhet med betydelige CO₂-utslipp, for en skulle ha et utslippsfritt samfunn.

Mye tyder på at en lykkes når en ser på konsekvensene for NorFraKalk. En regning for ny industri på 565 mill. kr i året er en betydelig ekstraregning som ødelegger konkurransevnen. Det er en liste over bedrifter i norsk industri som viser at f.eks. NorFraKalk ikke får en eneste gratiskvote. Verdaskalk har utvidet virksomheten og får kvoter tilsvarende bare 80 pst. av utslippet. Larvik Cell har overtatt annen virksomhet. De brukte el-kjeler i 2000 når strømprisen var veldig lav, og har hatt konkurs i referanseperioden. De får kun dekket 50 pst. av sine utslipp. Borregaard har utvidet kraftig. De brukte elkraft i 2000 på grunn av svært lave kraftpriser. De får en tildeling på 65 pst. Hunsfoss får 75 pst., Peterson og Ranheim får 75 pst. Maxit Leca, som altså har hatt to lokasjoner tidligere og har flyttet alt over til én, mister kvotene på den ene og beholder dem på den andre, og får i realiteten en tildeling på 50 pst. I Sverige ville disse ha kommet mye, mye bedre ut.

La oss kikke litt på det spesielle tilfellet NorFraKalk, som nå så vidt har startet produksjon. Det er en fabrikk til 200 mill. kr. De har gjort dette i troen på at de ville få rammebetingelser på linje med andre nordiske land. Det er tross alt finske eiere der, men i realiteten får de nå en ekstraregning på 40 mill. kr. Kostnaden her vil sannsynligvis knekke nakken på bedriften. Selv om de nå har startet opp, er det fordi de får 95 pst. frikvoter. Det vil bli noe helt annet etter nyttår.

Det som er interessant her, er at hvis denne bedriften blir nedlagt og kalkmarkedet likevel etterspør den kalken de har levert – og det må vi anta, for kalkmarkedet påvirkes ikke av om en leverandør forsvinner – vil det, hvis leveransen kommer fra Russland eller Kina, gi en nettoøkning i verdens CO₂-utslipp på 2 mill. tonn. Dette er bare for å dekke opp produksjonen fra NorFraKalk. Det viser at det som jeg antar er gode intensjoner fra Regjeringen om å lage det så stramt at industrien får incentiver til å investere i CO₂-renseteknologi, dessverre har den motsatte effekten.

Når det gjelder gasskraftverket på Kårstø, omtaler Naturkraft selv dette som en parodi. Det er tre og en halv uke til klimakvoteloven trer i kraft, og ennå vet de ikke hva slags tildeling de får av gratiskvoter. Får de 95 pst., som i dag? Får de 75 pst., som Statkraft har i Tyskland? Eller får de 0 pst. – slik vi faktisk kan resonnerer oss fram til når statsråd Haga sier at gasskraftverk basert på CO₂-rensing må forstås som at de har rensing ved oppstart? Alle vet at Kårstø ikke har rensing ved oppstart, og en vet at klimakvoter skal tildeles fra klimakvoterereserven til gasskraftverk som er basert på CO₂-rensing ved oppstart. Hvis en skal følge det som faktisk står skrevet, har ikke Regjeringen noe annet valg enn å si at de ikke skal få gratiskvoter, med mindre man begynner å omtolke masse. Det er jo vanlig i politikken, men det undergraver Regjeringens retorikk.

Det hadde vært interessant om statsråden hadde villet kommentere spesielt NorFraKalks CO₂-regnskap og Kårstø. For Kårstø har man klare setninger med klare definisjoner fra statsråd Haga om hvordan setningene skal forstås, men hvor konsekvensene altså vil være fullstendig

ødeleggende, og det er for et gasskraftverk som næringsminister Andersen ved åpningen sa var et skritt i miljøvennlig retning og et nytt kapittel i norsk energihistorie.

Når det gjelder Skogn – et annet gasskraftverk som ikke er realisert, men som har konsesjons- og utslippstillatelse – ville ikke daværende statsråd Bjørnøy gi dem noen som helst retningslinjer om hva slags kvoteinndelinger de ville få, med mindre de var basert på høyeffektive varmekraftverk. Klimakvoteloven er dermed en trussel mot industrien, både energiproduiserende og for så vidt varmeproduiserende. Den er en trussel mot eksisterende næringsliv som er nyetablert, men det forfordeler et etablert næringsliv som allerede eksisterte før 2001. Det hindrer altså litt av dynamikken i Norge. Det gir en konkurransefordel til utenlandske investeringer og utvidelser, framfor tilsvarende i Norge.

Tror man virkelig at en stram klimakvotelov vil gi incentiver over natten til å utvikle nullutslippsteknologi? Jeg tror ikke det er mulig. Jeg tror at teknologi utvikles over tid, ved at man stadig må stille nye krav, – men ikke kutte hånden av dem hvis de ikke innfrir. Her straffer man jo i realiteten bedrifter som allerede – som NorFraKalk – bruker den best tilgjengelige teknologien på kloden, som ikke vil ha noen annen mulighet til å kutte sine utslipp enn ved å stenge produksjonen. De får altså her en kvoteutgift som ingen av deres konkurrenter har, og som de ikke har noen sjanse til å bli kvitt uansett hvilken teknologi de investerer i.

Klimakvoteloven gir stramme rammer for industrietableringer etter 2001, uten at det gir noen nettokonsekvens for klimaet. Totalt antall kvoter er som sagt det samme, det er bare kostnadsfordelingen som er forskjellig. Staten tildeler dem ikke frikvoter, men tar eventuelt betalt for dem hvis det er statens kvoter de selger. Hvis staten ikke selger dem til en bedrift, kan staten uansett selge kvotene ut i markedet et annet sted. Staten vil her få inntekten, mens industrien får kostnaden. Det gir en kostnad til bare deler av industrien. Det må være det mest urettferdige. Da likebehandler man ikke engang lik industri i eget land. Da er det tilfældige årstall som gjelder, og ikke en «base scenario» – for å bruke et godt norsk ord – for den teknologien man bruker. Tvert imot kan man si at i verste fall medfører Regjeringens tilnærming til klimakvoteloven at man etablerer industri i Norge og flytter den til land uten utslippsreduksjoner.

Hvorfor er dette likevel et poeng å ta opp når man vil si at Stortinget visste dette da det ble vedtatt? Jo, fordi representanten Asmund Kristoffersen sa at industrien ville bruke de grønne utviklingsmekanismene fritt til dermed å få redusert sine kostnader. Alle vet at EU stoppet den muligheten, og da er det på sin plass å ta den diskusjonen om igjen, for å se om det er mulig å gjøre noen endringer fra Regjeringens side.

Statsråd Erik Solheim [14:55:42]: La meg først takke interpellanten for problemstillingene som er tatt opp.

Det norske kvotesystemet for 2008–2012 bygger i betydelig grad på et prinsipp om at bedriftene må kjøpe kvoter. Det er i tråd med at forurenseren skal betale. Tildeling

av få vederlagsfrie kvoter bidrar i større grad til at norsk næringsliv tilpasser seg et strengere klimaregime. En må forvente at virksomheter i fremtiden vil bli stilt overfor en høyere pris på utslipp av klimagasser, og at de selv må dekke sine fulle kostnader også knyttet til klimagassutslipp.

For å få et mest mulig effektivt kvotesystem bør tildelingssystemet baseres på mest mulig objektive kriterier. Regjeringen foreslår derfor en tildelingsmodell basert på historiske utslipp. Et effektivt kvotesystem krever at bedriftene kan påregne at gevinsten fra salg av kvoter er reell og ikke avkortes gjennom lavere kvotetildeling i påfølgende kvoteperiode.

Regjeringen har ment, og mener fortsatt, at kvotedirektivet ikke er til hinder for at Norge tildeler kvoter på et rent historisk grunnlag. Man kunne alternativt ha tenkt seg en ordning med flytende basisperioder, som oppdateres for hver ny runde med kvotetildeling. En slik ordning vil bidra til å svekke kvotesystemet, og vil kunne føre til at virksomhetene tror at de får lavere tildeling av vederlagsfrie kvoter i neste periode, dersom de gjennomfører utslippsreducerende tiltak. Dette vil redusere effekten i kvotesystemet. Historisk tildeling bør derfor ikke kombineres med en flytende basisperiode.

Utslippene i den historiske basisperioden 1998–2001 danner grunnlaget for tildelingen i det norske kvotesystemet for 2008–2012. Basisperioden er den samme som ble brukt i kvotesystemet for perioden 2005–2007, som den gang ble valgt i samråd med industrien.

Siden interpellanten henviser til en tidligere replikkutveksling mellom oss i Stortinget, vil jeg si at jeg tror at alle forstår at det ikke er noen eksakt vitenskap for nøyaktig hvilken basisperiode man tar. Det kunne vært tatt både en tidligere og en senere basisperiode. Når denne regjeringen valgte nettopp denne basisperioden, var det fordi den allerede var etablert. Det som blir et umulig system, er om man skal skifte dette kontinuerlig i tråd med hvilke krav og synspunkter som kommer opp. Hvis en f.eks. skulle skifte det hver gang en interpellant fra Fremskrittspartiet tok opp en situasjon, tror jeg vi ville fått et aldeles umulig system. Det som ville skjedd med et slikt flytende system, ville nettopp være at det ikke var noe incentiv for industrien til å gjøre de nødvendige tilpasningene. Da ville den industrien som ikke tilpasset seg, kunne regne med å få nye, billige kvoter på et senere tidspunkt og ikke ha incentiver til å tilpasse seg, mens den industrien som tilpasset seg, som gjennomførte den teknologiske endringen som vi alle er ute etter, ville tape på å gjøre det, fordi de ikke ville kunne selge kvoter på samme måten som i dette systemet. Så det er all mulig grunn til å fastholde at man må ha en basisperiode. Så kan man diskutere hvilken periode det skal være, men jeg tror vi har valgt en rimelig riktig periode i så måte.

Så har man i tillegg til dette diskutert en kvotereserve, som vi vil sende ut en forskrift om i meget nær framtid, hvor – som interpellanten sier – det vil bli gitt gratiskvoter i et visst omfang, i tråd med det som tidligere har blitt sagt av Regjeringen at det skal bli. Et detaljert forslag til dette vil komme i meget, meget nær framtid.

(Statsråd Solheim)

Det er også riktig, som interpellanten sier, at en slik historisk tildeling vil måtte føre til forskjellsbehandling av virksomheter som inkluderes i den historiske basisperioden, og virksomheter som defineres som nye i forhold til tildelingen. Men det gjelder jo uansett hvor man setter skjæringstidspunktet mellom virksomheter med historiske utslipp og de nye virksomhetene. Forskjellsbehandlingen vil heller ikke kunne elimineres ved at basisperioden for tildeling flyttes nærmere starten av kvotehandelsperioden. Så lenge basisperioden ligger fast, vil det i hver ny kvoteperiode oppstå nye tilfeller hvor virksomheter ikke blir inkludert i det historiske grunnlaget. Det vil gjelde uansett hvor man setter streken for historisk tildeling til denne perioden.

Så lenge man aksepterer opprettelsen av et effektivt kvotesystem med en ren historisk tildeling, vil man også måtte akseptere at forskjellsbehandling mellom etablerte virksomheter og nye virksomheter vil oppstå. Det finner også sted en utstrakt grad av forskjellsbehandling i EU-land. Mange land har f.eks. opprettet kvotereserver som ikke etterfylles. Dersom kvoteresserven går tom, vil nye virksomheter måtte kjøpe alle kvotene i markedet. Regjeringen vil med prinsippene for kvotetildelingen gi det signal at alle nye virksomheter må påregne fulle klimakostnader i sine investeringsbeslutninger.

Det har vært mye oppmerksomhet når det gjelder tildelingsregimet i det norske kvotesystemet knyttet til kalksteinsbedriften NorFraKalk. Både NHO og NorFraKalk har formelt klaget den norske tildelingsmodellen inn for ESA. Det er viktig å være klar over at alle former for vederlagsfri tildeling i større eller mindre grad fører til forskjellsbehandling av ulike virksomheter. Regjeringens syn er at forskjellsbehandlingen i det norske kvotesystemet er nødvendig, og at den ikke er utilbørlig. Regjeringen vil følgelig ikke revurdere tildelingsregimet før ESA har vurdert om den norske modellen er i strid med regelverket under kvotedirektivet, og vil eventuelt komme tilbake til denne saken når ESA har avsagt sin kjennelse.

Regjeringen vil snarlig foreslå regler for de norske virksomhetenes adgang til å levere kvoter fra de prosjektbaserte Kyoto-mekanismene. De norske kvotepliktige virksomhetene har adgang til å levere slike kvoter svarende til 20 pst. av den samlede norske kvotemengden på inntil 15 millioner tonn. Regjeringen legger opp til at retten til å levere totalt 3 millioner kvoter fra andre land blir likt fordelt mellom de kvotepliktige. Dette vil gi alle bedrifter relativt sett lik tilgang til å levere kvoter fra de prosjektbaserte mekanismene, begrenset til 13 pst. av virksomhetens innleverte kvoter i perioden 2008–2012. De norske virksomhetenes adgang til å bruke slike kvoter skal søkes utnyttet fullt ut. Ved det årlige oppgjøret hvert år får norske virksomheter derfor adgang til å levere inntil 13 pst. kvoter fra utslippsreducerende prosjekter i andre land. Dette nivået tar utgangspunkt i forventede utslipp. Jeg vil også legge til at vi håper at så mange som mulig av disse kvotene, kjøpt i utviklingsland, også vil bidra til en reell utviklingseffekt i disse landene. Denne adgangen kan endres i løpet av perioden dersom utslippsutviklingen blir anner-

ledes enn forutsatt, eller adgangen ikke blir utnyttet fullt ut.

Norske virksomhetenes adgang til å levere kvoter fra de prosjektbaserte mekanismene er på linje med de virksomhetene i Europa som har best adgang til å levere slike kvoter. I de fleste andre land i Europa er det slik at taket på bruk av de prosjektbaserte mekanismene, settes som prosent av den vederlagsfrie tildelingen. Vi har krevd å få klargjort at alle norske kvotepliktige virksomheter kan gjøre bruk av kvoter fra de prosjektbaserte mekanismene, også de virksomhetene som må kjøpe alle sine kvoter i markedet. Vi har fått et effektivt kvotesystem som vil føre til reelle utslippsreduksjoner, og som bidrar til at norsk næringsliv tilpasser seg et strengere klimaregime – et klimaregime som vi må regne med vil bli enda mye strengere etter 2012.

I sum mener jeg at det er godt grunnlag for å si at vi har det beste kvotesystemet i Europa. Og mer enn det: Vi er på full fart til å omstille norsk industri og norsk næringsliv, slik at man blir konkurransedyktig i det nye og mye strengere europeiske regimet, som vi håper og tror vil komme på plass etter 2012, og som kanskje også blir et mer globalt regime i en ny Kyoto II-mekanisme.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [15:03:47]: Jeg takker statsråden for svaret. Men jeg forstår at vi her må ta en biomembran-tilnærming for å sikre at vi får et tydeligere svar i siste runde.

Det var ikke noe nytt i det som framkom her. Dette var dessverre veldig mye av det samme som man hørte fra Bjørnøy. Man klarer altså ikke å kvantifisere at dette særnorske, strenge kvoteregimet har en positiv miljøeffekt. Man klarer heller ikke å påvise at det har noen særlig drivkraft når det gjelder teknologiutvikling, for de bedriftene som her må ta den største kostnaden, er nye bedrifter som er i etableringsfasen, eller som har hatt investeringer som sannsynligvis gjør at de heller vil knekke nakken enn å sette av penger for å utvikle teknologi. De bruker allerede den best tilgjengelige teknologien. Det er ikke bedrifter som er gammeldagse og har et stort potensial for å redusere og dermed kunne spare penger.

Når det gjelder basisperiode, er det ikke det som er det essensielle problemet her. Grunnlaget for at bedrifter forskjellsbehandles, er selvsagt fordi man har satt grensen til 2001. Man burde her se på likebehandling, for når Sverige setter grensen til 2005–2007, gir jo det en helt annen dynamikk og mulighet for utvikling i det svenske næringslivet enn det gjør for det norske. Men løsningen på dette problemet er jo å si at man skal ha en normbasert tildeling. Det ville jo ordne dette, med mindre man sier at man skal kjøpe alle kvoter, uansett. Da trenger man ikke normbasere det heller.

Vi snakker om å styre forventningene slik at en tilpasser seg. Ja, jeg forstår argumentet, men i praksis gir man ikke næringslivet mulighet til å tilpasse seg, fordi man får bare et brått avkutt for deler av industrien. Det viktige for miljøet her må jo være at man har en likebehandling av industrien, slik at alle bedrifter som produserer samme produkt, måles opp mot hverandre, slik at de bes-

te og mest miljøvennlige vinner, ikke slik som nå, at man bare får et litt tilfeldig tidspunkt som gjør at nyetableringer i Norge blir ulønnsomme. Dermed får eksisterende industri en konkurransefordel, og nyetableringer vil se utenfor landet. Det er ikke akkurat med på å bidra til at norske bedrifter vil være med og investere for videre drift og lønnsomhet og dermed være pådrivere i teknologiutviklingen. Vi må unngå den utflyttingen som vi nå ser som følge av det som har skjedd i forbindelse med NorFraKalk. Det er jo ikke det at NorFraKalk flytter fabrikk, men det betyr at det NorFraKalk kunne produsert, sannsynligvis blir overtatt av konkurrenter. Man hindrer konkurranter med mer miljøvennlig teknologi i å etablere seg i Norge, og det blir en konkurranseulempe for de norske bedriftene.

Jeg synes det er litt rart, når det er sagt, at Regjeringen ikke klarer å avklare Kårstø-saken. De skal sende det ut snart. De har ikke klart det ennå, men allikevel ser man i Dagens Næringsliv at man har avklart når det gjelder Yara og tildeling av CO₂-kvoter. Jeg skulle gjerne sett at det ble forklart av statsråden. «Yara slipper CO₂-regning», er overskriften i Dagens Næringsliv.

Statsråd Erik Solheim [15:07:16]: Jeg fikk innledningsvis inntrykk av at interpellanten mente at det nærmest skulle være et skjellsord hvis jeg gjorde det samme som Helen Bjørnøy. Det kan jeg bare avkrefte en gang for alle. Jeg ser ikke det som problematisk, tvert imot. Jeg tror jeg kommer til å videreføre, på svært mange punkter, den gode politikken som Helen Bjørnøy stod for – bare så det også er sagt.

Problemet her oppstår jo hvis man ikke har en basisperiode, med de problemer som en basisperiode medfører – det er ikke noen grunn til å skjule at det har problematiske sider. En god del av de innvendingene som interpellanten kommer med mot en basisperiode, er i og for seg riktige. Alternativet er jo en flytende mekanisme hvor realiteten er at det vil bli mye mer tilfeldig. Det vil nesten sikkert bli slik at de som klarer å mobilisere politisk støtte og bråk, de som klarer å få interpellanter i Stortinget og andre til å ta opp saken sin for seg, vil få sine ting gjennom i et slikt system, mens de som ikke har alle disse hjelpemidlene, ikke vil få det til. Poenget med en basisperiode, enten man velger den ene eller den andre, er å få et objektivt, forutsigbart system. Alt næringslivet ber om i all kontakt jeg har med dem i alle sammenhenger, er: La oss få et system som er forutsigbart, som ikke skifter med skiftende regjeringer, som absolutt ikke skifter med skiftende støtte i Stortinget – et system som vi kan planlegge våre langsiktige investeringer på basis av, som vi kan tilpasse oss til og gjøre fornuftige disposisjoner innenfor.

Det er det man får med dette. Man vet hva systemet går ut på, og man får til den gradvise teknologiomstillingen som vi alle er ute etter å få til.

Så vil jeg også kommentere Yara, som interpellanten tar opp. Jeg hadde tenkt å svare på det i forrige debatt, men det gir meg en god sjanse til å ta det nå. Dette er jo noe annet. Yara var jo utenfor kvotesystemet, men har selv bedt om å få komme inn. Det bør de ha stor honnør

for. De kan sikkert muligens i det lange løp ha konkurransemessige fordeler av det også, men i utgangspunktet er det nærmest forbilledlig ideelt, at en bedrift som jo står for en stor del av de norske utslippene, 4 pst. av utslippene – det er ikke noe bagatellmessig, det er like mye, tror jeg, som utslippene fra et gasskraftverk, f.eks., vi snakker om store utslippsreduksjoner – ber om å få lov til å komme inn i kvotesystemet. Det Regjeringen da legger opp til, er at de kommer inn i kvotesystemet for lystgass, som er den viktigste utslippsfaktoren. Der vil de få 50 pst. kvotetildeling fra Regjeringens side, mens ammoniakk vil bli holdt utenfor, slik interpellanten ber om. Så vil vi over tid kunne se på om ammoniakk kan komme inn i kvotesystemet, på lik linje med en del andre industrier som foreløpig er holdt utenfor systemet. Her vil det selvsagt være viktig å ha et sideblikk til hva som skjer i EU på disse områdene.

Asmund Kristoffersen (A) [15:10:29]: Det er viktig å følge med i hvordan de virkemidlene vi setter inn for å bidra til å oppfylle våre utslippsforpliktelser, virker inn, både for å oppnå klimamål og for å se hvordan tiltakene fungerer for bl.a. våre bedrifter.

Lov om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser bestemte bl.a. omfanget av kvoteplikten og tildeling av kvoter, for å tilpasse vår lovgivning til de forpliktelsene vi har påtatt oss under Kyotoprotokollens periode 2008–2012 og til EUs kvotedirektiv.

Loven inneholder en balanse, fordi den pålegger oss utslippsreduksjoner ved å ha begrensede gratiskvotetildelinger, samtidig som vi legger godt til rette for å bruke Kyoto-mekanismene på en aktiv måte gjennom handel med utslippskvoter, prosjektsamarbeid mellom industriland som har ratifisert Kyotoprotokollen, og prosjektsamarbeid med utviklingsland.

Når vi har som grunnlag at vi generelt ikke tildeler ny industri og virksomheter med kapasitetsutvidelser ekstra gratiskvoter, kan det være viktig for mange virksomheter å utnytte de mekanismene der det legges til rette for kjøp og salg av kvoter. Derfor søkte vi om unntak i EU for direktivets bestemmelse om at maksimalt 10 pst. av den samlede kvotemengde kan selges til kvotepliktige virksomheter for dermed å kunne tildele færre gratiskvoter. Vi ønsket heller ikke å sette noe samlet tak på bruken av kvoter i det norske kvotesystemet fra de prosjektbaserte mekanismene, felles gjennomføring og Den grønne utviklingsmekanismen.

Nå vet vi at vi må sette et tak på bedriftenes adgang til å bruke de prosjektbaserte Kyoto-mekanismene. Vi vet videre at den samlede kvotemengden ikke skal overstige et nivå på 15 mill. tonn pr. år i gjennomsnitt for perioden 2008–2012. De som er kvotepliktige, kan bruke de prosjektbaserte Kyoto-mekanismene innenfor en ramme på 20 pst. av den samlede kvotemengden.

Nå er det likevel slik at bedrifter i Norge har jevnt over større adgang til å bruke disse mekanismene enn bedrifter i andre europeiske land. Det kan bety at norsk industri kan håndtere et strengt norsk kvoteregime og samtidig bidra til gode klimagassreducerende prosjekter utenfor våre grenser.

Både norsk industri og industrien for øvrig i verden må, som statsråden var inne på, innstille seg på at det skal koste mer og mer å slippe ut klimagasser. Det tror jeg blir innholdet i framtidige kvoteregimer.

Så vil jeg få legge til at vi må være lydhøre overfor de signaler vi får dersom vårt regime skulle føre til utilsiktede virkninger, som f.eks. at god, miljøvennlig produksjon i Norge kan bli flyttet ut dersom vårt kvoteregime er strengere enn bedriftene selv kan bære.

De innspill vi igjen har fått fra bl.a. bedriften NorFra-Kalk, som var nevnt her, tilsier jo at virkningene må følges og eventuelle justeringer fra tid til annen kan vurderes. Men det kan ikke være slik at vi skal la vår lovgivning svinge med tilfeldige innspill verken i denne sal eller for øvrig. Den må være konsistent, slik at næringsliv og bedriftene vet hva de har å gå til.

For øvrig viser jeg til det statsråd Solheim sa med henvisning til den forestående prosessen i ESA i den konkrete saken som er nevnt her.

Ivar Kristiansen (H) [15:14:47]: Det er selvfølgelig ingen – sannsynligvis heller ikke i denne sal – som ber om et flytende system. Jeg har ikke oppfattet at noen har bedt om det.

Høyre advarte under behandlingen av Ot.prp. nr 66 i juni nettopp mot de følger og konsekvenser tilpasningen til det kvotedirektivet som vi skal implementere i norsk lovgivning, kunne få for norsk industri – at vi ikke legger oss transparente på EUs system, gjør at vi får som konsekvens at norsk industri dermed får en konkurranseulempe.

Da er det litt for tidlig i dag, før startskuddet i det hele tatt er gått, å utstede den norske varianten til det beste kvotesystemet i Europa, slik statsråd Solheim karakteriserte det norske systemet. Jeg tror nok norsk industri og øvrige interessenter knyttet til norsk industri etter hvert vil få dannet seg sin egen erfaring når man får se virkningen av det som blir gjeldende norsk politikk på dette området.

Interpellanten har selvfølgelig helt rett når han henviser til at de prosjektbaserte mekanismene som lå i vedtaket i Odelstinget, liksom skulle ta høyde for og kompensere for færre gratisvoter, kompensere for at ny virksomhet etablert etter 2001 ikke i det hele tatt fikk gratisvoter – at man ikke tok høyde for investering utenom referanseperioden, og at de prosjektbaserte mekanismene kunne kompensere for det. Man la sågar vekt på å åpne for inntil 100 pst. anvendelse av de prosjektbaserte mekanismene. Det var vel antakelig få i stortingsalen, hvis det var noen, som trodde at det var det vi skulle kunne oppnå, men poenget er at dette er blitt redusert til 20 pst. Så kan man si at vel, vel, det er et ganske høyt tall i seg selv sammenlignet med det tallet som en del EU-land får tildelt. Det kunne ha vært fristende å dra inn industrikraftregimet i tillegg til effektene norsk industri får av dette, men det tillater ikke tiden. Og det er neppe noen trøst for noen.

Men det viktige spørsmålet her er ikke bare om dette vil gi den miljømessige effekt som statsråden peker på. Det vil åpenbart bli en gevinst for det lokale klimaregnskapet hvis konsekvensene blir at norsk industri må legge

ned eller flytte ut, men for det globale klimaregnskapet vil dette sannsynligvis ikke bli virkningsfullt i det hele tatt, snarere tvert imot.

Derfor deler jeg interpellantens anmodning, men sannsynligvis er det en fåfengt anmodning å presentere her. Vi burde ha satset på en likebehandling, gitt norsk industri like vilkår som EU-land. Når attpåtil EU i disse spørsmålene virkelig har satt seg i verdens førersetet for å utmeisle og utvikle en politikk på dette området, burde vi kunne ha vært tilfreds med en slik løsning. Derfor vil vi nok i løpet av neste år komme til å se at dette vil gi seg noen utslag som kanskje ikke norsk industri er tjent med.

Til slutt: Jeg oppfatter oppslaget i dag i Dagens Næringsliv som først og fremst å gjelde Yara, men det gjelder også ammoniakproduksjonen i Norge. Jeg kan ikke se at statsrådets svar i dag innebærer noen løsning for ammoniakfabrikken i Porsgrunn. Tar jeg feil, så ber jeg om å bli korrigert for det.

Gunnar Kvassheim (V) [15:19:30]: Klimavoteloven er et viktig miljøpolitisk redskap. Venstre deler statsrådets oppfatning av at det er viktig at forurenser betaler prinsippet ligger til grunn, og er en grunnleggende forutsetning for måten en innretter seg på på dette området.

Venstre var tilhenger av et strammere regime enn det Regjeringen la opp til da denne saken ble diskutert i Stortinget, men var enig i de fleste hovedprinsippene. Nå registrerer vi at viktige sider i forhold til utslag for den enkelte bedrift ikke er avklart, selv om det bare er tre-fire uker til loven skal begynne å gjelde. Jeg synes det er litt spesielt at det nå via avisoppslag sendes ut beskjeder til enkeltbedrifter om hva som blir virkningen for dem, mens andre enkeltbedrifter ikke aner hva som blir konsekvensene for dem. En av de bedriftene som ikke vet hvilket regime de vil møte, er gasskraftverket på Kårstø. Det er selvfølgelig av stor interesse for dem som driver anlegget, men det er også av stor interesse i forhold til hvilken miljøpolitikk Regjeringen legger opp til, i hvor stor grad en vil at dette anlegget skal få gratisvoter. Det ville være spesielt hvis Regjeringens representanter samtidig som de bestemmer at dette sterkt forurensende gasskraftverket skal få en stor grad av gratisvoter, reiser til Bali og prediker en politikk som skal gå på å redusere utslippene.

Jeg registrerer at industriens kontakt med statsråden har ført til at han har fått et klart bilde av at stabile rammevilkår er viktig, og at han vil legge det til grunn for sitt arbeid. Da framstår det som svært spesielt at han endrer rammebetingelsene for dem som arbeider med småkraft, at han gjentatte ganger endrer rammevilkårene når det gjelder dem som har forholdt seg til grønne sertifikater, og at en ikke kan få en avklaring på industrikraftregimet, til tross for at Regjeringen har lovet det ved ulike anledninger.

Så har statsråden gjort til et poeng at han viderefører politikken til sin forgjenger. Helen Bjørnøy sa tydelig i Stortinget at fra 2013 vil industrien møte et regime uten gratisvoter. Det var ikke bare slik at en måtte belage seg på et strengere regime, at en trodde det ble strengere, hun

sa at det ikke kommer til å bli gitt gratiskvoter fra 2013, altså i neste avtaleperiode. Her kunne jeg tenke meg en avklaring fra statsråden, om han også på dette grunnleggende viktige området er enig med sin forgjenger. Nå håper jeg vi får en Solheim av den gode, gamle, klare typen. Når jeg stresser dette, er det fordi jeg tror det er grunnleggende viktig. Hvis det er slik at forurensere skal betale, ja, så legger en det til grunn når en mellomperiode som dette er ferdig. Og så er det fordi jeg er enig i det statsråden sa, at de som skal møte et framtidig regime, skal få entydige og likelydende beskjeder om hvilket regime det blir, fra Regjeringens representanter, slik at de innretter seg etter det. Utenriksminister Støre har også sagt at han anbefaler industrien å forberede seg på at det ikke blir gratiskvoter. Jeg håper vi kan få en så tydelig beskjed også fra miljøvernministeren.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [15:23:24]: Det har blitt en litt rar debatt, for det gis inntrykk av at man har forkjærlighet for spesielt ett selskap, som man plutselig oppdager har et problem, og at hvis et annet selskap begynner om et år å klage, vil man ta opp igjen den samme debatten på vegne av det.

Dette er en prinsipiell debatt, fordi forutsetningene som Stortinget la til grunn da klimakvoteloven ble vedtatt, ikke er fulgt opp. Både representanten Nordtun og representanten Kristoffersen, som var regjeringens partienes talsmenn på dette området, gav både i denne sal og i media tydelig uttrykk for at klimakvoteloven var særdeles streng og offensiv – i deres øyne – overfor ny industri, men at den nye industrien ville klare å takle dette fordi man fullt ut ville få bruke de mekanismene som lå bl.a. i CDM, som altså gir billigere kvoter enn det man ville fått i EU-systemet. Fullt ut skulle man kunne få bruke dem.

Så har EU i etterkant lagt inn restriksjoner på maks 20 pst. – det var vel det det ble enighet om. Det er en tydelig endring av forutsetningene for denne industrien, som gjør at denne debatten absolutt er på sin plass, men som jeg likevel dessverre ser det ikke er noen interesse for å gjøre noe med fra de rød-grønne partiene.

Problemet man tar opp, er ikke basisperioden, men tidspunktet som er valgt, for det betyr at man diskriminerer deler av norsk næringsliv – seg imellom. Man får et forurenser betaler-prinsipp som skal gjelde for bedrifter som er etablert etter 2002, som sannsynligvis er de mest miljøvennlige. Men forurenser betaler-prinsippet skal ikke gjelde for bedrifter som eksisterte før 2002. Da skal staten ta en stor del av kostnadene. Det har ikke noe med god næringspolitikk å gjøre, og det har heller ikke noe med god miljøpolitikk å gjøre, for dette torpederer lønnsomheten for nye, miljøvennlige etableringer i Norge. Det er ingen incentiver for NorFraKalk til å investere én krone i utviklet renseteknologi når man faktisk går konkurs før man får åpnet. Dette er det ingen gradvisitet i, slik enkelte rød-grønne politikere har sagt i denne debatten. Dette er sort-hvitt fra Regjeringens side. Det er det som er det triste. Listen over bedrifter som rammes, er lang. Det er derfor prinsipielt man ønsker å ta opp dette for å sikre likebehandling.

Jeg registrerer at Yara har ønsket lystgass inn i dette. De ønsker ikke gjødselproduksjonen inn i klimakvoteloven. Jeg kan ikke se at statsråden har bekreftet at gjødselproduksjonen skal være utenfor, for i EØS-saken som vi har behandlet, om å innlemme klimakvoteloven i EØS-avtalen, er Regjeringen faktisk veldig tydelig på at de ønsker både kunst- og naturgjødsel inn i klimakvoteloven. Det viktige i denne debatten er at CO₂-utslippene ikke øker selv om man inkluderer ny norsk industri, men man legger til rette for at ny, norsk industri skal kunne konkurrere på like vilkår med EU. Det burde være det vesentlige her.

Presidenten: Da gir presidenten ordet til en Erik Solheim av den gode, gammeldagse typen, for å sitere komiteens leder.

Statsråd Erik Solheim [15:26:52]: Det er vel ganske mange som begynner å få lyst til å komme hjem til helgen!

La meg først si til Ivar Kristiansen: Jeg skal være enig i at formuleringen om at dette er det beste systemet i Norge og i verden noensinne, kanskje var litt 17. mai-preget. Vi får la framtiden bedømme hvor godt det norske systemet er.

Så til interpellanten og flere andre som har vært innom ammoniakk: Jeg mener jeg uttrykte meg ganske klart på det punktet, men la meg gjenta at ammoniakk i denne omgang blir holdt utenfor kvotesystemet. Så de innvendinger som har kommet fra nettopp Porsgrunn, burde da til fulle være ivaretatt. Men la meg også bruke anledningen til å si at det er fantastisk flott at en sentral, ledende norsk bedrift kommer og ber om å bli inkludert i kvotesystemet. Det er nettopp den framtidrettede holdningen vi ønsker å se i norsk næringsliv – ikke at man sitter og tviholder på alle problemer, men at man går offensivt ut og ser på hvordan man kan møte de nye utfordringene på dette området. Inkluderingen av lystgass bidrar – når man utvikler teknologi for å redusere utslippene – til en dramatisk nedgang i CO₂-ekvivalenter.

Når det gjelder Kårstø, som Kvassheim og andre har vært inne på, vil ikke eventuelle gratiskvoter som muligens kan benyttes på Kårstø, påvirke de norske utslippene, i og med at de går innenfor rammen av de utslippene som blir tildelt. Jeg har tidligere sagt, og jeg gjentar, at Regjeringen har gjort det klart at det vil bli utdelt gratiskvoter. Jeg vil anta at gratiskvotene vil kunne bli benyttet av Kårstø, men vi må komme tilbake med det detaljerte regelverket for kvotereserver, som er et såpass komplisert system at det ikke kan legges fram i en kort sluttreplikk her. Det vil bli framlagt i nær framtid, og det vil bli gratiskvoter. Men gratiskvotene vil ikke ha noen påvirkning på de samlede norske utslipp, slik jeg i en tidligere replikkveksling med interpellanten var inne på.

La meg så til slutt si at det er ingen som i dag med sikkerhet kan vite hva slags internasjonalt kvotesystem man har i 2012/2013. Denne Regjeringen – og jeg er helt sikker på at det er med Stortingets samtykke – skal gå inn i en Kyoto II-prosess med det mål å få på plass et mer om-

fattende og strengere internasjonalt, globalt kvoteregime. Vi vet heller ikke sikkert hva som lykkes å få til i EU. Så i dag å gi noen sikre, automatiske garantier for hva som er situasjonen i 2012/2013, er selvsagt umulig. Men den bedrift i Norge som er så dum at den nå spekulerer i at det vil bli et mindre omfattende og mildere kvotesystem etter 2012, fortjener ingen nåde på det tidspunktet. All norsk industri må nå regne med at det etter 2012 vil bli et strengere system, et mer omfattende globalt system, og vi må se de enorme konkurransemessige fordelene det kan være for norsk industri å starte tilpasningen til et slikt system nå.

Presidenten: Da er debatten i sak nr. 3 avsluttet.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget går nå til votering.

Votering i sak nr. 1

Under debatten er det satt fram 20 forslag. Det er
– forslag nr. 1, fra Line Henriette Holten Hjemdal på vegne av Kristelig Folkeparti

- forslagene nr. 2–8, fra Gunnar Kvasheim på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 9, fra Ketil Solvik-Olsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 10–14, fra Gunnar Kvasheim på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 15–19, fra Ketil Solvik-Olsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 20, fra Ivar Kristiansen på vegne av Høyre

Gunnar Kvasheim (V) [15:32:56]: Forslag nr. 3 omhandler en forespørsel om å gjenoppta forhandlingene med Sverige om grønne sertifikater.

Statsråden har i dag meddelt til Stortinget at slike forhandlinger er i gang. Dermed er opposisjonspartienes anmodning fulgt opp av Regjeringen allerede før forslaget er stemt over. Det kan dermed trekkes. – Det er en praksis jeg anbefaler på det varmeste!

Presidenten: Forslag nr. 3 fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, er dermed trukket.

Det voteses først over forslag nr. 1, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Rammeområde 13 (Miljø)

I

På statsbudsjettet for 2008 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
			U t g i f t e r	
1400		Miljøverndepartementet		
	1	Driftsutgifter	169 813 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	85 457 000	
	70	Grunnstøtte til frivillige miljøvern-organisasjoner	38 544 000	
	71	Internasjonale organisasjoner	38 757 000	
	72	Miljøverniltak i nordområdene, <i>kan overføres</i>	7 000 000	
	73	Tilskudd til kompetanseformidling og informasjon om miljøvennlig produksjon og forbruk, <i>kan overføres</i>	23 750 000	
	74	Tilskudd til AMAP, <i>kan overføres</i>	3 700 000	
	75	Miljøvennlig byutvikling, <i>kan overføres</i>	21 000 000	
	76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	12 621 000	
	79	Den nordiske verdensarvstiftelsen	3 500 000	
	80	Tilskudd til universell utforming og tilgjengelighet for alle, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	20 000 000	
	81	Tilskudd lokalt miljøvern og bærekraftige lokalsamfunn, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	19 000 000	
1410		Miljøvernforskning og miljøovervåking		
	21	Miljøovervåking og miljødata	119 928 000	
	50	Basisbevilgninger til miljøforskningsinstituttene	110 521 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	51	Forskningsprogrammer m.m.	131 518 000	
	53	Internasjonalt samarbeid om miljøvern- forskning	5 000 000	
	70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinsti- tuttene	15 151 000	
	72	Tilskudd til GenØk – Senter for biosikkerhet	9 400 000	
	73	Infrastrukturiltak til miljøinstituttene	3 000 000	
1425		Vilt- og fisketiltak		
	1	Driftsutgifter	27 842 000	
	61	Tilskudd til kommunale vilttiltak, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
	70	Tilskudd til fiskeformål, <i>kan overføres</i>	9 500 000	
	71	Tilskudd til viltformål, <i>kan overføres</i>	35 100 000	
1426		Statens naturoppsyn		
	1	Driftsutgifter	78 352 000	
	30	Tiltak i nasjonalparkene, <i>kan overføres</i>	13 891 000	
	31	Tiltak i naturverns- og kulturlandskapsområder, <i>kan overføres</i>	18 671 000	
	32	Skjærgårdsparker mv., <i>kan overføres</i>	18 195 000	
1427		Direktoratet for naturforvaltning		
	1	Driftsutgifter	87 117 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	117 442 000	
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder, <i>kan overføres</i>	24 405 000	
	31	Tiltak i friluftsområder, <i>kan overføres</i>	27 500 000	
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner, <i>kan overføres</i>	19 450 000	
	34	Statlige erverv, nasjonalparker, <i>kan overføres</i>	10 100 000	
	35	Statlig erverv, nytt skogvern, <i>kan overføres</i> ..	104 881 000	
	70	Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål, <i>kan overføres</i>	88 000 000	
	71	Forvaltningstiltak i verdensarvsområder, <i>kan overføres</i>	7 600 000	
	72	Erstatninger for beitedyr tatt av rovvilt, <i>overslagsbevilgning</i>	103 895 000	
	73	Forebyggende og konfliktdependende tiltak i rovviltforvaltningen, <i>kan overføres</i>	51 000 000	
	74	Tilskudd til friluftslivstiltak, <i>kan overføres</i> ...	14 520 000	
	75	Internasjonale avtaler og medlemskap	1 010 000	
	76	Tilskudd til informasjons- og kompetansesentre, <i>kan overføres</i>	6 000 000	
	77	Tilskudd til nasjonalparksentre, <i>kan overføres</i>	10 600 000	
	78	Friluftsrådenes landsforbund og interkommun- nale friluftsråd, <i>kan overføres</i>	7 000 000	
1429		Riksantikvaren		
	1	Driftsutgifter	92 634 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under postene</i> <i>72 og 73</i>	22 425 000	
	50	Tilskudd til Samisk kulturminnearbeid	3 000 000	
	72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer, <i>kan overføres</i> , <i>kan nyttes under post 21</i>	172 130 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	73	Brannsikring og beredskapstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	11 953 000	
	74	Fartøyvern, <i>kan overføres</i>	31 004 000	
	75	Internasjonalt samarbeid, <i>kan overføres</i>	1 100 000	
	77	Verdiskapingsprogram på kulturminneområdet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	13 400 000	
	78	Tilskudd til beslutningsgrunnlag for myndig- hetsutøvelse innen arkeologi, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 21</i>	6 500 000	
1432		Norsk kulturminnefond		
	50	Til disposisjon for kulturminnetiltak	43 680 000	
1441		Statens forurensningstilsyn		
	1	Driftsutgifter	211 195 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	25 195 000	
	39	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres</i>	112 780 000	
	75	Utbetaling av pant for bilvrak, <i>overslags-</i> <i>bevilgning</i>	194 320 000	
	76	Refusjonsordninger, <i>overslagsbevilgning</i>	54 000 000	
1445		Miljøvennlig skipsfart		
	21	Spesielle driftsutgifter	2 000 000	
1447		Miljøhensyn i offentlige innkjøp		
	21	Spesielle driftsutgifter	4 000 000	
1465		Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk		
	21	Betaling for statsoppdraget, <i>kan overføres</i>	361 353 000	
1471		Norsk Polarinstitut		
	1	Driftsutgifter	112 597 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	56 327 000	
	50	Stipend	498 000	
1472		Svalbard miljøvernfond		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	2 200 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	6 300 000	
2465		Statens kartverk		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter	-801 353 000	
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	789 912 000	
		3 Avskrivninger	9 482 000	
		4 Renter av statens kapital	1 959 000	0
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	12 000 000	
		Totale utgifter		3 276 322 000
I n n t e k t e r				
4400		Miljøverndepartementet		
	2	Ymse inntekter	313 000	
	3	Refusjon fra Utenriksdepartementet	887 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
4410		Miljøvernforskning og miljøovervåkning		
	50	Refusjon fra diverse fond	4 000 000	
4425		Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond		
	51	Refusjoner fra Viltfondet	59 942 000	
	52	Refusjoner fra Statens fiskefond	16 500 000	
4426		Statens naturoppsyn		
	1	Ymse inntekter	132 000	
	2	Oppdragsinntekter	2 129 000	
4427		Direktoratet for naturforvaltning		
	1	Ymse inntekter	7 587 000	
	9	Internasjonale oppdrag	4 763 000	
	54	Gebyrer	2 900 000	
4429		Riksantikvaren		
	2	Refusjoner og diverse inntekter	3 538 000	
	9	Internasjonale oppdrag	1 307 000	
4432		Norsk kulturminnefond		
	85	Avkastning fra Norsk kulturminnefond	43 680 000	
4441		Statens forurensningstilsyn		
	4	Gebyrer	21 059 000	
	5	Leieinntekter	300 000	
	9	Internasjonale oppdrag	5 202 000	
4471		Norsk Polarinstitut		
	1	Salgs- og utleieinntekter	8 198 000	
	3	Inntekter fra diverse tjenesteyting	19 979 000	
	21	Inntekter, Antarktis	10 093 000	
4472		Svalbard miljøvernfond		
	50	Refusjon fra fondet	8 500 000	
		Totale inntekter		221 009 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1400 post 1	kap. 4400 post 2
kap. 1427 post 1	kap. 4427 post 1
kap. 1427 post 1	kap. 4427 postene 9 og 54
kap. 1429 post 1	kap. 4429 postene 2 og 9
kap. 1432 post 50	kap. 4432 post 85
kap. 1441 post 1	kap. 4441 postene 4, 5 og 9
kap. 1471 post 1	kap. 4471 postene 1 og 3
kap. 1471 post 21	kap. 4471 post 21
kap. 1472 postene 1 og 70.....	kap. 4472 post 50

1. overskride bevilgningen under kap. 2465 Statens kartverk, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, med et beløp som tilsvarer regnskapsførte

inntekter fra salg av anleggsmidler under kap. 5465 Statens kartverk, post 49 Salg av anleggsmidler. Ube-

nyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved utregning av overført beløp.

III

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 kan utgiftsføre uten bevilgning fastslåtte tap på garantier for lån til miljøverntiltak og energiøkonomiseringsformål som staten er juridisk forpliktet til å dekke, under kap. 1400 Miljøverndepartementet, post 77 Oppfyllelse av garantiansvar.

IV

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 kan omdisponere inntil 5 mill. kroner mellom kap. 1465 Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk, post 21

Betaling for statsoppdraget og kap. 2465 Statens kartverk, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

V

Fullmakt til overskridelser

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet kan fravike spesifikasjonene av bevilgningen under kap. 2465 Statens kartverk, post 24 Driftsresultat ved bruk av reguleringsfondet i 2008.

VI

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 kan foreta bestillinger:

1. av materiell o.l. utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1426		Statens naturoppsyn	
	32	Skjærgårdsparker mv.	6,5 mill. kroner
1441		Statens forurensningstilsyn	
	39	Oppryddingstiltak	25,0 mill. kroner

2. av kartgrunnlag utover gitt bevilgning under kap. 1465 Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk, post 21 Betaling for statsoppdraget, men slik at rammen for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 90 mill. kroner.

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 gir tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1400		Miljøverndepartementet	
	78	Miljøtiltak i nikkilverkene på Kola	83,9 mill. kroner
1427		Direktoratet for naturforvaltning	
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder	78,1 mill. kroner
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner	30,3 mill. kroner
	34	Statlige erverv, nasjonalparker	74,4 mill. kroner
	35	Statlige erverv, nytt skogvern	71,4 mill. kroner
	77	Tilskudd til nasjonalparksentre	2,0 mill. kroner
	79	Kompensasjon ved flytting av oppdrettsanlegg	6,75 mill. kroner
1429		Riksantikvaren	
	72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer	35,0 mill. kroner
	73	Brannsikring og beredskapstiltak	2,0 mill. kroner
	74	Fartøyvern	8,0 mill. kroner
	77	Verdiskapingsprogram på kulturminneområdet	2,0 mill. kroner
1472	70	Svalbards miljøvernfond, tilskudd	2,5 mill. kroner»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 81 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.33.40)

Presidenten: Vi skal så votere over forslagene nr. 15–19, fra Fremskrittspartiet.

Når det gjelder forslag nr.19, må dette bortfalle fordi det må anses som rammeavhengig og følgelig er i strid med reglene i § 19 i Stortingets forretningsorden.

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å overføre konsesjonsmyndigheten for utbygging av småskala kraftproduksjon begrenset oppad til 3 MW til kommunene.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest fremme sak om å bruke el-avgiftssystemet til å kompensere eventuell økning i strømpris i Midt-Norge som følge av eget prisområde.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede fordeler og ulemper ved å gi Petoro ansvaret for myndighetenes bidrag til petroleumsforskningen, og fremme en sak om dette for Stortinget.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en evaluering av de naturfaglige og samfunnsøkonomiske konsekvenser av gjennomførte og planlagte skogverneprosesser.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 79 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.34.11)

Presidenten: Vi voterer så over forslag nr. 20, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag slik at konsesjonsmyndighet for alle kraftverk opp til 1 MW delegeres til den enkelte kommune.»

Presidenten antar at Fremskrittspartiet nå ønsker å støtte dette forslaget. – Det bekreftes.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 67 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.34.30)

Presidenten: Det voteses så over forslagene nr. 10–14, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Når det gjelder forslag nr. 12, kan det være tvil om det må anses som rammeavhengig og følgelig ikke bør komme til votering, men med en velvillig fortolkning fra presidenten om at en eventuell iverksettelse ikke vil berøre 2008-budsjettet, kan det passere. – Der hadde presidenten regnet med litt applaus fra salen! (Munterhet i salen)

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre støttenivå til fornybar elektrisitetsproduksjon – med minimum 8 øre/kWh for vannkraft under 3 MW, 20 øre/kWh for vindkraft, og 40 øre/kWh for bio-el og umodne teknologier.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre en støtteordning for produksjon av varme fra bioenergi i større kjele- og anlegg.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett 2008 utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag til en forbedret avskrivningsordning for saldo-

gruppe d når investeringer innenfor denne avskrivningsgruppen gir påviste miljøeffekter og energieffektiviseringsforbedringer. Forslaget skal ha en ramme innenfor et skatteproveny på 200 mill. kroner.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til bygging av et pilotanlegg for utprøving av teknologier for CO₂-håndtering på Kårstø, med en kapasitet på minimum 100 000 tonn CO₂ pr. år, og fremme en investeringsbeslutning for Stortinget i løpet av 2008. Pilotanlegget forutsettes å være ferdig innen utløpet av 2009. Pilotanlegget forutsettes å ikke forsinke fremdriften med fullskala CO₂-håndtering fra gasskraftverket på Kårstø.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme en sak våren 2008 om arbeidet med å stanse tap av biologisk mangfold innen 2010, slik Stortinget tidligere har vedtatt.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 74 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.35.08)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 9, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gi en statlig garanti for finansieringen av et separasjonsanlegg i tilknytning til et gassrør til Grenland i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2008.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 67 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.35.34)

Presidenten: Vi har da kommet til forslag nr. 2 og forslagene nr. 4–8, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Her vil presidenten igjen vise til § 19 i Stortingets forretningsorden, og denne gang gjelder det forslag nr. 5. Dette må anses å være rammeavhengig, og vil følgelig bortfalle og ikke komme til votering.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag som stimulerer til økte investeringer i et mer robust overføringsnett slik at leveringssikkerheten for elektrisk energi økes.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å utrede en ordning med kjøp av oppsynstjenester fra andre enn staten.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en stortingsmelding om hvordan bekjempelsen av Gyrodactylus Salaris som trussel mot norske villaksstammer er tenkt gjennomført. En slik plan bør inneholde både metodevalg, budsjettmessige konsekvenser og prioritering av smitteområder.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen lage en handlingsplan for å sikre opptrapping av arbeidet med opprydding av forurensning i fjorder, vassdrag og havner.»

Forsalg nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme en stortingsmelding om konsekvenser av og tiltak mot støyforurensning i løpet av 2008.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 53 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.36.11)

Komiteen hadde innstilt:

**Rammeområde 12
(Olje og energi)**

I

På statsbudsjettet for 2008 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
		Utgifter		
1800		Olje- og energidepartementet		
	1	Driftsutgifter	123 112 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	33 136 000	
	71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum	6 500 000	
1810		Oljedirektoratet		
	1	Driftsutgifter	190 200 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	250 200 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat		
	1	Driftsutgifter	290 700 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	57 500 000	
	22	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, <i>kan overføres</i>	79 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	
	73	Tilskudd til utjevning av overførings tariffer, <i>kan overføres</i>	30 000 000	
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	29 500 000	
	50	Overføring til Energifondet	631 000 000	
	74	Naturgass, <i>kan overføres</i>	30 000 000	
1830		Forskning		
	22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	20 000 000	
	50	Norges forskningsråd	438 500 000	
	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	9 800 000	
1831		Miljøvennlig gassteknologi		
	50	Overføring til fond for CLIMIT	81 800 000	
1832		Internasjonalisering		
	70	Internasjonalisering, <i>kan overføres</i>	22 350 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1833		CO ₂ -håndtering		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	935 000 000	
	70	Administrasjon, Gassnova SF	60 000 000	
1870		Petoro AS		
	70	Administrasjon	242 000 000	
2440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten		
	30	Investeringer	25 100 000 000	
	50	Overføring til Statens petroleumss forsikrings- fond	1 200 000 000	
2490		NVE Anlegg		
	24	Driftsresultat:		
	1	Driftsinntekter	-47 000 000	
	2	Driftsutgifter	40 200 000	
	3	Avskrivninger	5 500 000	
	4	Renter av statens kapital	1 300 000	
	5	Investeringsformål	1 000 000	
	6	Reguleringsfond	-1 000 000	0
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 000 000	
		Totale utgifter		29 876 298 000
I n n t e k t e r				
4800		Olje- og energidepartementet		
	3	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	1 000 000	
	70	Garantiprovisjon, Gassco	1 800 000	
4810		Oljedirektoratet		
	1	Gebyrinntekter	9 500 000	
	2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	36 500 000	
	3	Refusjon av tilsynsutgifter	10 200 000	
4820		Norges vassdrags- og energidirektorat		
	1	Gebyrinntekter	38 600 000	
	2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	45 500 000	
	40	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag	23 000 000	
4825		Omlagging av energibruk og energiproduksjon		
	80	Fondsavkastning	431 000 000	
4829		Konsesjonsavgiftsfondet		
	50	Overføring fra fondet	130 000 000	
4831		Miljøvennlig gassteknologi		
	80	Fondsavkastning	91 800 000	
4860		Statnett SF		
	70	Garantiprovisjon	1 800 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter	159 300 000 000	
		2 Driftsutgifter	-29 100 000 000	
		3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-2 000 000 000	
		4 Avskrivninger	-16 800 000 000	
		5 Renter av statens kapital	-6 600 000 000	104 800 000 000
	30	Avskrivninger		16 800 000 000
	80	Renter av statens kapital		6 600 000 000
5490		NVE Anlegg		
	1	Salg av utstyr mv.		1 000 000
	30	Avsetning til investeringsformål		1 000 000
		Totale inntekter		129 022 700 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1800 post 21	kap. 4800 post 3
kap. 1810 post 21	kap. 4810 post 2
kap. 1820 post 21	kap. 4820 post 2
kap. 1820 post 22	kap. 4820 post 40
kap. 2490 post 45	kap. 5490 post 1

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan overskride bevilgningen under kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved statlig kjøp/salg av aksjeposter, rådgivning samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i StatoilHydro ASA.

IV

Fullmakt til å utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan:

1. utgiftsføre kjøp av aksjer i StatoilHydro ASA uten bevilgning under kap. 1811 StatoilHydro ASA, post 96 Aksjekjøp.
2. utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning pro et contra-oppgjør i forbindelse med salg av SDØE- andeler under:

a) kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 25 Pro et contra-oppgjør.

b) kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 1 Pro et contra-oppgjør.

3. utgiftsføre uten bevilgning tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen under kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen, post 70 Tilskudd.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt udekket ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1825		Omlagging av energibruk og energiproduksjon	
	50	Overføring til Energifondet	400,0 mill. kroner
	74	Naturgass	20,0 mill. kroner
1830		Forskning	
	50	Norges forskningsråd	33,0 mill. kroner

VI

Fullmakter til å inngå forpliktelser utover gitt bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan pådra seg forpliktelser utover gitte bevilgninger innenfor følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter	7,0 mill. kroner
1833		CO ₂ -håndtering	
	70	Administrasjon, Gassnova SF	20,0 mill. kroner
1870		Petoro AS	
	70	Administrasjon	35,0 mill. kroner

VII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet kan gi Gassco AS garanti innenfor en samlet ramme på inntil 1 mrd. kroner for skader og tap ved mottaksterminalene på kontinentet som har oppstått som følge av forsettlige handlinger hos ledende personell i Gassco AS.

VIII

Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, knyttet til:

1. løpende forretningsvirksomhet i interessentskapene, samt deltakelse i annen virksomhet som har tilknytning til leting og utvinning av petroleum.
2. avsetning av statens petroleum etter avsetningsinstruksen gitt Statoil ASA.

IX

Utbyggingsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, hvor øvre grense for SDØEs forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør 5 mrd. kroner knyttet til deltakelse i:

1. utbyggingsprosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel.
2. utviklingsprosjekter under Gassled.

X

Forpliktelser før plan for utbygging/anlegg og drift er behandlet

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten knyttet til kontraktsmessige forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift er godkjent eller før tillatelse til anlegg og drift er gitt, herunder forpliktelser knyttet til en pre-interessentskapsfase.

XI

Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 10 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

XII

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Kongen har fått fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

XIII

Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan godkjenne overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE i utvinningstillatelser der det antas at samlede utvinnbare ressurser i forekomstene er mindre enn 10 mill. tonn oljeekvivalenter.

XIV

Overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 i tråd med forutsetningene i St.prp. nr. 41 (2003-2004) kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å

- tre ut av interessentskapet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.
2. forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
  3. ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
  4. overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillatelser som er samordnet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

XV

Endringer i Gassled

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan godkjenne og gjennomføre nødvendige trans-

aksjoner ved overdragelse av SDØE-andeler for å innlemme rørledninger og transportrelaterte anlegg i Gassled.

XVI

Opphevelse av generalforsamlingsklausulen

Stortinget samtykker i at generalforsamlingsklausulen skal kunne oppheves for gitte tillatelser og erstattes av en vetorett i tråd med konsesjonsdirektivet og petroleumsforskriftens § 12, dersom rettighetshaverne skulle ønske dette. Olje- og energidepartementet skal i så fall godkjenne dette i hvert enkelt tilfelle.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

Rammeområde 13
(Miljø)

I

På statsbudsjettet for 2008 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
1400		Miljøverndepartementet		
	1	Driftsutgifter	172 813 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	75 457 000	
	70	Grunnstøtte til frivillige miljøvernorganisasjoner	38 544 000	
	71	Internasjonale organisasjoner	38 757 000	
	72	Miljøverntiltak i nordområdene, <i>kan overføres</i>	7 000 000	
	73	Tilskudd til kompetanseformidling og informasjon om miljøvennlig produksjon og forbruk, <i>kan overføres</i>	23 750 000	
	74	Tilskudd til AMAP, <i>kan overføres</i>	3 700 000	
	75	Miljøvennlig byutvikling, <i>kan overføres</i>	21 000 000	
	76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	12 621 000	
	79	Den nordiske verdensarvstiftelsen	3 500 000	
	80	Tilskudd til universell utforming og tilgjengelighet for alle, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	20 000 000	
	81	Tilskudd lokalt miljøvern og bærekraftige lokalsamfunn, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	19 000 000	
1410		Miljøvernforskning og miljøovervåkning		
	21	Miljøovervåkning og miljødata	116 928 000	
	50	Basisbevilgninger til miljøforskningsinstituttene	110 521 000	
	51	Forskningsprogrammer m.m.	131 518 000	
	53	Internasjonalt samarbeid om miljøvern forskning	5 000 000	
	70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskning sinstituttene	15 151 000	
	72	Tilskudd til GenØk – Senter for biosikkerhet	9 400 000	
	73	Infrastrukturtiltak til miljøinstituttene	3 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1425		Vilt- og fisketiltak		
	1	Driftsutgifter	27 842 000	
	61	Tilskudd til kommunale vilttiltak, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
	70	Tilskudd til fiskeformål, <i>kan overføres</i>	9 500 000	
	71	Tilskudd til viltformål, <i>kan overføres</i>	35 100 000	
1426		Statens naturoppsyn		
	1	Driftsutgifter	78 352 000	
	30	Tiltak i nasjonalparkene, <i>kan overføres</i>	13 891 000	
	31	Tiltak i naturverns- og kulturlandskaps områder, <i>kan overføres</i>	18 671 000	
	32	Skjærgårdsparker mv., <i>kan overføres</i>	18 195 000	
1427		Direktoratet for naturforvaltning		
	1	Driftsutgifter	87 117 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	115 442 000	
	30	Statlige erverv, båndlegging av frilufts områder, <i>kan overføres</i>	24 405 000	
	31	Tiltak i friluftsområder, <i>kan overføres</i>	27 500 000	
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner, <i>kan overføres</i>	19 450 000	
	34	Statlige erverv, nasjonalparker, <i>kan overføres</i>	10 100 000	
	35	Statlig erverv, nytt skogvern, <i>kan overføres</i> ..	82 981 000	
	70	Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål, <i>kan overføres</i>	88 000 000	
	71	Forvaltningstiltak i verdensarvsområder, <i>kan overføres</i>	7 600 000	
	72	Erstatninger for beitedyr tatt av rovvilt, <i>overslagsbevilgning</i>	103 895 000	
	73	Forebyggende og konfliktdempende tiltak i rovviltforvaltningen, <i>kan overføres</i>	51 000 000	
	74	Tilskudd til friluftslivstiltak, <i>kan overføres</i> ...	14 520 000	
	75	Internasjonale avtaler og medlemskap	1 010 000	
	76	Tilskudd til informasjons- og kompetanse sentre, <i>kan overføres</i>	6 900 000	
	77	Tilskudd til nasjonalparksentre, <i>kan overføres</i>	10 600 000	
	78	Friluftsrådernes landsforbund og inter kommunale friluftsråd, <i>kan overføres</i>	7 000 000	
1429		Riksantikvaren		
	1	Driftsutgifter	92 634 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under postene 72 og 73</i>	22 425 000	
	50	Tilskudd til Samisk kulturminnearbeid	3 000 000	
	72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	172 130 000	
	73	Brannsikring og beredskapstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	11 953 000	
	74	Fartøyvern, <i>kan overføres</i>	32 004 000	
	75	Internasjonalt samarbeid, <i>kan overføres</i>	1 100 000	
	77	Verdiskapingsprogram på kulturminneområdet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	13 400 000	

Forhandlinger i Stortinget nr. 78

2007

7. des. – Voteringer

1169

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	78	Tilskudd til beslutningsgrunnlag for myndig hetsutøvelse innen arkeologi, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	6 500 000	
1432	50	Norsk kulturminnefond Til disposisjon for kulturminnetiltak	43 680 000	
1441		Statens forurensningstilsyn		
	1	Driftsutgifter	211 195 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	25 195 000	
	39	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres</i>	112 780 000	
	75	Utbetaling av pant for bilvrak, <i>overslagsbevilgning</i>	216 320 000	
	76	Refusjonsordn..... <i>inger, overslagsbevilgning</i>	54 000 000	
1445	21	Miljøvennlig skipsfart Spesielle driftsutgifter	2 000 000	
1447	21	Miljøhensyn i offentlige innkjøp Spesielle driftsutgifter	4 000 000	
1465	21	Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk Betaling for statsoppdraget, <i>kan overføres</i>	371 353 000	
1471		Norsk Polarinstitut		
	1	Driftsutgifter	112 597 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	56 327 000	
	50	Stipend	498 000	
1472		Svalbard miljøvernfond		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	2 200 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	6 300 000	
2465		Statens kartverk		
	24	Driftsresultat:		
	1	Driftsinntekter	-801 353 000	
	2	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	789 912 000	
	3	Avskrivninger	9 482 000	
	4	Renter av statens kapital	1 959 000	0
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	12 000 000	
		Totale utgifter		3 276 322 000
I n n t e k t e r				
4400		Miljøverndepartementet		
	2	Ymse inntekter	313 000	
	3	Refusjon fra Utenriksdepartementet	887 000	
4410	50	Miljøvernforskning og miljøovervåking Refusjon fra diverse fond	4 000 000	
4425		Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond		
	51	Refusjoner fra Viltfondet	59 942 000	
	52	Refusjoner fra Statens fiskefond	16 500 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
4426		Statens naturoppsyn		
	1	Ymse inntekter	132 000	
	2	Oppdragsinntekter	2 129 000	
4427		Direktoratet for naturforvaltning		
	1	Ymse inntekter	7 587 000	
	9	Internasjonale oppdrag	4 763 000	
	54	Gebyrer	2 900 000	
4429		Riksantikvaren		
	2	Refusjoner og diverse inntekter	3 538 000	
	9	Internasjonale oppdrag	1 307 000	
4432		Norsk kulturminnefond		
	85	Avkastning fra Norsk kulturminnefond	43 680 000	
4441		Statens forurensningstilsyn		
	4	Gebyrer	21 059 000	
	5	Leieinntekter	300 000	
	9	Internasjonale oppdrag	5 202 000	
4471		Norsk Polarinstitut		
	1	Salgs- og utleieinntekter	8 198 000	
	3	Inntekter fra diverse tjenesteyting	19 979 000	
	21	Inntekter, Antarktis	10 093 000	
4472		Svalbard miljøvernfond		
	50	Refusjon fra fondet	8 500 000	
		Totale inntekter		221 009 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1400 post 1	kap. 4400 post 2
kap. 1427 post 1	kap. 4427 post 1
kap. 1427 post 1	kap. 4427 postene 9 og 54
kap. 1429 post 1	kap. 4429 postene 2 og 9
kap. 1432 post 50	kap. 4432 post 85
kap. 1441 post 1	kap. 4441 postene 4, 5 og 9
kap. 1471 post 1	kap. 4471 postene 1 og 3
kap. 1471 post 21	kap. 4471 post 21
kap. 1472 postene 1 og 70.....	kap. 4472 post 50

2. overskride bevilgningen under kap. 2465 Statens kartverk, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, med et beløp som tilsvarer regnskapsførte inntekter fra salg av anleggsmidler under kap. 5465 Statens kartverk, post 49 Salg av anleggsmidler. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved utregning av overført beløp.

III

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 kan utgiftsføre uten bevilgning fastslåtte tap på garantier for lån til miljøverniltak og energiøkonomiseringsformål som staten er juridisk forpliktet til å dekke, under kap. 1400 Miljøverndepartementet, post 77 Oppfyllelse av garantiansvar.

IV

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 kan omdisponere inntil 5 mill. kroner mellom kap. 1465 Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk, post 21 Betaling for statsoppdraget og kap. 2465 Statens kartverk, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

V

Fullmakt til overskridelser

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet kan fravike spesifikasjonene av bevilgningen under kap. 2465

Statens kartverk, post 24 Driftsresultat ved bruk av reguleringsfondet i 2008.

VI

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 kan foreta bestillinger:

1. av materiell o.l. utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1426		Statens naturoppsyn	
	32	Skjærgårdsparker mv.	6,5 mill. kroner
1441		Statens forurensningstilsyn	
	39	Oppryddingstiltak	25,0 mill. kroner

2. av kartgrunnlag utover gitt bevilgning under kap. 1465 Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk, post 21 Betaling for statsoppdraget, men slik at rammen for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 90 mill. kroner.

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 gir tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1400		Miljøverndepartementet	
	78	Miljøtiltak i nikkelverkene på Kola	83,9 mill. kroner
1427		Direktoratet for naturforvaltning	
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder	78,1 mill. kroner
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner	30,3 mill. kroner
	34	Statlige erverv, nasjonalparker	74,4 mill. kroner
	35	Statlige erverv, nytt skogvern	71,4 mill. kroner
	77	Tilskudd til nasjonalparksentre	2,0 mill. kroner
	79	Kompensasjon ved flytting av oppdrettsanlegg	6,75 mill. kroner
1429		Riksantikvaren	
	72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer	35,0 mill. kroner
	73	Brannsikring og beredskapstiltak	2,0 mill. kroner
	74	Fartøyvern	8,0 mill. kroner
	77	Verdiskapingsprogram på kulturminneområdet	2,0 mill. kroner
1472	70	Svalbards miljøvernfond, tilskudd	2,5 mill. kroner

Presidenten: Representanten Kvassheim har gjort oppmerksom på en feil under II pkt. 1. På tredje linje står det «kap 1427 post 1». Der skal det stå «kap. 1427 post 21».

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling – med den foretatte rettelse – ble enstemmig bifalt.

Presidenten: I sakene nr. 2 og 3 foreligger det ikke noe voteringstema.

S a k n r . 4

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Møtet hevet 15.38.